Guy de Maupassant

Sneppens historier

Maupassants 4 fortællinger

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

Sneppens historier

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *Sneppens historier* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år, samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *Sneppens historier* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Sneppen

Den gamle baron des Ravots havde i fyrre år været kongen for alle jægerne i hele egnen. Men i de sidste fem-seks år holdt en benlammelse ham fængslet til hans lænestol; det eneste, han kunne, var at skyde duer fra vinduet i sin dagligstue eller fra det øverste af den høje stentrappe.

Den øvrige del af tiden læste han.

Det var en elskværdig og omgængelig mand, der havde arvet en hel del af forrige århundredes litterære sans. Han elskede at høre historier, både små frivole historier og sandfærdige fortællinger om, hvad der var hændt hans omgivelser. Så snart en ven kom og så til ham, sagde han:

"Nå, er der noget nyt?"

Og han forstod at spørge ud lige så godt som en forhørsdommer.

Når solen skinnede, lod han den store lænestol, der var næsten lige så bred som en seng, rulle udenfor døren. En tjener stod bag hans ryg, ladede geværerne og rakte dem til sin herre; en anden tjener lå skjult i et buskads og slap af og til en due løs, men det måtte ske med uregelmæssige mellemrum, for at baronen ikke skulle vide, når den fløj op, og derved holdes i spænding.

Og fra morgen til aften skød han efter de lynsnare fugle, blev ude af sig selv, når han havde ladet sig overliste, og lo, til han fik tårer i øjnene, når dyret ramtes og i sit fald beskrev en eller anden uventet og pudsig kuldbøtte. Så vendte han sig om mod tjeneren, der ladede, og sagde, næsten kvalt af latter:

"Den fik sin bekomst, ikke Joseph? Så du, hvor den drattede?"

Og Joseph svarede ufravigelig:

"Åh, hr. baronen skyder ikke ved siden af."

Om efteråret, når jagttiden var inde, indbød han ligesom i gamle dage sine venner, og det var ham en fryd at høre knaldene og skuddene i det fjerne. Han talte dem og var henrykt, hvis de fulgte hurtigt ovenpå hinanden. Men om aftenen forlangte han, at hver af dem skulle aflægge en nøjagtig beretning om sin dag.

Og de blev gerne siddende over tre timer til bords og fortalte jagthistorier.

Det var de mærkeligste og mest usandsynlige eventyr, hvori jægernes brovtende lystighed boltrede sig af fuldt hjerte. Nogle af dem var gået over i traditionen og kom regelmæssigt igen. Historien om en hare, hvortil den lille vicomte de Bourril havde skudt forbi i sin forstue, fik dem hvert år til at vride sig lige stærkt af latter. Hvert femte minut begyndte en ny fortæller:

"Jeg hører: "Birr! Birr!" og en prægtig flok flyver op ti skridt fra mig. Jeg kaster bøssen til kinden: pif! paf! og så falder der en regn, bogstavelig talt en regn. Der var syv!"

Og alle, lige forbavsede og gensidig troende, faldt i begejstring.

Men huset havde en gammel skik, som hed "Sneppens historie".

Når denne ret, dronningen for alt vildt, blev budt rundt, begyndte ufejlbarlig ved hver middag den samme ceremoni.

Da husherren elskede den uforlignelige fugl, blev der altid serveret en til hver gæst, men der blev sørget for, at alle hovederne blev lagt for sig selv i et fad.

Med en højtidelighed som en biskop foran alteret lod baronen sig bringe en tallerken med lidt fedt, løftede de kostelige hoveder op ved den tynde nål, der tjener dem til næb, og indsmurte dem med den største omhu. Et tændt lys var stillet foran ham og alle tav, opfyldte af spændt forventning.

Derpå tog han et af de således tilberedte hoveder, fastgjorde det på en nål, stak nålen ned i en prop, bragte det hele i ligevægt ved hjælp af nogle små pinde, og anbragte så forsigtigt dette lille apparat på en snæver flaskehals.

Alle gæsterne talte på en gang med stærk stemme:

"En-to-tre!"

Og med et slag med fingeren fik baronen det lille legetøj til at snurre hastigt rundt.

Den af gæsterne, mod hvem det lange spidse næb pegede, når apparatet standsede, blev vinder af alle hovederne, et herligt traktement, som fik hans sidemænd til at skele af misundelse.

Han tog dem et efter et og lod dem riste over lyset. Fedtet knitrede, den hårdtstegte hud dampede og tilfældets udvalgte knasede det fedtdryppende hoved, holdende det i næbbet og gryntende af nydelse.

Og hver gang løftede hele selskabet deres glas og drak på hans sundhed.

Når han så havde sat det sidste til livs, måtte han på baronens befaling fortælle en historie for at holde de af skæbnen forfordelte skadesløse.

Her er nogle af disse historier.

Den gale

Til Robert de Bonniéres.

"Ja," sagde Mathieu d'Endolin, "snepperne får mig altid til at tænke på en meget uhyggelig hændelse fra krigen.

De kender min ejendom i Cormeil. Dér boede jeg, da prøjserne holdt deres indtog.

Jeg havde til naboerske en stakkels sindssyg kvinde, hvis ånd var blevet formørket ved skæbnens tunge slag. Den gang, hun var fem og tyve år, havde hun i en eneste måned mistet sin fader, sin mand og sit nyfødte barn.

Når døden først én gang er trådt over tærsklen til et hus, kommer den næsten altid igen, som om den kendte døren.

Tilintetgjort af sorg måtte den fortvivlede unge kvinde gå til sengs; i seks uger lå hun i vildelse. Så fulgte ligesom en slags rolig træthed ovenpå den voldsomme krise og hun blev liggende ganske stille uden at røre sig; det var næppe nok, at hun spiste, øjnene var det eneste, der syntes levende hos hende. Hver gang man ville have hende til at stå op, skreg hun, som om hun skulle dræbes. Så lod man hende blive i hendes seng og nøjedes med at trække hende ud af tæpperne, når hendes toilette fordrede det og hendes madras skulle vendes.

En gammel pige sad næsten hele tiden hos hende og gav hende fra tid til anden lidt at drikke eller fik hende til at tygge lidt koldt kød. Hvad foregik der i denne ulykkelige sjæl? Der var aldrig nogen, som fik det at vide, for hun talte ikke mere. Tænkte hun på de døde? Lå hun hensunken i tågede drømmerier uden nogen bestemt erindring? Eller var hendes

tanke lammet og holdt sig ubevægelig ligesom stillestående vand?

Femten år i træk blev hun liggende således, tillukket og uimodtagelig for alle indtryk.

Krigen kom, og i de første dage af december marcherede prøjserne ind i Cormeil.

Jeg husker det, som om det var i går. Det var en knagende frost. Jeg selv lå plaget af gigt lænket til min lænestol, da jeg hørte den tunge og taktfaste dundren af deres skridt. Fra mit vindue så jeg dem passere forbi.

De blev ved at defilere i én uendelighed, alle sammen ganske ens, med de automatagtige bevægelser, der er ejendommelige for dem. Så fordelte officererne deres mænd hos byens indbyggere. Jeg fik sytten. Min naboerske, den gale, fik tolv, hvoraf den ene var en kommandant, en rigtig hugaf, rå og brutal.

De første dage gik alt meget normalt. Der var blevet sagt til kommandanten, at fruen i huset var syg, hvad der ikke lod til at røre ham synderligt. Men snart begyndte denne kvinde, som man ikke så noget til, at irritere ham og han forhørte sig om hendes sygdom. Der blev svaret ham, at hans værtinde havde ligget til sengs i femten år som følge af en forfærdelig sorg. Han troede det åbenbart ikke, men indbildte sig, at den stakkels sindssyge ikke ville forlade sin seng af stolthed for ikke at se prøjserne, for ikke at tale med dem, for ikke at komme i berøring med dem.

Han forlangte, at hun skulle tage imod ham. Han blev vist ind i hendes værelse og i en brøsig tone sagde han til hende:

"Djai beter Dem stå op, frue, und komme net, at vi kan se Dem."

Hun vendte sine sløve øjne, sine tomme øjne om imod ham og svarede ikke.

Han fortsatte:

"Djai tåler ingen uferskammetheter. Står De ikke frivilligt op, skal djai nok finde po et mittel til at få Dem til at spaziere rundt ganske alene."

Hun gjorde ikke en bevægelse, men blev liggende uden at røre sig, som om hun slet ikke havde set ham.

Han tog denne tavse ro for en tilkendegivelse af den største foragt og blev rasende. Han tilføjede: "Hvis De ikke er kommet net i morgen, so ..."

Så gik han.

Den næste dag ville den gamle pige, som var ude af sig selv af skræk, prøve på at få hende til at klæde sig på; men den gale gav sig til at hyle og slå om sig af alle kræfter. Officeren kom hurtigt op; pigen kastede sig på knæ foran ham og råbte:

"Hun vil ikke, hr. officer, hun vil ikke. Tilgiv hende, hun er så ulykkelig."

Kommandanten stod tvivlrådig; til trods for sin vrede vovede han dog ikke at lade hende hale ud af sengen af sine mænd. Men pludselig gav han sig til at le og uddelte på tysk et par ordrer.

Og snart sås en deling soldater komme ud fra huset bærende en madras, således som man bærer en såret. I sengen, som var forbleven urørt, lå den sindssyge stadig lige rolig og lige sløv overfor, hvad der hændte omkring hende, når hun bare fik lov

til at blive liggende. Bagefter båren gik en mand, der bar en bylt kvindeklæder.

Og officeren gned sig i hænderne og sagde:

"Nu skal vi mal sehen, om De ikke kan klæte Dem po und gå Dem en lille tur."

Soldaterne forsvandt i retning af skoven ved Imauville.

To timer senere kom de alene tilbage.

Ingen så mere den sindssyge. Hvad havde de gjort af hende? Hvor havde de båret hende hen? Ingen fik det nogensinde at vide.

Sneen faldt nu dag og nat og begravede markerne og skovene under et iskoldt, moslet ligklæde. Ulvene vovede sig hylende lige til vore døre.

Tanken om denne kvinde, der således var forsvundet, pinte mig uophørligt, og jeg gjorde flere skridt hos de prøjsiske myndigheder for at få nogle oplysninger. Jeg var nær ved at blive skudt.

Foråret kom tilbage. Okkupationshæren trak bort. Min naboerskes hus blev stående lukket; græsset groede tæt i havens gange.

Den gamle pige var død om vinteren. Ingen brød sig mere om det skete, kun jeg alene tænkte stadig på det.

Hvad havde de gjort med den ulykkelige kvinde? Var hun flygtet bort gennem skoven? Havde de taget sig af hende et eller andet sted og beholdt hende på et hospital uden at kunne skaffe oplysninger om hende? Der hændte intet, som kunne give svar på disse ængstelige spørgsmål; men lidt efter lidt neddyssede tiden mine bekymringer.

Det følgende efterår var usædvanlig rigt på snepper; og da min gigt var lidt velvillig stemt over for mig, slæbte jeg mig ud i skoven. Jeg havde allerede dræbt fire eller fem af de langnæbbede fugle, da jeg fik ram på én, som faldt ned i en grøft fuld af grene og blev borte. Jeg blev nødt til at krybe derned for at få fat på dyret. Jeg fandt det liggende ved siden af et dødningehoved. Og som et lyn slog tanken om den sindssyge kvinde ned i min hjerne. Mange andre var måske omkommet i disse skove i det forfærdelige år; men, jeg ved ikke hvorfor, jeg var vis på, ganske vis på, siger jeg Dem, at det var den stakkels gales hoved, jeg her havde fundet.

Og pludselig forstod jeg, gættede jeg det hele. De havde ladet hende blive liggende på hendes madras ude i den kolde og øde skov; og tro imod sin fikse idé havde hun lagt sig til at dø under sneens tætte og lette dun uden at røre en arm eller et ben.

Så havde ulvene kastet sig over hende.

Og fuglene havde bygget deres rede af ulden fra hendes sønderrevne seng.

Jeg har beholdt den triste levning. Og jeg opsender bønner for at vore sønner aldrig skal lære krigen at kende."

Et hanegal

Til René Billotte.

Fru Berthe d'Avancelles havde hidtil tilbagevist alle de bønner, hvormed hendes fortvivlede beundrer, baron Joseph de Croissard bestormede hende. Hele vinteren i Paris havde han forfulgt hende med sin glødende lidenskab og nu afholdt han til hendes ære en hel række fester og jagter på Carville, sit slot i Normandiet.

D'Avancelles, ægtemanden, så intet og anede intet, som altid. Efter hvad der blev sagt, levede han ikke sammen med sin kone på grund af en fysisk svaghed, som hun ikke kunne tilgive ham. Det var en lille tyk, skaldet mand, alt var kort på ham, arme, ben, hals, næse, alt.

Til gengæld var fruen en høj, smuk, brunét og bestemt ung kvinde, som med sin klangfulde latter lo sin herre og mester lige op i næsen og med en vis overbærende og opmuntrende mine betragtede sin trofaste tilbeder, baron Joseph de Croissards brede skuldre, kraftige bygning og lange lyse overskæg.

Hun havde imidlertid endnu ikke tilstået ham noget som helst. Baronen ruinerede sig for hendes skyld. Det var bestandig fester, jagter og nye fornøjelser, hvortil han indbød hele omegnens adel.

Hver dag forfulgte hundene halsende i skovene ræve eller vildsvin og hver aften steg blændende raketter til vejrs og blandede deres lys med stjernernes, mens salens strålende

oplyste vinduer kastede brede lysstriber, hvori skygger kom og svandt, ud over de vældige plæner.

Det var efteråret, den brogede årstid. Bladene flagrede hen over grønsværet som forskræmte fugle. I luften svævede en lugt af fugtig muld fra den afklædte jord, ligesom den duft af nøgen hud, der slår en i møde, når en kvinde efter et bal lader sin kjole falde ned omkring sig.

En aften i foråret havde fru d'Avancelles ved en fest sagt til de Croissard, der plagede hende med sine bønner:

"Hvis jeg giver efter, min ven, og samtykker i mit eget fald, så bliver det i alle tilfælde ikke, før også bladene falder. Jeg har alt for meget at gøre i sommer til at få tid til det."

Han havde husket dette spøgende og dristige svar; og for hver dag, der gik, trængte han mere ind på hende og nåede et skridt videre i den smukke udæskende dames gunst; at hun endnu gjorde modstand, syntes kun at være for en forms skyld.

En meget stor jagt skulle finde sted. Den foregående aften havde fru Berthe leende sagt til baronen:

"Baron, hvis De dræber dyret, så har jeg noget til Dem."

Allerede ved daggry var han på benene for at udspejde, hvor vildsvinet holdt til. Han fordelte selv sine klappere og udvalgte hundene, kort sagt, ordnede selv alt for at forberede sin sejr, og da hornene blæste til jagtens begyndelse, åbenbarede han sig i en stramtsiddende, guldsmykket, rød jagtdragt, midjeslank og skulderbred, frisk og strålende, som om han lige var stået op af sin seng.

Jægerne red frem. Det opjagede vildsvin styrtede, fulgt af de hylende hunde, af sted gennem krattet, og hestene satte med deres ryttere og ryttersker i galop henad de snævre skovstier,

mens vognene, som på afstand fulgte jagten, rullede hen over de bløde veje.

Fru d'Avancelles holdt skælmsk baronen tilbage og lod sin hest slå over i skridt. De red igennem en uendelig lang og lige allé, hvorover fire rækker egetræer bøjede sig sammen til en hvælving.

Skælvende af kærlighed og spænding hørte han med det ene øre på den unge frues drillende passiar, mens han med det andet lyttede efter hornsignalerne og hundenes gøen, der fjernede sig.

"De elsker mig altså ikke mere?" sagde hun.

"Hvor kan De sige sådan noget?" svarede han.

Hun fortsatte:

"Jo, for De synes at være meget mere optaget af jagten end af mig."

"Har De ikke befalet mig selv at dræbe dyret?" klagede han.

"Jeg gør endog bestemt regning på, at De gør det," tilføjede hun alvorligt. "De må dræbe det, mens jeg ser på det."

Han skælvede i sin saddel, sporede sin hest, der gjorde et skridt fremad, og udbrød utålmodig:

"Men herregud, frue, det kan jo ikke lade sig gøre, hvis vi bliver her!"

Så gav hun sig til at tale kærligt til ham, lagde sin hånd på hans arm eller kærtegnede ligesom i distraktion hans hests manke.

Og leende henkastede hun til ham:

"Det må alligevel lade sig gøre … ellers … så meget værre for Dem!"

De drejede af til højre ned ad en lille overdækket vej, og pludselig, for at undgå en gren, der ragede frem, bøjede hun sig over imod ham, så nær, at han følte hendes hårs kildren på sin hals. Ude af stand til at kunne beherske sig slyngede han brutalt sin arm om hendes liv, trykkede sit store overskæg ind mod hendes tinding og kyssede hende lidenskabeligt.

Hun rørte sig ikke straks, åndeløs under dette glødende kærtegn; så drejede hun med et ryk hovedet, og hvad enten det skyldtes tilfældet eller det var frivilligt, mødtes deres læber.

Så piskede hun – måske af flovhed, måske af samvittighedsnag – på sin hest, der satte af sted i stærk galop. Således red de længe ved siden af hinanden uden en gang at veksle et blik.

Jagtens tummel nærmede sig igen; buskene syntes at skælve og pludselig, brydende sig vej gennem grenene, dækket med blod og afrystende hundene, som bed sig fast i det, fo'r vildsvinet forbi.

Baronen slog en triumferende latter op og råbte: "Hvo, som elsker mig, følger mig!"

Og han forsvandt i krattet, som om skoven havde slugt ham.

Da hun nogle minutter senere nåede en lysning, så hun ham rejse sig, tilsølet af jord, med flænget frakke og blødende hænder, mens dyret lå foran ham med hans jagtkniv boret ind i skulderen lige til hæftet.

Hundenes højtidelige fodring fandt sted ved fakkelskin i den lune vemodige nat. Månen blandede sit gule lys med det røde skær fra faklerne, der sendte deres harpikslugtende røg som en tåge ud i natten. Hundene åd vildsvinets stinkende indvolde og hylede og sloges. Klapperne og jægerne stod i kreds omkring

dem og blæste af fuld kraft i hornene. Den skingrende fanfare lød ud under den klare himmel, ind under træerne, blev gentaget af ekkoerne i de fjerne dale, vækkede de ængstelige hjorte, de hylende ræve og skræmte de små brune harer i deres leg i skovbrynet.

Natfuglene flagrede forfjamskede frem og tilbage, henover det ædende, gøende hundekobbel. Og betaget af den på en gang blide og voldsomme stemning lænede damerne sig lidt stærkere på herrernes arm og forsvandt allerede i alleerne, endnu inden hundene var blevet færdige med deres måltid.

Helt opfyldt af dagens begivenheder, der havde hensat hende i en egen blød stemning, sagde fru d'Avancelles til baronen:

"Skal vi gå en tur i parken, min ven?"

Uden at svare trak han hende med sig. Han skælvede og var lige ved at falde om.

Og straks kyssede de hinanden. De gik langsomt, ganske langsomt under de næsten afbladede grene, som uhindret lod månelyset skinne igennem, og deres elskov og attrå voksede.

Hornene skingrede. De udmattede hunde sov i deres huse.

"Lad os vende om," sagde den unge frue.

Da de var kommet tilbage til slottet, hviskede hun med døende stemme:

"Jeg er så træt, at jeg vil gå til ro, min ven!"

Og da han åbnede armene for at slutte hende ind i et sidste kys, flygtede hun, idet hun som et farvel henkastede til ham:

"Nej … jeg vil sove … hvo, som elsker mig, følger mig!"

En time senere, da alt liv syntes udslukt i det tavse slot, listede baronen sig lydløst ud af sit værelse hen til den unge

frues dør. Han bankede sagte på den og da hun ikke svarede, prøvede han på at åbne den. Slåen var ikke skudt for.

Hun stod lænet til vinduet, hensunken i drømme.

Han kastede sig ned for hendes fødder og kyssede som en vanvittig hendes knæ gennem hendes natdragt. Hun sagde intet, men lod kærtegnende sine fine fingre glide gennem baronens hår. Og pludselig, som om hun havde taget en stor beslutning, hviskede hun med en dristig mine, men med sagte stemme:

"Jeg kommer igen, vent på mig!"

Og hun pegede ind mod værelsets baggrund, hvor sengens hvide lagener lyste i mørket.

Så, ude af sig selv, famlende og med rystende hænder, klædte han sig hurtigt af og lod sig glide ned mellem de kølige lagener. Han strakte sig vellystigt og glemte næsten sin elskov, en sådan fryd var det for ham at føle det bløde linned mod sit legeme, der var udmattet af anstrengelse.

Hun kom imidlertid ikke så snart tilbage. Det morede hende åbenbart at lade ham længes. Han lukkede øjnene, hensunken i et vidunderligt velvære, og i forventning om den så længe ventede stund faldt han i blide drømmerier. Men lidt efter lidt blev hans lemmer tungere, hans tanker sløredes og blev usikre og tågede. Den overvældende træthed fik bugt med ham; han sov.

Han sov de trætte jægeres hårde, uovervindelige søvn. Han sov lige til daggry.

Pludselig galede en hane, der var fløjet op i et træ udenfor vinduet, som var blevet stående på klem. Revet ud af sin søvn ved dette skingrende gal åbnede baronen øjnene. Overrasket

ved at føle et kvindelegeme ved siden af sig og ved at ligge i en seng, som han ikke kendte, stammede han, uden i den første opvågnens forfjamskelse at kunne huske noget som helst:

"Hvad? Hvem? Hvor er jeg? Hvad er det?"

Den unge frue, som slet ikke havde sovet, så på hans uredte hår, hans røde øjne og tykke læber, og svarede i den samme hovmodige tone, hvori hun talte til sin mand:

"Det er ingen ting. Det er en hane, som galer. Sov De bare videre og lad Dem ikke forstyrre!"

Testamentet

Til Paul Hervieu.

Jeg kendte godt René de Bourneval. Han var høj, slank og meget behagelig at omgås, skønt hele hans væsen prægedes af en vis sørgmodighed. Det var, som om han havde fået nok af alt og var blevet skeptisk, og denne skepsis ytrede sig på en både rammende og bidende måde; især var han en mester i med et eneste ord at lægge samfundshykleriet blot. Han sagde ofte:

"Der findes ingen hæderlige mennesker, der findes kun nogle, som er mindre slyngelagtige end de andre."

Han havde to brødre, som han aldrig kom sammen med. De hed de Courcils og på grund af det forskellige navn, gik jeg ud fra, at hans moder måtte have været to gange gift. Der var blevet mig fortalt, at der var hændet noget mærkeligt i hans familie, men hvad det var, havde jeg aldrig fået nogen rigtig besked om.

Jeg syntes ganske overordentlig godt om ham og vi blev venner. En aften, efter at jeg havde spist til middag hos ham, spurgte jeg ham uden at tænke videre over det:

"Er De født i Deres moders første eller andet ægteskab?"

Han blev først bleg og derpå ildrød og i nogle sekunder blev han siddende synlig forlegen uden at svare. Så smilte han på den blide, melankolske måde, der var ham egen, og sagde:

"Kære ven, hvis det ikke keder Dem at høre, skal jeg fortælle Dem, hvorledes det hænger sammen med min fødsel. Jeg ved, at De både er intelligent og fordomsfri og er derfor ikke bange

for, at Deres venskab skal lide ved det, og hvis det gjorde det, ja, så brød jeg mig ikke længere om at kalde Dem min ven.

Min moder, fru de Courcils, var en stakkels frygtsom kvinde, som hendes mand kun havde giftet sig med for hendes penges skyld. Hele hendes liv var et eneste langt martyrium. Hun var en blød, fin og kærlig natur, men uophørligt blev hun hundset og mishandlet af den, der skulle have været min fader. Han hørte til den race af plumpe tølpere, som går under navnet "landadelsmænd". Efter omtrent en måneds ægteskab stod han i forhold til en af sine tjenestepiger. Desuden havde han sine forpagteres koner og døtre til elskerinder, hvad der ikke forhindrede ham i at få to børn med sin hustru; egentlig burde vi regnes for tre, hvis jeg skulle tælles med. Min moder sagde intet. Underkuet, tilsidesat og skælvende levede hun sit liv i dette altid larmende hus ligesom de små mus, der smutter omkring under møblerne. Hun så på folk med sine klare, urolige øjne, der altid flakkede forskræmt omkring; kun de væsener, som frygten aldrig giver slip på, har sådanne øjne. Og alligevel var hun køn, meget køn, ganske blond, askeblond, ængstelig blond, det var, som om den stadige angst havde bleget farven af hendes hår.

Mellem de af de Courcils' venner, som til stadighed kom på slottet, var en forhenværende kavalerifficer, de Bourneval; han var enkemand, forstod at indgyde respekt og var på samme tid fintfølende og voldsom. Det er den mand, hvis navn jeg bærer. Han var kraftigt bygget, høj og mager med et svært sort overskæg. Jeg ligner ham ikke så lidt. Han havde læst meget og hans måde at tænke på var vidt forskellig fra hans standsfællers. Hans oldemoder havde været en veninde af J.-J.

Rousseau, og det var ligesom om han havde taget noget i arv fra dette hensvundne elskovsforhold. Han kunne udenad både "*Le Contrat social*", "*La nouvelle Heloïse*" og alle de andre filosofiske bøger, som har lagt spiren til den fremtidige kuldkasten af vore gammelmandsskikke, vore fordomme, vore forældede love og vor idiotiske moral.

Han elskede min moder og han blev genelsket. Deres forhold var så hemmeligt, at ingen anede det mindste. Den stakkels forladte og bedrøvede kvinde må have klynget sig til ham som en fortvivlet. I samlivet med ham må hun have tilegnet sig hans tænkemåde, hans teorier om følelsernes frihed og om kærlighedens uafhængighed, men da hun var så frygtsom, at hun aldrig turde tale højt, blev alt dette trængt tilbage, trykket ned og stængt inde i hendes hjerte, der aldrig åbnede sig.

Begge mine brødre var hårde imod hende ligesom deres fader. De havde ikke et kærtegn tilovers for hende, og da de var vant til at se hende blive regnet for intet i huset, behandlede de hende tit på samme måde som var hun et tyende.

Jeg var den eneste af hendes sønner, som virkelig elskede hende og som hun elskede.

Hun døde. Jeg var den gang atten år gammel. For at De kan forstå det følgende, må jeg indskyde, at den juridiske side af hendes ægteskab var ordnet således, at de to ægtefæller havde særformue, og at min moder, takket være nogle juridiske kunstgreb og en forstandig notars hengivenhed havde retten til at oprette et testamente efter eget forgodtbefindende.

Vi fik derfor underretning om, at der hos denne samme notar forefandtes et testamente, hvis åbning vi blev anmodet om at overvære.

Jeg husker det lige så tydeligt, som om det var i går. Den døde gjorde oprør, fra bunden af sin grav hævede den stakkels martyrerske, som i levende live var blevet tynget til jorden af vore samfundslove, sin røst til et skrig om frihed og krævede sin ret. Og dette fortvivlede råb mod uafhængigheden fra denne lukkede kiste fremkaldte en scene, der var storslået, dramatisk, burlesk og overraskende.

Den, som troede, at han var min fader, en svær, blodrig mand, der ledte tanken hen på en slagter, og mine brødre, to unge, kraftige fyre på tyve og to og tyve år, sad roligt afventende på deres stol. Hr. de Bourneval, som ligeledes havde fået anmodning om at være til stede, kom ind og tog plads bag ved mig. Han havde sort frakke på, han var meget bleg og tyggede uafbrudt på sit overskæg, som nu var blevet grånet af tiden. Han var uden tvivl forberedt på, hvad der ville ske.

Notaren låsede omhyggeligt døren og begyndte på oplæsningen af testamentet, efter først i vor nærværelse at have brudt det røde segl på konvolutten, hvis indhold han ikke kendte."

Min ven tav pludselig; han rejste sig, gik hen til sekretæren og tog et gammelt, gulnet dokument frem. Han foldede det ud, trykkede et langt, ærbødigt kys på det og fortsatte:

"Her er min højtelskede moders testamente:

> "Jeg undertegnede, Anne-Cathérine-Geneviève-Mathilde de Croixluce, Jean-Léopold-Joseph Gontran de Courcils ægteviede hustru, der er sund på legeme og sjæl, fremsætter her min sidste vilje.

Jeg beder først Gud og dernæst min kære søn René om tilgivelse for den handling, jeg her står i begreb med at begå. Jeg tror, at mit barn har hjerte nok til at forstå mig og tilgive mig. Jeg har lidt hele mit liv. Min mand ægtede mig af beregning, bagefter foragtede, miskendte, underkuede og bedrog han mig.

Jeg tilgiver ham, men jeg skylder ham intet.

Mine ældste sønner har ikke elsket mig; de har intet som helst hensyn taget til mig og har næppe nok behandlet mig som deres moder.

Hele mit liv har jeg været for dem, hvad jeg burde være; jeg skylder dem intet mere efter min død. Blodets bånd eksisterer ikke uden den trofaste, hellige, daglige kærlighed. En utaknemmelig søn er mindre end en fremmed; han er strafværdig, thi han har ikke ret til at være ligegyldig over for sin moder.

Jeg har altid skælvet for menneskene, for deres uretfærdige love, deres umenneskelige sæder, deres skændige fordomme. Overfor Gud frygter jeg ikke mere. Når jeg er død, kaster jeg det skammelige hykleri fra mig; så tør jeg sige, hvad jeg tænker, tilstå og undertegne mit hjertes hemmelighed.

Altså: jeg efterlader den del af min formue, hvorover loven giver mig ret til at råde, til min elsker, Pierre-Germer-Simon de Bournevals

varetægt, for senere at overgå til vor kære søn, René.

(Denne bestemmelse er nærmere udviklet i et af notarius i gyldig form udstedt dokument.)

Og foran den højeste dommer, som hører mig, erklærer jeg, at jeg ville have forbandet himlen og tilværelsen, hvis jeg ikke havde mødt den trofaste, uegennyttige, dybe og inderlige kærlighed, min elsker har ofret mig, hvis jeg ikke i hans arme havde forstået, at menneskene er blevet skabte for at elske, støtte og trøste hinanden og græde sammen i livets bitre timer.

Mine to ældste sønner har hr. de Courcils til fader. Kun René alene skylder hr. de Bourneval livet. Jeg beder den, som er herre over menneskene og deres skæbne, om at hæve både faderen og sønnen op over de sociale fordomme og lade dem elske hinanden lige til deres død og elske også mig endnu i min kiste.

Mathilde de Croixluce."

Hr. de Courcils havde rejst sig. Han skreg:

"Det er en sindssygs testamente!"

Hr. de Bourneval trådte et skridt frem og sagde med stærk, skærende stemme:

"Jeg, Simon de Bourneval, erklærer, at hvad her er skrevet, er i nøjeste overensstemmelse med sandheden. Jeg er villig til at bevise det ved breve, der er i mit eje."

Hr. de Courcils fo'r hen imod ham. Jeg troede, at de ville gå til håndgribeligheder. De stod lige over for hinanden, høje og

dirrende begge to, den ene svær og den anden mager. Min moders mand fremstødte stammende:

"De … De er en skurk!"

Den anden svarede i en tør og mandig tone:

"Vi mødes andet steds, min herre. Jeg ville allerede for længe siden have givet Dem en ørefigen og udfordret Dem, hvis jeg ikke havde sat en kvindes ro over alt, den kvinde, De har pint så meget."

Han vendte sig om imod mig:

"De er min søn. Vil De gå med mig? Jeg har ingen ret til at tage Dem med mig, men hvis De vil følge mig, giver De mig den."

Jeg trykkede hans hånd uden at svare. Og vi gik bort sammen. Jeg var næsten vanvittig.

To dage senere dræbte min fader hr. de Courcils i en duel. Mine brødre tav af frygt for en offentlig skandale. Jeg afstod halvdelen af den formue, min moder havde efterladt mig, til dem, og de tog imod den.

Jeg har antaget min virkelige faders navn og givet afkald på det, som loven gav mig, og som ikke var mit.

Hr. de Bourneval døde for fem år siden. Jeg har endnu ikke fundet trøst."

Han rejste sig, gik et par gange frem og tilbage, og standsede lige overfor mig:

"Nuvel! Jeg siger, at min moders testamente er en af de smukkeste, de største og de mest ærlige handlinger, nogen kvinde kan opvise. Er det ikke også Deres mening?"

Jeg rakte ham begge mine hænder:

"Jo, jo, ubetinget, min kære ven."

Sønnen

Til René Maizeroy.

De to gamle venner spadserede i den blomstrende have, hvor det glade forår udfoldede sit unge liv.

Den ene var senator, den anden medlem af det franske Akademi, begge var de alvorsmænd, fulde af logiske, men uhyre højtidelige ræsonnementer, og begge havde de både anseelse og indflydelse.

De småsnakkede først om politik og udvekslede deres tanker, ikke om ideerne, men om selve politikerne, thi personerne spiller på dette område altid en større rolle end teorierne. Så fremkaldte de nogle fælles minder, og så tav de, mens de vedblev at gå side om side, døsige af den lune forårsluft.

Et bed gyldenlakker udsendte deres søde, krydrede duft; en klynge blomster af alle arter og alle farver blandede deres duftende ånde med luften, mens en guldregn, der stod helt iklædt sine gule ranker, spredte for alle vinde sit fine støv, en gylden tåge, som om en frisør havde rystet sin pudderkvast med det honninglugtende, vellystbløde pudder ud i rummet.

Senatoren standsede, indsnusede den frugtbærende sky, der gyngede i luften, så på det elskovssvulmende træ, der strålede som en sol og hvis spirer svævede ud i verden. Og han sagde:

"At tænke sig, at disse usynlige atomer, der dufter så herligt, hundreder af mile herfra vil skabe nye tilværelser, få huntræernes fibre og saft til at bæve og frembringe væsener, der ligesom vi er udviklet af en spire, der er dødelige ligesom vi og

som vil blive afløst af andre væsener af samme art, stadig ligesom vi!"

Han stillede sig op foran den lysende guldregn, hvis livbringende duft løsnedes ved hver skælven, der fo'r gennem luften, og tilføjede:

"Hå hå, gode ven, hvis du skulle sammenregne tallet på dine børn, ville du komme i en bandsat forlegenhed. Det er såmænd én, der kommer let til dem, og som slipper dem ud i verden uden samvittighedsnag, og som er fuldstændig ligeglad med resten."

Akademikeren indskød:

"Vi gør akkurat det samme, kære."

Senatoren svarede:

"Ja, det nægter jeg ikke, også vi forplanter os undertiden, men vi ved det i det mindste, og deri består vor overlegenhed!"

Men den anden rystede på hovedet:

"Nej, det er ikke det, jeg mener. Ser De, min ven, der findes næppe en mand, som ikke har børn, han ikke selv ved af, børn, som indføres under betegnelsen: *Faderen ukendt*, og som denne fader har undfanget ligesom dette træ formerer sig, næsten ubevidst.

Hvis vi skulle opstille et regnskab over de kvinder, vi har besiddet, ville vi så ikke være i en lige så stor forlegenhed som den guldregn, De interpellerede, hvis det gjaldt for den at nummerere sit afkom?

Fra atten til fyrre og tyve års alderen kan vi godt, når vi tager de flygtige møder, øjeblikkets luner med, sætte, at vi har haft … intimere samkvem med to eller tre hundrede kvinder.

Nu vel, er De, min ven, ganske sikker på, at De blandt dette antal ikke har befrugtet i det mindste én, og at De ikke i rendestenen eller i tugthuset har en slyngel til søn, som stjæler og myrder hæderlige folk, det vil sige os, eller en datter i en eller anden af utugtens tilflugtssteder, hvis hun da ikke har haft det held at blive forladt af sin moder og er kokkepige i en eller anden familie?

Tænk også på, at næsten alle de kvinder, vi kalder offentlige, har et eller to børn, de ikke kan påvise faderen til, børn, født af tilfældet i mødrenes ti eller tyve francs favntag. Enhver stilling har sin risiko. Den slags uheld danner risikoen i deres profession. Hvem har undfanget dem? – De –, jeg –, vi alle, alle vi mænd, som kaldes *comme il faut*! De er resultaterne af vore glade vennemiddage, af vore muntre aftener, af de timer, hvori vort lystne kød driver os hen imod tilfældets parring.

Tyvene, landstrygerne, alle elendige stakler kort sagt, er vore børn. Og det er endda bedre for os end om vi var deres; for også de skaber nye væsener, de slyngler!

Jeg for mit vedkommende har f.eks. på min samvittighed en meget styg historie, som jeg skal fortælle. Det er for mig en stadig selvbebrejdelse, mere end det, det er en vedvarende tvivl, en evig uvished, som til tider piner mig forfærdeligt.

Da jeg var fem og tyve år gammel, foretog jeg sammen med en af mine venner, der nu beklæder en høj embedsstilling, en fodtur i Bretagne.

Efter fjorten eller tyve dages forceret march og efter at have besøgt Cotes-du-Nord og en del af Finistére, nåede vi Douarnenez; derfra gik turen videre til den vilde landtunge Raz ved de Dødes Bugt, og vi overnattede i en landsby, hvis navn

endte på *of*. Næste morgen var min kammerat imidlertid bytte for en underlig træthed, som tvang ham til at holde sengen. Når jeg siger "holde sengen", er det af vane, for vort leje bestod simpelthen af to knipper strå.

Det var umuligt at ligge syg på dette sted. Jeg tvang ham derfor til at stå op og vi slæbte os til Audierne, som vi kom til hen imod klokken fire eller fem om eftermiddagen.

Dagen efter var han lidt bedre; vi fortsatte turen, men undervejs fik han igen heftige smerter, og det var med nød og næppe, at vi kunne nå til Pont-l'Abbé.

Der havde vi i det mindste en kro. Min ven gik til sengs og lægen, som blev hentet fra Quimper, konstaterede en stærk feber uden dog nærmere at kunne bestemme årsagen til den.

Kender De Pont-l'Abbé? – Nej. – Det er den mest bretagneske by i hele denne den mest uforvanskede del af Bretagne, som går fra Raz-tungen til Morbihan og omfatter den egn, der indeholder kvintessensen af de bretagneske sæder, legender og skikke. Endnu den dag i dag er denne landlige afkrog næsten ikke forandret. Jeg siger endnu i dag, for jeg vender hvert år tilbage dertil, desværre!

Et gammelt slot bader foden af sine tårne i en stor dam og over dennes triste, triste flade flyver ville fugle. Fra den strømmer en flod, som skipperne kan sejle op ad lige til byen. Og i de snævre gader med de gamle huse går mændene om med den store hat, den broderede vest og de fire trøjer oven på hinanden: den første ikke større end min hånd og næppe nok dækkende skulderbladene, og den sidste stumpende lige over bagdelen.

Kvinderne, som er høje, smukke og friske, har brystet klemt inde i et liv af klæde, der sidder fast som et kyras, strammer dem og ikke en gang lader ane deres fyldige, men indestængte barm. De bærer et underligt hovedtøj: ved tindingen er anbragt to brogede, broderede plader, som indrammer ansigtet og holder på håret, der falder fladt ned over ørene til baghovedet, hvorfra det atter er strøget op og samlet på toppen af issen under en løjerlig kappe, som ofte er vævet af guld eller sølv.

Pigen i herberget var allerhøjst atten år, hun havde blå øjne, en underlig bleg blå farve, der brødes af pupillens to små sorte punkter; og hendes korte og tætsiddende tænder, som hun hele tiden leende viste, syntes skabt til at tygge granit.

Hun kunne ikke et ord fransk, men talte kun bretagnisk ligesom størstedelen af hendes landsmænd.

Det gik ikke synderligt bedre med min ven, og skønt ingen bestemte sygdomssymptomer viste sig, forbød lægen ham at drage videre og anordnede fuldstændig hvile. Jeg tilbragte altså mine dage sammen med ham, og hvert øjeblik kom den unge pige ind til os, enten med min middag eller for at bringe mikstur.

Jeg fjasede lidt med hende, hvad der syntes at more hende, men vi talte naturligvis ikke sammen, eftersom den ene ikke forstod et ord af, hvad den anden sagde.

En nat, da jeg var blevet siddende temmelig længe hos den syge, mødte jeg på gangen, da jeg ville gå op til mit værelse, pigebarnet, som var på vej til sit. Det var lige overfor min åbne dør; pludselig, uden at tænke over, hvad jeg gjorde, snarest som en spøg uden nogen som helst beregning, greb jeg hende om livet og før hun var kommet sig af sin forbløffelse, havde jeg

skubbet hende indenfor og låset døren af efter mig. Hun så forvildet og rædselsslagen på mig, men hun turde ikke skrige af frygt for en skandale, for at blive jaget ud, først af sit herskab og senere måske af sin fader.

Jeg havde gjort det leende; men så snart hun var indenfor døren kom ønsket om at eje hende op i mig. Det blev en lang og tavs kamp, en kamp legeme mod legeme som mellem to atleter, med spændte, strittende og forvredne arme, med stønnende åndedræt og huden våd af sved. Åh, hun slog tappert om sig; af og til kom vi til at støde mod et møbel, væggen eller en stol; så blev vi, stadig omslynget, stående ubevægelige flere sekunder i angst for at støjen havde vækket nogle af husets beboere; derefter begyndte vi igen forfra på vor hidsige kamp, jeg med mine angreb, hun med sin modstand.

Endelig faldt hun udmattet om og jeg tog hende brutalt.

Så snart jeg slap hende, rejste hun sig, løb hen til døren, skød slåen fra og flygtede.

Den følgende dag så jeg hende næsten ikke. Hun lod mig ikke komme i nærheden af sig. Min kammerat blev bedre og vi bestemte at fortsætte rejsen. Men da jeg aftenen før vi skulle af sted havde trukket mig tilbage til mit værelse, kom hun ved midnat listende ind til mig, hun var barfodet og i chemise.

Hun kastede sig i mine arme og omfavnede mig lidenskabeligt, mens hun afvekslende græd og hulkede og kyssede og klappede mig, kort sagt, gav mig alle de beviser på ømhed og fortvivlelse, en kvinde kan give én, når hun ikke forstår et ord af éns sprog.

Otte dage efter havde jeg glemt hele dette lille eventyr, som jo ikke hører til de sjældne eller ualmindelige på en rejse, eftersom

kroernes opvartningspiger synes forudbestemte til på denne måde at adsprede gæsterne.

Og der gik tredive år uden at jeg tænkte mere på det og uden at jeg oftere satte min fod i Pont-l'Abbé.

I 1876 gjorde jeg imidlertid atter en udflugt til Bretagne, jeg skrev på en bog og skulle søge kilder og naturindtryk. Tilfældet førte mig til det samme sted.

Alt så ud til at være uforandret. Slottet badede stadig sine grålige mure i dammen lige udenfor den lille by og også kroen var den samme, den var blot blevet repareret og malet og havde fået et mere moderne præg. Jeg blev modtaget af to unge bretagnerinder i atten års alderen; de var friske og søde i deres stramme klædesliv og med det sølvindvirkede hovedtøj med de store broderede plader over ørene.

Klokken var omtrent seks om eftermiddagen. Jeg satte mig til bords for at spise til middag, og da den ivrige og høflige vært selv opvartede mig, drev min onde skæbne mig til at spørge:

"Har De kendt denne kros forrige ejere? Jeg har en gang tilbragt en halv snes dage her, nu er det tredive år siden. Det ligger måske for langt tilbage i tiden?"

Han svarede:

"Det var mine forældre, herre."

Jeg gav mig til at fortælle ham i hvilken anledning jeg var stoppet op her, hvorledes jeg var blevet holdt tilbage ved min ledsagers sygdom.

Han lod mig ikke tale ud:

"Åh, det husker jeg udmærket. Jeg var femten eller seksten år gammel. De lå i værelset ud til gården og Deres ven dér, hvor jeg nu sover, ud til gaden."

Så først dukkede mindet om den unge pige tydeligt op i mig. Jeg spurgte:

"Husker De også en lille nydelig opvartningspige, som Deres fader den gang havde, og som, hvis min hukommelse ikke slår fejl, havde et par smukke øjne og en række friske tænder?"

Han svarede:

"Ja herre; hun døde i barselseng nogen tid efter."

Han pegede ud i gården, hvor en tynd, haltende mand stod og vendte møddingen, og tilføjede:

"Det er hendes søn."

Jeg gav mig til at le:

"Han er just ikke skøn, man kan ikke påstå, at han er moderen op ad dage. Han ligner formodentlig faderen."

Kroværten svarede:

"Det kan godt være, men der er aldrig nogen, som har fået at vide, hvem han var. Hun døde uden at sige det, og der var ingen her, som vidste noget om, at hun havde en kæreste. Det vakte en vældig forbavselse, da hun blev frugtsommelig. Ingen ville tro det."

En gysen af ubehag fo'r igennem mig, og en pinlig forstemthed kom over mig, en slags forudfølelse af, at en tung sorg nærmede sig. Jeg så på manden nede i gården. Han havde trukket vand op til hestene og slæbte af sted med sine to spande; han haltede stærkt og trak besværligt og smerteligt det ene ben efter sig. Han var frygtelig laset og snavset, med langt, gult hår, der var så sammenfiltret, at det som sejlgarnsender hang ned over hans kinder.

Kroværten tilføjede:

"Han duer ikke til meget, men af medlidenhed har han fået lov til at blive i huset. Måske var der kommet noget mere ud af ham, hvis han var blevet opdraget som alle vi andre. Men hvad er der at sige til det, herre? Ingen fader, ingen moder og ingen penge! Mine forældre tog sig af barnet, men De forstår nok, det var jo ikke deres."

Jeg sagde intet.

Jeg overnattede i mit gamle værelse. Hele natten igennem lå jeg og tænkte på den uhyggelige gårdskarl, idet jeg spurgte mig selv:

"Hvis det var min søn, alligevel? Har jeg virkelig kunnet dræbe dette pigebarn og frembringe dette væsen?"

Jeg kom ikke uden om det, det var muligt!

Jeg besluttede at tale med denne mand og nøjagtigt at få at vide, hvornår han var født. Hvis der blot var en difference på to måneder, ville jeg blive frigjort for min tvivl.

Den næste dag lod jeg ham komme op til mig. Men heller ikke han talte fransk. Han så i det hele taget ud til ikke at forstå noget som helst; jeg fik en af pigerne til at spørge ham om hans alder, men han vidste ikke en gang, hvor gammel han var. Med en idiotisk mine stod han foran mig og drejede sin hat mellem sine knudrede og sorte næver. Han gloede lige på mig med et dumt grin, men alligevel var der noget af moderens smil omkring munden og i øjenkrogene.

Værten kom til og gik hen og søgte staklens dåbsattest frem. Han var kommet til verden otte måneder og seks og tyve dage efter mit ophold i Pont-l'Abbé, for jeg huskede tydeligt, at jeg var kommet til L'Orient den femtende august. Attesten bar

påskriften: "*Faderen ukendt*". Moderens navn havde været Jeanne Kerradec.

Mit hjerte gav sig heftigt til at slå. Jeg kunne ikke mere tale og var lige ved at kvæles; og jeg stirrede på idioten, hvis gule hår lignede en møddinq, som var endnu mere uappetitlig end dyrenes nede i gården. Mit blik gjorde fyren forlegen, han holdt op med at le, drejede hovedet bort og søgte at slippe væk.

Hele dagen strejfede jeg om langs med den lille flod, opfyldt af sørgelige tanker. Men hvad hjalp det at gruble? Intet kunne bringe mig vished. Time efter time afvejede jeg alle grundene, gode eller dårlige, for eller imod min paternitetsmulighed. Jeg pinte mig selv med at opstille den ene indviklede formodning efter den anden for bestandig at vende tilbage til den samme forfærdelige uvished og derfra videre til den endnu forfærdeligere overbevisning om, at dette menneske var min søn.

Det var mig umuligt at tænke på at spise til middag og jeg trak mig tilbage til mit værelse. Det varede længe, inden jeg kunne sove; endelig kom søvnen, en søvn befolket af rædselsfulde syner. Jeg så den stakkels idiot for mig, han kaldte mig: "Fa'r"; så forvandledes han til en hund og bed mig i læggene; jeg prøvede på at flygte fra ham, men han forfulgte mig stadig, og i stedet for at gø, talte han med menneskelig røst og overvældede mig med skældsord. Til sidst trådte han frem for en forsamling af mine kolleger i Akademiet for at lade dem afgøre, hvorvidt jeg virkelig var hans fader, og en af dem udbrød:

"Det er ganske utvivlsomt! Se dog, hvor han ligner ham!"

Nu opdagede jeg også selv, at det var sandt; der var lighed mellem mig og denne vantrivning. Og jeg vågnede med denne fikse idé i hovedet og med et brændende ønske om at se ham igen for at fastslå, om vi, ja eller nej, havde træk fælles.

Jeg indhentede ham, da han gik til messe (det var søndag), og jeg gav ham et femfrancs stykke, mens jeg ivrigt stirrede ham ind i ansigtet. Han gav sig atter til at le med sit hæslige grin, tog pengene og skyndte sig, på ny generet af mit blik, hastigt bort, efter at have fremmumlet nogle uartikulerede lyde, som formodentlig skulle betyde "Tak".

Dagen gik hen i angst som den foregående. Henimod aften lod jeg værten kalde og forklarede ham i forsigtige og diplomatiske vendinger, at jeg havde fattet interesse for det stakkels væsen, som var så forladt af alle og berøvet alt, og at jeg ville gøre noget for ham.

Men manden svarede:

"Å, det skal De såmænd slet ikke tænke på, herre. Der er ikke noget ved ham, og De vil kun få ubehageligheder ud af det. Jeg bruger ham til at rense staldene, og det er alt, hvad han kan gøre. Til gengæld føder jeg ham og giver ham lov til at ligge hos hestene om natten. Det er alt, hvad han behøver. Hvis De har et par gamle benklæder, kan De give ham dem, men inden der er gået otte dage, hænger de i laser."

Jeg trængte ikke nærmere ind på ham, men forbeholdt mig at finde på råd.

Om aftenen kom fyren døddrukken hjem, var lige ved at sætte ild på huset, slog løs på en af hestene med sin skovl og endte med at lægge sig til at sove ude i sølet under regnen, alt sammen takket være min gavmildhed.

Den næste dag blev der rettet en indstændig bøn til mig om ikke mere at give ham penge. Brændevin gjorde ham rasende, og så snart han havde to skilling i lommen, skaffede han sig det. Værten tilføjede:

"At give ham penge er det samme som at føre ham i døden."

Den ulykkelige mand havde aldrig før haft penge, absolut aldrig, når lige undtages nogle få centimer, som gæsterne kastede til ham; og han tænkte sig ikke muligheden af, at dette metal kunne have nogen anden bestemmelse end at omsættes i brændevin.

Jeg tilbragte timer, siddende med en opslået bog i hånden, ved vinduet i mit værelse; jeg lod, som om jeg læste, men mit blik veg ikke fra staklen, der haltede om nede i gården, min søn! min søn! og jeg prøvede på at opdage, om der var noget hos ham, som mindede om mig selv. Jeg søgte så længe, at jeg til sidst troede at genfinde de samme linjer i panden og omkring næseroden, og snart følte jeg mig overbevist om, at ligheden eksisterede, men at den kun forvanskedes af den forskellige klædedragt og af mandens hæslige manke.

Jeg kunne imidlertid ikke blive længere uden at vække mistanke, og med knust hjerte tog jeg af sted efter først at have overgivet værten nogle penge for at mildne staklens tilværelse.

Det er nu seks år siden, i seks år har jeg levet med denne frygtelige tanke, denne skrækkelige uvished, denne forfærdelige tvivl. Hvert år driver en uimodståelig magt mig til Pont-l'Abbé. Hvert år dømmer jeg mig selv til den pinsel at se denne idiot rode om i sin mødding, at indbilde mig, at han ligner mig og søge, men bestandig forgæves, efter midler til at

hjælpe ham. Og hvert år vender jeg tilbage derfra endnu mere uvis, endnu mere forpint og endnu mere ængstelig.

Jeg har prøvet på at lade ham få undervisning. Han er uhelbredelig idiot.

Jeg har forsøgt at gøre hans liv lysere. Han er en uhjælpelig drukkenbolt og bruger hver skilling, man giver ham, til at drikke op; og han forstår sig udmærket godt på at sælge sine nye klæder for at købe sig brændevin.

Jeg har søgt at vække værtens medynk ved stadig at give ham penge, for at han skulle skåne fyren. Den brave mand begyndte til sidst at undre sig og sagde meget fornuftigt:

"Alt, hvad De gør for ham, herre, skader ham bare. Han må holdes som en fange. Så snart han får lidt fritid eller bliver behandlet lidt bedre, bliver han ondskabsfuld. Hvis De vil gøre godt, mangler der såmænd ikke på lejlighed. Der er jo nok af forladte børn, men vælg hellere et, som De kan få lidt glæde af til gengæld."

Hvad var der at sige til det?

"Og hvis jeg blot lod en anelse af den tvivl, der nager mig, skinne frem, ville slynglen sikkert være snedig nok til at udnytte mig, kompromittere mig og ødelægge mig. Han ville råbe: "Fa'r!" efter mig ligesom i min drøm.

Og jeg siger til mig selv, at jeg har dræbt moderen og forspildt tilværelsen for dette udtærede væsen, dette stald-udskud, som er udruget og skudt op på møddingen, og som, hvis han havde fået en opdragelse som alle andre, også ville være blevet lige som alle andre.

Og De kan slet ikke forestille Dem den underlige skamfulde og uhyggelige fornemmelse, jeg får, når jeg står overfor ham og

tænker på, at han er en del af mig selv, at han er knyttet til mig med det fortrolige bånd, der binder sønnen til faderen, at han ved arvelighedens rædselsfulde love er mig gennem tusinde ting, mig i sit kød og i sit blod, at han endog bærer i sig spiren til de samme sygdomme og de samme lidenskaber.

Uafbrudt plages jeg af en smertefyldt og umættelig længsel efter at se ham, og dog er synet af ham en forfærdelig lidelse for mig. Jeg kan sidde i timevis ved mit vindue dernede og se ham rumstere og grave i dyrenes uhumskheder, mens jeg bliver ved at sige til mig selv:

"Det er min søn!"

Ofte får jeg en utålelig lyst til at tage ham i mine arme, men jeg har aldrig en gang rørt hans snavsede hånd."

Akademikeren tav. Hans ledsager, politikeren, mumlede:

"Ja, De har ret, vi burde tage os lidt mere af de børn, som ikke har nogen fader."

Et vindpust fo'r igennem det store træ, rystede de gyldne klaser og sendte en fin og duftende sky lige ud i næsen på de to gamle herrer, der indåndede den i fulde drag.

Og senatoren tilføjede:

"Det er alligevel rart at være fem og tyve år og blive fader, selv på den måde."

Walter Schnaffs' eventyr

Til Robert Pinchon.

Lige siden invasionshæren var kommet ind i Frankrig, anså Walter Schnaffs sig for den ulykkeligste mand på jorden. Han var svær, havde ondt ved at gå længe, pustede voldsomt og led skrækkeligt af smerte i sine fødder, der var meget flade og meget tykke. Han var ydermere af naturen velvillig og fredelig sindet, på ingen måde hverken højtstræbende eller blodtørstig, var fader til fire børn, som han tilbad, og gift med en ung lyshåret kvinde, efter hvis kærlige omhu og kys og kærtegn han hver aften var lige ved at forgå af længsel. Han elskede at stå sent op og gå tidligt i seng, at spise godt og langsomt og at sidde rundt på caféerne og drikke øl. Han var desuden af den mening, at alt, hvad der er behageligt i tilværelsen, forsvinder sammen med livet, og i sit hjerte nærede han et grænseløst, på samme tid både instinktmæssigt og vel begrundet had til kanoner, geværer, revolvere og sabler, men især til bajonetter, da han følte sig ude af stand til med dette lynsnare våben at manøvrere hastigt nok til at kunne forsvare sin fyldige mave.

Når natten var faldet på, og han indhyllet i sin kappe lå udstrakt på jorden ved siden af sine snorkende kammerater, tænkte han længe på sine kære, han havde ladet tilbage i hjemmet, og på de farer, der var såede på hans vej: "Hvis han blev dræbt, hvad skulle der så blive af de små? Hvem skulle føde dem og opdrage dem?" Selv nu var de ikke rige, til trods for den gæld, han havde stiftet inden sin afrejse, for at der skulle være nogle penge tilbage hos dem.

Ved slagenes begyndelse følte han en sådan svaghed i sine ben, at han kunne have ladet sig falde, hvis han ikke havde tænkt på, at hele armeen så ville marchere hen over hans legeme. Kuglernes hvinen fik hårene til at rejse sig på hans hoved.

Måneder igennem havde han levet således i angst og rædsel.

Hans armékorps rykkede frem i retning mod Normandiet, og en dag blev han sendt ud på rekognoscering med en lille styrke, der blot skulle undersøge en del af egnen og derefter igen støde til hovedhæren. Alt syntes roligt; der var intet, som tydede på, at der var forberedt nogen modstand.

Prøjserne klavrede derfor med den største ro ned i en lille dal, som var gennemskåret af dybe grøfter, da pludselig en voldsom geværsalve standsede deres nedstigning og dræbte en snes stykker af dem; en trop franske soldater brød ud fra en lille skov, der ikke var større end en knyttet hånd, og styrtede med bajonetten på geværerne frem imod tyskerne.

Walter Schnaffs blev først stående aldeles ubevægelig, så overrasket og forbløffet, at det ikke en gang faldt ham ind at flygte. Så blev han grebet af et vanvittigt ønske om at kunne fortrække; men i samme øjeblik overvejede han, at han i sammenligning med de tynde franskmænd, der kom springende som en flok geder, løb som en skildpadde. Til alt held opdagede han seks skridt foran sig en bred grøft, fuld af grene og overdækket med tørre blade, og med samlede ben sprang han lige ned i den uden at tænke på dens dybde, ligesom man fra en bro springer ud i en flod.

Som en pil jog han igennem det tætte lag af slyngplanter og skarpe torne, der sønderrev hans ansigt og hænder, og han faldt

i siddende stilling tungt ned mod en stenbesået bund.

Han så straks i vejret, et stykke af himlen kiggede ned til ham gennem det hul, han havde frembragt. Dette hul, som gav fri udsigt ned til bunden, kunne røbe ham, og han krøb derfor hurtigt på alle fire og med den yderste forsigtighed så langt bort fra kampstedet som muligt; de sammenfiltrede grene, der dækkede over grøften, dannede et skjulende tag over ham. Så standsede han og satte sig på ny sammendukket som en hare mellem det høje, tørre græs.

Endnu i nogen tid hørte han geværskud, skrig og klager. Så blev kamplarmen svagere og hørte til sidst helt op. Alt var igen blevet stille og roligt.

Pludselig var der noget, som rørte sig ved siden af ham. Han fo'r rædselsslagen op. Det var en lille fugl, som havde sat sig på en gren og fået de visne blade til at rasle. Næsten en hel time blev Walter Schnaffs hjerte ved at slå med voldsomme og heftige slag.

Natten faldt på og fyldte grøften med mørke. Og soldaten gav sig til at overveje. Hvad skulle han gøre? Hvad skulle der blive af ham? Forsøge at komme tilbage til sin hær? … Ja, men hvorledes? Hvor var den? Og lykkedes det ham, så skulle han atter begynde forfra på det forfærdelige liv, han havde levet lige siden krigen brød ud, et liv fuldt af angst, af rædsel, af strabadser og lidelser!

Nej! Det havde han ikke mere mod til. Han ejede ikke længere den energi, der måtte til for at udholde de lange marchture og til hvert minut på dagen at byde faren trods.

Men hvad var der at gøre? Han kunne ikke blive siddende her i grøften og skjule sig, indtil fjendtlighederne var forbi. Nej, det

kunne han ikke. Hvis det ikke var en nødvendighed at få noget at spise, så ville denne udsigt ikke have forekommet ham alt for skrækkelig, men han måtte have mad, have mad hver dag.

Og han var ganske alene, bevæbnet og i fuld uniform, inde på fjendens territorium og langt fra dem, der kunne forsvare ham. Det løb ham koldt ned ad ryggen.

Pludselig tænkte han:

"Hvis jeg dog bare var fange!"

Og hans hjerte bævede af et eneste ønske, et brændende, umådeligt ønske om at blive taget til fange af franskmændene. Fange! Var han først det, så ville han være reddet, så ville han få mad og tag over hovedet langt væk fra kugler og sabler, uden at behøve at nære frygt for noget som helst, i et godt og velbevogtet fængsel. Fange! Hvilken skøn drøm!

Hans beslutning var øjeblikkelig taget:

"Jeg vil overgive mig som fange!"

Han rejste sig, bestemt på at bringe sit forsæt til udførelse uden at spilde et minut. Men han blev stående ubevægelig som et pludseligt bytte for skrækkelige betragtninger og nye rædsler.

Hvem skulle han overgive sig til? Hvorledes skulle han bære sig ad? Hvilken retning skulle han slå ind på? Og gyselige forestillinger, forestillinger om død og rædsel, dukkede den ene efter den anden frem i hans sjæl.

Når han vovede sig frem således ganske alene med sin pikkelhue, ville han jo løbe de frygteligste farer.

Hvis han traf på bønder? Så ville disse bønder, når de så en enlig prøjser, en forsvarsløs prøjser, dræbe ham som en vildfarende hund. De ville massakrere ham med deres skovle, deres leer, deres hakker! Med sejrherrernes forblindede

hidsighed ville de forvandle ham til en ubestemmelig, blodig masse.

Hvis han stødte på frivillige? Så ville disse frivillige, fanatikere uden lov og uden disciplin, skyde ham ned bare for at more sig, for at få en time til at gå, for at hans dødsangst kunne give dem noget at le af. Han syntes allerede, at han stod opstillet med ryggen mod en mur lige foran tolv geværløb, hvis små runde og sorte huller lignede øjne, der stirrede på ham.

Hvis han mødte selve den franske hær? Så ville fortropperne antage ham for en spejder, en snedig og dristig vovehals, som havde sneget sig alene ud for at rekognoscere, og de ville fyre på ham. Han hørte allerede de spredte knald fra soldaterne, som lå gemt i småkrattet, mens han selv stod midt på en mark og pludselig sank sammen, lige så gennemhullet som et dørslag af kuglerne, han følte trænge ind i sit legeme.

Han satte sig atter, fortvivlet. Situationen syntes ham uden udgang.

Det var nu blevet hel nat, en sort og tavs nat. Han rørte sig ikke mere, han skælvede ved hver af mørkets ukendte og svage lyde. En hare, som gled med bagdelen på kanten af et jordhul, var lige ved at få Walter Schnaffs til at løbe sin vej. Uglernes skrig skar ham lige ned i sjælen og fik en pludselig skræk, der smertede som et sår, til at fare igennem den. Han spilede sine tykke øjne op for at prøve på at se gennem mørket, og hvert øjeblik bildte han sig ind, at han havde hørt nogen gå tæt ved sig.

Efter endeløse timer og efter at have gennemgået alle en dødsdømts rædsler, opdagede han gennem sit grentag, at himlen begyndte at lysne. Han åndede ud i en umådelig lettelse;

hans lemmer slappedes og fandt pludselig hvile; hans hjertebanken stilnede og hans øjne lukkede sig. Han faldt i søvn.

Da han vågnede, kunne han se, at solen omtrent havde nået midt op på himlen; klokken måtte være nær ved tolv. Ingen støj forstyrrede markernes døsige fred; og Walter Schnaffs opdagede, at han var skrupsulten.

Han gabede og fik vand i munden ved tanken om pølse, om soldaternes rare pølse; hans mave smertede.

Han rejste sig og gik nogle skridt, men han følte, at benene svigtede under ham og han satte sig atter for at overveje. I en to, tre timer fremdrog han igen alt, hvad der kunne tale for og imod, og tog hvert øjeblik en ny beslutning; han følte sig ulykkelig, rådløs og forpint over alle de modstridende grunde, der fremstillede sig for ham.

Endelig fik han en idé, der både syntes ham fornuftig og praktisk udførlig; han ville stille sig på vagt og vente, indtil en bonde kom forbi, ene, uden våben og andet farligt værktøj, så ville han løbe hen til ham og overgive sig, idet han ville sørge for at få ham til at forstå, at han betragtede sig som hans fange.

Han tog sin hjelm, hvis spids kunne forråde ham, af, og stak med den mest omhyggelige forsigtighed hovedet op af sit hul.

Intet levende væsen var at øjne i horisonten. Nede til højre sendte en lille landsby røgen fra sine tage, røgen fra køkkenerne, op mod himlen, til venstre fik han øje på en allé, som førte op til et slot, prydet med små tårne.

Han ventede lige til aften, plaget af hungerens kvaler, men han så ikke andet end nogle kredsende ravne og hørte ikke andet end sine egne indvoldes ynkelige klagen.

Og natten sænkede sig på ny over ham.

Han strakte sig ud på bunden af sit tilflugtssted og faldt i en febrilsk søvn, der var afbrudt af gyselige drømme, en udsultet mands søvn.

Morgenrøden hævede sig atter over hans hoved. Han stillede sig igen på post. Men til alle sider var der øde ligesom den foregående dag; og en ny angst forøgede Walter Schnaffs lidelser, angsten for at dø af sult! Han så sig allerede ligge lige så lang han var på ryggen i sit hul, med begge øjnene lukkede. En skare af dyr, af ganske små dyr, nærmede sig hans lig fra alle sider og gav sig til at gnave i ham, de angreb ham på samme tid over det hele og gled ind under hans klæder for at sætte tænderne i hans kolde hud. Og en stor ravn prikkede hans øjne ud med sit spidse næb.

Han blev grebet af vanvid; han indbildte sig, at han skulle til at besvime af svaghed og ikke længere kunne gå. Han stod allerede på spring til at styrte ned mod landsbyen, bestemt på at vove alt, at trodse alt, da han fik øje på tre bønder, der gik ud i marken med deres høtyv over skulderen, og han dukkede hastigt tilbage i sit skjul.

Men så snart aftenen lagde sig mørknende over markerne, kravlede han langsomt op af grøften og begav sig, bøjet, forskræmt og med bankende hjerte hen imod slottet, da han foretrak hellere at gå derhen end at vove sig ned i landsbyen, der forekom ham lige så skrækindjagende som en hule fuld af vilde dyr.

Vinduerne i stueetagen var oplyste. Et af dem stod endda åbent, og en stærk lugt af stegt kød strømmede ud derfra, en lugt, som trængte op gennem Walter Schnaffs næse og lige ned

i hans mave, som æggede hans sult og fik ham til at stønne, og som tiltrak ham uimodståeligt og i hans hjerte optændte en fortvivlet dristighed.

Og pludselig, uden at tænke over hvad han gjorde, viste han sig med pikkelhuen på hovedet midt i det åbne vindue.

Otte tjenestefolk spiste til middag omkring et stort bord. Men på én gang blev en af pigerne siddende med vidtåben mund, glasset faldt ud af hendes hånd og hendes øjne stod stive i hovedet. De andre fulgte retningen af hendes blik.

De fik øje på fjenden!

Himmel! Prøjserne stormede slottet! …

Der lød først et skrig, et eneste skrig, udstødt på samme tid af otte struber i otte forskellige tonarter, et forfærdeligt rædselsskrig; så fo'r de op i vild uorden, puffedes og skubbedes og flygtede forfjamskede henimod døren i baggrunden af værelset. Stolene blev kastet omkuld, mændene væltede kvinderne og trampede hen over dem. På to sekunder var stuen tom og forladt med det dækkede bord lige overfor den forbløffede Walter Schnaffs, der stadig stod i det åbne vindue.

Efter nogle øjeblikkes betænkning skrævede han ind over karmen og listede sig hen imod tallerkenerne. Hans sviende sult fik ham til at ryste som en febersyg, men skrækken holdt ham tilbage, lammede ham endnu. Hele huset syntes i oprør; døre smækkede og hastige skridt løb hen over gulvet ovenover. Den ængstelige prøjser lyttede anspændt til denne forvirrede larm; så hørte han nogle dumpe lyde, som om menneskelegemer faldt ned mod den bløde jord ved foden af murene, som om nogen sprang ned fra første sal.

Så hørte al støj op og det store slot blev tavst som en grav.

Walter Schnaffs satte sig foran en tallerken, som endnu ikke var blevet rørt, og gav sig til at spise. Han spiste i store mundfulde, som om han var bange for at blive for hurtigt afbrudt, for ikke at få slugt nok. Med begge hænder kastede han stykkerne ind i munden, der stod åben som en fælde; og store mængder af mad forsvandt, mundfuld på mundfuld, i hans mave. Af og til holdt han op, lige ved at sprække som et overfyldt rør. Han tog så kruset med æblemost og skyllede spiserøret, ligesom man renser en tilstoppet ledning.

Han tømte alle tallerkenerne, alle fadene og alle flaskerne; så, beruset af mad og drikke, døsig, rød i kammen, gennemrystet af hikke, med sløvet hjerne og fedtet mund, knappede han sin uniform op for at trække vejret, ude af stand til at kunne gøre et skridt. Hans øjne lukkede sig, hans tanker forvirredes; han lagde sit tunge hoved i sine arme, som lå over kors på bordet, og lidt efter lidt mistede han al bevidsthed om, hvor han var.

Den blegnende måne oplyste svagt horisonten bag parkens træer, det var den kølige nattetime, som går forud for daggry.

Talrige og tavse skygger gled om mellem buskene; og hist og her glimtede en stålspids frem i månelyset. Det stille slot tegnede sin store sorte silhuet. Kun to vinduer var endnu oplyste i stueetagen.

Pludselig rungede en tordnende stemme:

"Fremad! I Satans skind og ben! Til angreb, børn!"

På et øjeblik var døre, skodder og ruder sprængte af en sværm af soldater, som besatte hele huset og brækkede og sønderslog alt, hvad der stod dem i vejen. Halvtreds mand væltede ind i køkkenet, hvor Walter Schnaffs sad fredeligt og sov, satte halvtreds ladte geværer mod hans bryst, kastede ham

om på gulvet, rullede ham omkring, greb ham og bandt ham fra hoved til fod.

Han snappede efter vejret, han var endnu alt for sløv til at kunne forstå, hvad der foregik med ham, forslået, fortumlet og vanvittig af rædsel.

En kraftigt bygget, guldskrammereret officer satte sin fod på hans mave og skreg:

"De er min fange, overgiv Dem!"

Prøjseren forstod kun dette ene ord "fange", og han stønnede:

"Ja, ja, ja!"

Han blev rejst op, surret fast til en stol og med levende nysgerrighed undersøgt af sine overvindere, der pustede som hvalfisk. Flere af dem måtte sætte sig ned, de kunne ikke mere af træthed og anstrengelse.

Men *han* smilede, smilede, vis på endelig at være fange!

En anden officer kom ind og meldte:

"Fjenden er flygtet, hr. oberst! Flere synes at være blevet sårede. Vi er herrer over pladsen."

Den svære militær, som tørrede sveden af sin pande, skreg:

"Sejr!"

Og han skrev i sin handels-notesbog, som han trak op af lommen:

"Efter en hårdnakket kamp har prøjserne måttet trække sig tilbage, medførende deres døde og sårede. Halvtreds mand antages at være blevet gjort ukampdygtige. Adskillige er blevet taget til fange."

Den unge officer spurgte:

"Hvilke forholdsregler skal jeg tage, hr. oberst?"

Obersten svarede:

"Vi må trække os sammen for at undgå fjendens offensive tilbagevenden med artilleri og en overlegen styrke."

Han gav ordre til afmarch.

Kolonnen dannedes igen i mørket under slottets mure og satte sig i bevægelse med Walter Schnaffs i midten; han var bastet og bundet og bevogtet af seks krigere med revolver i hånden.

Spejdere blev sendt forud for at undersøge vejen. Kolonnen marcherede frem med forsigtighed og gjorde fra tid til anden holdt.

Ved solopgang ankom den til underpræfekturet i La Roche-Oysel; det var byens nationalgarde, som havde udført denne våbenbedrift.

Indbyggerne ventede i spænding og ophidselse. Da de fik øje på fangens pikkelhue, brød et vældigt spektakel løs. Kvinderne strakte de knyttede hænder i vejret, gamle koner græd, en olding kastede sin krykke efter prøjseren og sårede en af hans bevogteres næse.

Obersten tordnede:

"Der skal våges over fangens sikkerhed!"

Endelig nåede soldaterne rådhuset. Der blev lukket op for fængslet og Walter Schnaffs blev kastet derind, befriet for sine bånd. To hundrede bevæbnede mand holdt vagt omkring bygningen.

Så, til trods for de fordøjelsesbesværligheder, som i det sidste kvarters tid havde hjemsøgt ham, gav prøjseren sig vanvittig af glæde til at danse, han svingede med arme og ben og blev ved at danse, udstødende skingrende glædesskrig, lige til han faldt udmattet om ved foden af den ene væg.

Han var fange! Frelst!

Således gik det til, at slottet de Champignet blev erobret tilbage fra fjenden efter kun seks timers belejring.

Oberst Ratier – af borgerlig profession klædehandler – som i spidsen for La Roche-Oysels nationalgarde havde indlagt sig æren af denne affære, blev dekoreret.

Solgt

Til Octave Mirbeau.

De to hytter lå side om side ved foden af en bakke, ikke langt fra et mindre badested. De to bønder sled hele dagen i den hårde jord for at opdrage deres små. Hver familie havde fire. Uden for de to husdøre lå hele børneflokken og rodede fra morgen til aften. De to ældste var seks år og de to yngste omtrent femten måneder; brylluppерne og derpå barnedåbene var blevet fejret næsten samtidig i de to huse.

De to mødre kunne næppe skelne deres eget afkom ud fra bunken og de to fædre slog dem helt og holdent sammen. De otte navne dansede rundt i deres hoveder og blandedes stadigt sammen; det hændte, at mændene, når de ville kalde på et af børnene, råbte to eller tre navne, førend de fik fat på det rigtige.

I den første af de to hytter, når man kom fra kurstedet Rolleport, boede familien Tuvache, som havde tre døtre og en søn; i den anden levede Vallins, der havde en datter og tre drenge.

Alt dette holdt livet oppe ved hjælp af tynd suppe, kartofler og fri luft. Klokken syv om morgenen, så klokken tolv og endelig om aftenen klokken seks samlede konerne deres unger for at give dem mad, ligesom gåsepigerne jager deres dyr sammen. Børnene sad, ordnet efter alder, foran et langt træbord, som var slidt blankt af halvtreds års slid. Den sidste i rækken nåede akkurat med munden op over bordpladen. Foran hver af dem blev stillet en dyb tallerken fyldt med udblødt brød, der svømmede i noget vand, hvori der var kogt en del kartofler, et

halvt kålhoved og tre løg; og hele flokken spiste, indtil den var blevet mæt. Moderen madede selv den mindste. Om søndagen var der gerne lidt kogt kød og lidt rigtig kødsuppe på bordet, og det var en fest for dem alle sammen. Faderen blev den dag siddende længe ved middagen og gentog:

"Det kunne jeg næsten lide at få hver dag."

En eftermiddag i august måned standsede pludselig en let vogn udenfor de to hytter og en ung dame, der selv kørte, sagde til den herre, som sad ved siden af hende:

"Åh, se Henri! Hvilken mængde børn! Hvor er de ikke henrivende, som de ligger der og roder i støvet!"

Manden svarede ikke, han var vant til den slags beundringsudbrud, som for ham rummede en smerte og næsten en bebrejdelse.

Den unge dame fortsatte:

"Jeg må hen og kysse dem! Åh! hvor ville jeg ikke gerne have en af dem, ham dér, den allermindste."

Hun sprang ned af vognen, løb hen til børnene, tog den ene af de to mindste, det var Tuvaches, op i sine arme, og kyssede lidenskabeligt hans snavsede kinder, hans lyse, krøllede hår, som var helt sammenfiltret med jord, og hans næver, som han fægtede rundt med for at slippe fri for de besværlige kærtegn.

Derpå steg hun atter op i vognen og den rullede videre i fuld fart. Men den påfølgende uge kom hun igen. Hun satte sig på jorden midt imellem alle børnene, tog igen den yngste i sine arme og stoppede ham med kager, mens hun delte godter ud til de andre. Hun blev længe siddende og legede med dem, som om hun var en lille tøs, mens hendes mand tålmodigt ventede i det spinkle køretøj.

Hun kom atter igen og gjorde bekendtskab med forældrene. Til sidst indfandt hun sig hver dag med lommerne fulde af slikkerier og kobberskillinger.

Hun hed fru Henri d'Hubières.

En morgen, da hun kom, steg hendes mand ud af vognen sammen med hende og uden at standse hos børnene, der nu var blevet ganske fortrolige med hende, gik de lige ind i hytten til forældrene.

De var hjemme begge to og stod og kløvede brænde til at tænde ild op under suppen med. De rettede sig overraskede i vejret, satte to stole frem og tog selv plads på bænken og indtog en afventende holdning. Så begyndte den unge kone med afbrudt og rystende stemme:

"Ja, mine brave folk, jeg … jeg henvender mig til jer, fordi … fordi jeg gerne ville have tilladelse til … til at tage jeres lille dreng med mig."

Bønderne sad målløse og tanketomme og svarede ikke.

Hun trak vejret og fortsatte:

"Vi har selv ingen børn; vi er ganske alene, min mand og jeg … Vi vil beholde ham … Vil De?"

Bondekonen begyndte at forstå, hvad det drejede sig om. Hun spurgte:

"Ville De ta' Charlot fra mig? Nej, aldrig i evighed, om De får lov til det!"

Hr. d'Hubières lagde sig imellem:

"Min hustru har udtrykt sig dårligt. Meningen er, at vi vil adoptere ham, men han skal nok komme igen og besøge jer. Hvis han arter sig vel, hvad vi tør anse for det rimeligste, så bliver han vor arving. Skulle vi tilfældigvis selv få børn, så skal

han dele lige med dem. Men hvis han ikke gør os den glæde, vi venter af ham, så vil vi, når han er blevet myndig, udbetale ham en sum på tyve tusinde francs, en sum, som allerede nu skal blive deponeret på hans navn hos en notar. Og da vi også har tænkt på jer, så vil der hver månedsdag lige til jeres død blive udbetalt jer hundrede francs. Har I rigtigt forstået mig?"

Bondekonen havde rejst sig, hun var ganske rasende:

"De vil ha', at jeg skal sælge Charlot? Nej, aldrig i livet! Sådan noget kommer man ikke og beder en mo'r om! Det manglede bare! Det ville være den rene nederdrægtighed!"

Manden sagde ingenting, men hans udtryk var alvorligt og eftertænksomt og han nikkede samtykkende til konens ord.

Fru d'Hubières blev forvirret og gav sig til at græde. Hun vendte sig om mod sin mand og med grådfyldt stemme, med en stemme som hos et forkælet barn, der er vant til at se alle sine ønsker gå i opfyldelse, stammede hun:

"Å, Henri! De vil ikke. Henri, de vil ikke!"

Han gjorde et sidste forsøg:

"Men, kæreste venner, så tænk dog på jeres barns fremtid, på dets lykke, på dets ..."

Bondekonen, som var fuldstændig ude af sig selv, afskar ham ordet:

"Det er både hørt og set og tænkt og bestemt ... Vil De bare se til, De kommer af sted, og jeg råder Dem til ikke oftere at lade Dem se ad disse kanter. At nogen skal have lov til at ta' et barn på den maner!"

Men idet de gik ud, kom fru d'Hubières i tanker om, at der var to ganske små, og med en utålmodig, forkælet og

egensindig kvindes stivsindethed spurgte hun gennem sine tårer:

"Og den anden lille, det er jo ikke Deres?"

Fa'r Tuvache svarede:

"Nej, det er naboens; De kan jo gå derind, hvis De vil."

Og han gik tilbage ind i hytten, hvor konens harmdirrende røst stadig skældte og smældte.

Ægteparret Vallin sad til bords, i færd med langsomt at spise nogle brødskiver, som de smurte med lidt tyndtskrabet smør, de tog fra en tallerken midt imellem dem.

Hr. d'Hubières begyndte forfra på sit tilbud, men i forsigtigere vendinger, med større indtrængenhed og i mere lokkende ord.

De to bønderfolk rystede på hovedet som tegn på afslag; men da de hørte, at de ville få hundrede francs om måneden, så de rådspørgende på hinanden, åbenbart stærkt vaklende.

De tav længe, ængstelige og tøvende. Endelig spurgte konen:

"Ja, hvad mener du ellers om det?"

Manden svarede i en højtidelig tone:

"Jeg mener, at det ikke er til at foragte."

Så gav fru d'Hubières, som rystede af spænding, sig til at tale om barnets fremtid, om dets lykke og om alle de penge, som det senere hen ville kunne give sine forældre.

Bonden forhørte sig:

"Det var angående disse tolv hundrede francs, bliver det ordnet hos notaren?"

Hr. d'Hubières svarede:

"Ja, vist så, allerede i morgen."

Konen, som havde fået tid til at overveje sagen nærmere, tog nu atter ordet:

"Hundrede francs om måneden, det er ikke nok, når vi skal skille os af med ungen; om nogle år kunne han begynde at tage fat; vi må ha' hundrede og tyve francs."

Fru d'Hubières, som stod og trippede af utålmodighed, slog straks til, og da hun ville tage barnet med sig lige med det samme, gav hun ydermere hundrede francs som gave, mens hendes mand opsatte en skriftlig overenskomst. Sognefogeden og en nabo, der i hast var kaldt til, tjente til vidner.

Og glædestrålende førte den unge kone den hylende unge med sig, ligesom man tager en ting, man har haft lyst til at købe, med hjem fra en butik.

Familien Tuvache stod i deres dør, da vognen kørte af sted med dem; de så efter den, tavse og misbilligende, og måske angrende deres afslag.

Ingen hørte mere tale om den lille Jean Vallin. Hver måned gik forældrene hen til notaren og hævede deres hundrede francs. De stod på en fjendtlig fod med deres naboer, fordi mo'r Tuvache overøste dem med skældsord og fra dør til dør blev ved at gentage, at man måtte være et umenneske for at kunne sælge sit barn, at det var rædsomt, skændigt, forvorpent.

Ofte tog hun udfordrende Charlot i sine arme og skreg, som om han kunne forstå det:

"Jeg kunne ikke sælge dig; din mo'r kunne ikke sælge dig, min stump. Jeg sælger ikke mine børn, nej, det gør jeg ikke. Jeg er ikke rig, men jeg sælger alligevel ikke mine børn."

Og år igennem og atter år igennem kom hun hver dag med den slags grove hentydninger, der blev skrålet frem ude foran

døren, så at alle i nabohuset kunne høre det. Mo'r Tuvache endte med at anse sig selv for at stå over alle andre på hele egnen, fordi hun ikke havde solgt Charlot. Og de, som talte om hende, sagde:

"Jeg ved nok, at det var fristende, men det er lige meget, hun har opført sig som en god moder."

Hun blev fremhævet som et lysende eksempel og Charlot, der gik i sit ottende år, var opdraget i denne anskuelse, som han bestandig hørte gentaget, og også han betragtede sig selv som stående over sine kammerater, fordi han ikke var blevet solgt.

Vallins havde levet videre i velstand, takket være den månedlige pension. Tuvaches var derimod lige fattige, og det var derfra, at deres uudslukkelige had stammede.

Deres ældste søn drog af sted for at blive soldat. Den næste døde, og Charlot blev alene tilbage om at slide sammen med den gamle fader for at føde moderen og de to yngre søstre, han havde.

Han var omtrent en og tyve år gammel, da en dag et elegant køretøj standsede uden for de to hytter. En ung herre med en guldkæde over vesten steg ud og gav hånden til en ældre dame med hvidt hår. Den ældre dame sagde til ham:

"Det er dér, mit barn, i det andet hus."

Og som om han var hjemme, gik han lige ind ad Vallins dør.

Den gamle moder stod og vaskede sine forklæder; faderen, som var blevet svag af alderdom, sad og småsov henne ved ildstedet. De løftede hovedet og den unge mand sagde:

"Goddag, fa'r! Goddag, mo'r!"

De rettede sig begge forvildede i vejret. Konen lod af sindsbevægelse sin sæbe falde ned i vandet og stammede:

"Er det dig, mit barn, er det dig, mit barn?"

Han omfavnede og kyssede hende, idet han gentog:

"Goddag, mo'r!"

I mellemtiden sagde den rystende gamle med den sindighed, der aldrig havde forladt ham:

"Nå, er du kommet tilbage, Jean?"

Man skulle tro, at han havde set ham en måned i forvejen.

Så snart de havde snakket lidt sammen, ville de gamle straks have sønnen med ud for at vise ham frem. De trak ham med hen til sognefogeden og til præsten og til skolelæreren.

Charlot stod på tærsklen til sin hytte og så ham gå forbi.

Om aftenen ved bordet sagde han til forældrene:

"I må jo ha' været nogle fæhoveder for at lade dem få Vallins unge!"

Hans moder svarede automatisk:

"Jeg ville ikke sælge mit barn!"

Faderen sagde intet.

Sønnen fortsatte:

"Det er en ulykke sådan at blive ofret."

Fa'r Tuvache blev vred og spurgte i en skarp tone:

"Er det meningen, at du vil bebrejde os, at vi har beholdt dig?"

Den unge mand svarede hårdt:

"Ja, jeg bebrejder jer, at I har været et par tosser. Forældre som jer, det er børnenes ulykke. I fortjente, at jeg gik fra jer."

Moderen græd ned i sin tallerken. Hun førte snøftende sin ske op til munden og klynkede, idet hun spildte over halvdelen af suppen:

"Det får man, fordi man har slidt sig op for sine børns skyld!"

Knøsens tone blev endnu hårdere:

"Jeg ville foretrække slet ikke at være kommet til verden frem for at være, hvad jeg er. Da jeg så ham, den anden, før, så var jeg lige ved at gå ud af mit gode skind. Jeg sagde til mig selv: se sådan kunne jeg nu have været!"

Han rejste sig:

"Næ, jeg mærker, at jeg gør bedre i ikke at blive her længere, fordi jeg ville lade jer det høre fra morgen til aften og pine livet af jer. For ser I, det tilgiver jeg jer aldrig!"

De to gamle sagde intet, de sad ganske lamslåede og tårerne rullede dem ned ad kinderne.

Han fortsatte:

"Nej, den tanke ville være alt for drøj. Jeg vil hellere se, om jeg ikke kan tjene mit brød et andet sted."

Han lukkede døren op. En støj af stemmer lød ud til dem. Vallins holdt fest for deres genfundne barn.

Charlot stampede med foden, vendte sig om mod forældrene og skreg:

"Å – I høveder!"

Og han forsvandt i mørket.

Pierrot

Til Henri Roujon.

Fru Lefèvre var ikke så lidt landlig, hun var enke, og bondekonen stak igennem til trods for hendes bånd og opstadsede hatte; hun talte med stærkt bondsk tonefald, men overfor andre påtog hun sig en vis fornem mine og skjulte bag sin komiske og udstafferede fremtræden en plump og grisk sjæl, ligesom hun skjulte sine tykke røde hænder i cremefarvede silkehandsker.

Hun havde en brav og jævn bondepige, der hed Rose, til tjenestepige.

De to kvinder boede i et lille hus med grønmalede skodder lige ved landevejen et sted i Normandiet, midt i Caux-egnen.

Da der foran huset lå en smal have, dyrkede de nogle grøntsager.

Men en nat blev der stjålet en snes løg fra dem.

Så snart Rose opdagede tyveriet, løb hun ind for at berette det til fruen, som straks skyndte sig ud i haven. Hun blev ganske trøstesløs og rædselsslagen. Der var blevet stjålet, stjålet fra fru Lefèvre. Der var altså tyve i nærheden, tyve, som kunne komme igen.

Og de to forfjamskede kvinder stirrede på fodsporene, snakkede løs og udvekslede deres meninger:

"Se, de er kommet denne vej. De har klatret over muren; de er sprunget ned i bedet."

Og de gøs for fremtiden. Hvorledes skulle de herefter kunne sove roligt!

Rygtet om tyveriet bredte sig. Naboerne indfandt sig, iagttog ødelæggelserne og gav deres besyv med; og for hver nyankommen udviklede de to kvinder forfra deres opdagelser og deres meninger.

Forpagteren, som boede inde ved siden af, gav følgende råd:

"De skulle anskaffe Dem en hund."

Det var sandt, de kunne have en hund, om ikke for andet så for at vække dem, når der var noget mistænkeligt. Ikke en stor hund. Himmel! Hvad skulle de stille op med en stor hund! Den ville spise dem brødet ud af huset. Men en lille hund, en ganske lille hund, der var flink til at bjæffe.

Så snart alle de besøgende var gået, drøftede fru Lefèvre længe med sin pige denne tanke om en hund. Hun havde nu haft tid til at tænke lidt over det, og hun kom med tusinde indvendinger, forestillinger om en kumme med vælling forskrækkede hende, for hun hørte til den havesyge race af bønder, som altid sørger for at gå med kobberskillinger i lommen for åbenlyst at uddele almisser og fylde i kirkebøssen om søndagen.

Rose, der elskede dyr, fremkom med sine grunde og forsvarede dem meget veltalende. Resultatet var, at det blev bestemt, at de skulle have en hund, en ganske lille hund.

De gav sig til at se sig om efter en, men de fandt kun nogle store kammerater, der så ud til at kunne sætte en forskrækkelig mængde til livs. Købmanden i Rolleville havde nok en, en ganske lille, men han forlangte to francs for den for at dække de omkostninger, han havde haft ved at lægge den til. Fru Lefèvre erklærede, at hun nok ville gå med til at føde en hund, men at hun ikke oven i købet ville betale noget for den.

Men en skøn dag havde bageren, som vidste, hvorledes sagerne stod, med i sin vogn en løjerlig lille gul skabning, næsten uden ben, med en krokodillekrop, et rævehoved og en krøllet hale, en sand fjerbusk, der var lige så stor som alt det øvrige tilsammen. En af hans kunder ville gerne skille sig af med den. Fru Lefèvre fandt dette gyselige kræ, som ingenting kostede, overmåde yndigt. Rose kyssede den og spurgte, hvad den hed. Bageren svarede:

"Pierrot."

Den blev indlogeret i en gammel sæbekasse og lidt vand blev sat hen for den. Den drak. Derefter blev der givet den et stykke brød. Den spiste. Fru Lefèvre begyndte at blive lidt ængstelig, men så fik hun et indfald:

"Når den først har vænnet sig til huset, kan vi lade den gå løs. Så skaffer den sig nok selv noget at spise rundt omkring fra."

Den blev altså sluppet løs, hvad der ikke forhindrede den i at blive sulten. Den bjæffede for øvrigt kun, når den ville have sin knap tilmålte ration; men så bjæffede den også ustandseligt.

Kom der derimod nogen ind i haven, ligegyldigt hvem det var, gik Pierrot hen og strøg sig kælent op ad hans ben uden at komme med et eneste lille bjæf.

Fru Lefèvre var imidlertid blevet vant til dyret. Hun var endog kommet til at holde af det og gav det fra tid til anden egenhændig lidt brød dyppet i saucen på hendes tallerken.

Men hun havde aldeles ikke tænkt på skatten, og da hun blev afkrævet de otte francs – otte francs, frue! – for den fjollede hund, der ikke en gang kunne bjæffe, var hun lige ved at dåne af forfærdelse.

Det blev øjeblikkelig bestemt, at de måtte skille sig af med Pierrot. Ingen ville have den. Alle beboerne i ti miles omkreds afslog tilbuddet. Så besluttede de til sidst, da alle andre midler slog fejl, at lade den "æde ler".

"At lade den æde ler" var den måde, der almindeligt anvendtes overfor hunde, man ville skille sig af med.

Midt på en stor mark stod en hytte eller rettere et hyttetag, der syntes anbragt på selve jorden. Det var indgangen til mergelgraven. En dyb, stejl brønd borer sig lige til tyve meter ned i dybet til en række lange minegange.

Kun én gang om året kommer der folk ned i denne grav, det er på det tidspunkt, da jorden skal mergles. Hele resten af tiden tjener den kun til kirkegård for dødsdømte hunde; og ofte, når man går forbi åbningen, stiger klagende hyl, rasende eller fortvivlet gøen og ynkelig kalden op til én.

Jagthundene og vogterhundene har en sand sky for at komme i nærheden af dette rallende hul; og hvis man bøjer sig ud over det, slår en hæslig rådden stank én i møde.

De forfærdeligste dramaer udspilles der nede i mørket.

Når et dyr i en ti-tolv dage havde kæmpet med døden, næret af sine forgængeres modbydelige rester, blev et nyt dyr, som tit var større og kraftigere, pludselig styrtet derned. Så er de alene dernede, udsultede og med lysende øjne. De udspejder hinanden, lister omkring hinanden, tøvende og ængstelige. Men sulten hidser dem, så angriber de hinanden, kæmper længe og hårdnakket, og den stærkeste spiser den svageste, sluger den levende.

Da det var blevet bestemt, at Pierrot skulle "æde ler", så de sig om efter en, der ville påtage sig eksekutionen. Vejmanden ville

have ti sous for at besørge det. Det forekom fru Lefèvre vanvittig glubsk. Naboens karl ville lade sig nøje med fem sous, men det var endda for meget, og da Rose fremsatte den mening, at det var bedre, at de selv bar den, for at den ikke skulle blive mishandlet undervejs og på forhånd få en anelse om den skæbne, som ventede den, blev det besluttet, at de, så snart mørket begyndte at falde på, skulle gå begge to.

En lækker suppe med en lille bitte smule smør i blev den aften sat frem for hunden. Den slikkede den op lige til sidste dråbe, og da den logrede med halen af tilfredshed, tog Rose den op i sit forklæde.

De gik med hastige skridt, som om de havde ondt i sinde, ud over markerne. De fik snart øje på hytten og nåede hurtigt hen til den. Fru Lefèvre lænede sig frem over hullet for at høre, om der ikke var noget dyr, som klynkede. Nej – det var der ikke, Pierrot ville blive alene. Så kyssede Rose, som græd, hunden og kastede den ned i hullet, og de bøjede sig begge lyttende hen over det.

De hørte først et dumpt klask, så et såret dyrs gennemtrængende klagen, så en række små smertenshyl, så en fortvivlet kalden, en bønfaldende tuden op mod åbningen.

Den bjæffede, åh, hvor den bjæffede!

De blev grebet af samvittighedsnag og rædsel, af en vild og uforklarlig angst, og de flygtede forfærdede bort. Og da Rose løb hurtigst, råbte fru Lefèvre efter hende:

"Vent på mig, Rose, vent på mig!"

Deres nat var plaget af uhyggelige drømme.

Fru Lefèvre drømte, at hun satte sig til bords for at spise sin suppe, men da hun tog låget af terrinen, så lå Pierrot i den. Den

fo'r op og bed hende i næsen.

Hun vågnede og syntes, at hun endnu hørte den bjæffe. Hun lyttede efter, det var en fejltagelse.

Hun faldt atter i søvn og så sig selv vandre hen ad en stor landevej, som aldrig fik ende. Pludselig, midt på vejen, fik hun øje på en stor kurv, en stor lukket kurv, som måtte være blevet tabt; og denne kurv gjorde hende bange.

Alligevel endte hun med at lukke den op, og Pierrot, som lå sammenkrøbet i den, satte sine tænder fast i hendes hånd og slap den ikke mere; forfærdet gav hun sig til at løbe, stadig med hunden dinglende ved hendes hånd med sammenbidt gab.

Så snart det begyndte at gry, stod hun halvt vanvittig op og ilede hen til mergelgraven.

Den bjæffede; den bjæffede endnu, den havde bjæffet hele natten. Hun gav sig til at hulke og kaldte på den med små kærtegnende navne. Den svarede med al den ømhed, den kunne lægge ind i sin gøen.

Så ville hun se den igen og lovede sig selv at gøre den lykkelig, lige til den døde.

Hun løb hen til brøndgraveren, som havde opsynet med mergelgraven, og satte ham ind i sagen. Manden hørte på hende uden at indskyde noget. Da hun var færdig, sagde han:

"De vil altså have Deres hund igen? Det bliver fire francs."

Det gav et sæt i hende; hele hendes sorg var på én gang som blæst bort:

"Fire francs! Nu har jeg aldrig hørt mage! Fire francs!"

Han svarede:

"Tror De, jeg vil slæbe mine tove og mine apparater derhen og så stille det alt sammen op og stige derned sammen med min

karl og måske oven i købet blive bidt af Deres forbandede køter bare for at have den fornøjelse at sige: "Værsåartig, der har De den igen?" De kunne jo have ladet være med at kaste den derned."

Hun gik harmfuld bort. Fire francs!

Så snart hun var kommet hjem, kaldte hun på Rose og fortalte hende om brøndgraverens frækhed. Rose hørte som altid tålmodigt på hende og gentog:

"Fire francs! Ja, det er jo penge, frue."

Så tilføjede hun:

"Hvad om vi kastede noget mad ned til den, det stakkels dyr, for at den ikke skal dø på den måde?"

Fru Lefèvre indvilligede glad; og så begav de sig atter på vej med et stort stykke smurt brød.

De skar det i mundfulde, som de efterhånden kastede ned, mens de hele tiden talte til hunden. Så snart den var færdig med et stykke, bjæffede den for at få det næste.

De kom igen om aftenen, så dagen efter og så alle de følgende dage. De gik dog kun én gang om dagen.

Men en morgen, da de havde ladet den første mundfuld falde, hørte de pludselig en kraftig gøen nede fra brønden. Der var to! En ny hund, en stor én, var blevet styrtet derned.

Rose råbte:

"Pierrot!"

Og Pierrot bjæffede, bjæffede. Så gav de sig til at kaste brødet ned; men hver gang skelnede de ganske tydeligt en skrækkelig kamp, fulgt af klagende skrig fra Pierrot, som blev bidt af sin kammerat, der spiste det alt sammen, fordi den var den stærkeste.

Det hjalp ikke, at de udtrykkeligt sagde:

"Det er til dig, Pierrot!"

Det var åbenbart, at Pierrot slet intet fik.

De to kvinder stirrede bestyrtede på hinanden, så erklærede fru Lefèvre i en indædt tone:

"Jeg kan jo da ikke føde alle de hunde, som bliver kastet derned. Vi må opgive det."

Og snappende efter vejret ved tanken om alle de hunde, som kunne komme til af leve på hendes bekostning, gik hun sin vej med det tiloversblevne af brødet, som hun gav sig til at spise, mens hun gik.

Rose fulgte hende, tørrende sine øjne med en snip af sit blå forklæde.

Kærlighed

Til Léon Hennique.

Det var hen imod slutningen af den store middag, som i anledning af jagtens åbning blev givet hos marquis de Bertrans. Elleve jægere, otte unge damer og egnens læge sad omkring det store festligt oplyste bord, der var dækket med frugter og blomster.

Talen var tilfældigvis faldet på kærlighed og voksede hurtigt til en højrøstet diskussion, den evige diskussion, om hvorvidt man kan elske fuldt og helt flere gange eller kun én gang. Der blev fremdraget eksempler på folk, som aldrig havde næret mere end én alvorlig kærlighed, og der blev også nævnt eksempler på folk, der havde elsket ofte og med samme voldsomhed. Mændene påstod gennemgående, at det forholder sig med elskov ligesom med sygdomme, den kan gentagne gange angribe den samme person og, hvis en eller anden hindring stiller sig i vejen for den, angribe dødeligt. Skønt denne måde at se sagen på var uigendrivelig, forsikrede dog damerne, hvis mening støttede sig mere på følsomheden end på iagttagelse, at kærligheden, den sande kærlighed, den store kærlighed, kun én gang kunne sænke sig over en dødelig, at denne kærlighed kunne lignes ved lynet, og at det hjerte, som var blevet berørt af den, var så udbrændt, at ingen anden stor følelse, selv ikke en drøm, kunne spire op i det på ny.

Marquis'en, som havde elsket meget, bekæmpede ivrigt denne anskuelse:

"Men jeg siger Dem, at man godt kan elske flere gange og elske af hele sin sjæl. Som bevis for umuligheden af en ny lidenskab opremser De folk, som har taget livet af sig af kærlighed. Jeg vil dertil svare, at hvis de ikke havde gjort den dumhed at begå selvmord, hvad der tilintetgjorde enhver udsigt for tilbagefald, så ville de være blevet helbredet, og de ville være begyndt forfra atter og atter, indtil de omsider var afgået ved en naturlig død. Det går med kærlighed som med drik. Den, som har drukket, vil blive ved at drikke – den, som har elsket, bliver ved at elske. Det er udelukkende et temperamentsspørgsmål."

Man blev enig om at tage en voldgiftsmand og valget faldt på doktoren, en forhenværende pariserlæge, som havde trukket sig tilbage til en landpraksis. Han blev opfordret til at komme frem med sin mening.

Det viste sig imidlertid, at han aldeles ingen havde:

"Det er et temperamentsspørgsmål, som marquis'en sagde. Jeg for mit vedkommende har været vidne til en kærlighed, som varede i fem og halvtreds år uden en eneste dags afbrydelse, og som først endte med døden."

Marquisen klappede i hænderne:

"Ja, er det nu ikke smukt? Hvilken drøm at blive elsket på den måde! Hvilken lykke at leve fem og halvtreds år omgivet af en utrættelig og altopslugende elskov! Hvor må han have været lykkelig og hvor må han ikke have velsignet livet, han, som blev således tilbedt!"

Lægen smilede:

"Det er ganske rigtigt, frue, på det punkt tager De ikke fejl, den elskede genstand var en mand. De kender ham godt, det er Chouquet, apotekeren nede i byen. Hvad kvinden angår, så

kender De også hende, det var den gamle kone, som kørte rundt og flettede stolesæder, og som hvert år kom her til slottet. Nu skal De få hele historien."

Damernes begejstring var blevet kølnet og det foragtelige drag om deres mund sagde tydeligt: "Uh ha!", som om kærligheden kun burde holde sig til de mere ophøjede og fornemme væsener, som ene har krav på velopdragne folks opmærksomhed.

Lægen begyndte:

"For tre måneder siden blev jeg kaldet til den gamle kone, hun lå på sit yderste. Dagen i forvejen var hun kommet kørende i den vogn, der tjente hende til hus, og som blev trukket af den gamle krikke, De nok har set. Som sædvanlig havde hun sine to store sorte hunde, hendes venner og beskyttere, med sig. Præsten var der allerede. Hun udnævnte mig til sin eksekutor, og for at vi skulle forstå betydningen af hendes sidste vilje fortalte hun os hele sit liv. Jeg kan ikke tænke mig noget mærkeligere og mere rørende.

Både hendes fader og hendes moder flettede stolesæder, det var familiens erhverv. Hun havde aldrig vidst, hvad det ville sige at have et blivende sted.

Lige fra hun var ganske lille flakkede hun om, pjaltet, utøjsbefængt og snavset. Lige udenfor landsbyerne blev der gjort holdt ved en grøftekant, hesten blev spændt fra og fik lov til at græsse, hunden lagde sig til at sove med snuden på sine poter og den lille pige rullede sig i græsset, mens faderen og moderen under skyggen fra elmetræerne langs vejen udbedrede alle sognets gamle stole. Der blev ikke talt meget i dette omvandrende hjem. Efter at have vekslet de nødvendige ord for

at afgøre, hvem der skulle gå rundt ved dørene og udslynge det velkendte råb: "Stolesæder flettes!", satte forældrene sig side om side eller overfor hinanden og gav sig til at sno strået. Når den lille pige løb for langt bort eller prøvede på at indlade sig med nogle af byens børn, kaldte faderens vrede stemme hende øjeblikkelig tilbage:

"Vil du straks komme herhen, dit utyske!"

Det var de eneste kærlige ord, hun havde hørt.

Da hun blev større, var det hende, som blev sendt ud for at indsamle de havarerede stole. På disse ture gjorde hun af og til flygtigt bekendtskab med enkelte jævnaldrende; men denne gang var det børnenes forældre, som strengt kaldte på deres afkom:

"Vil du se til, du kommer hjem straks, din grimme unge! Vent du bare, til jeg igen ser dig sammen med sådan en laset tiggertøs!"

Det hændte ofte, at drengene kastede sten efter hende.

Nogle damer havde givet hende et par sous, som hun omhyggeligt gemte.

En dag – hun var den gang elleve år – da hun kom igennem egnen her, traf hun bag ved kirkegården på den lille Chouquet, som stod og græd, fordi en af hans kammerater havde stjålet to sous fra ham. Ved at se den lille velklædte dreng, en af de drenge, som hun i sin skrøbelige, forhutlede hjerne indbildte sig altid måtte være glade og fornøjede, græde, følte hun alle sine begreber forvirres. Hun gik hen til ham, og da hun fik grunden til hans sorg at vide, tømte hun alle sine sparepenge, syv sous, ud i hans hænder. Som noget ganske selvfølgeligt tog han imod dem og tørrede sine øjne. Hun blev ude af sig selv af

glæde og dristede sig til at kysse ham. Da han var optaget af at se på pengene, fandt han sig i det. Da hun så, at hun hverken blev slået eller skubbet væk, gjorde hun det en gang til; hun slog begge armene om ham og kyssede ham af alle kræfter. Så løb hun sin vej.

Hvad foregik der i hendes stakkels hoved? Følte hun sig knyttet til drengen, fordi hun havde ofret ham alle sine tiggerpenge eller fordi det var ham, hun havde givet sit første kærlige kys? Kærlighedens udspring er lige uudgrundeligt hos børn som hos voksne.

Måneder igennem drømte hun om krogen bag kirkegården og om drengen. I håbet om at møde ham igen stjal hun fra sine forældre, rapsede en sous her og en sous der, hvor hun kunne komme til det, på betalingen for et stolesæde eller på indkøbene, når hun blev sendt i byen.

Da hun næste gang kom igen, havde hun to francs i sin lomme, men hun så kun på afstand den lille apoteker, der fin og renvasket stod bag de fædrene butiksruder mellem en kumme med en klar rød væske og en bændelorm i spiritus.

Dette syn forhøjede kun hendes kærlighed, hun blev bedåret, bevæget og blændet ved denne glorie af farvet vand, ved denne apoteose af lysende glas.

Mindet om ham stod uudsletteligt præget i hendes erindring, og da hun det følgende år fik øje på ham bag ved skolen, hvor han spillede kegler sammen med sine kammerater, kastede hun sig over ham, krystede ham i sine arme og kyssede ham med en sådan voldsomhed, at han gav sig til at hyle af skræk. For at berolige ham gav hun ham alt, hvad hun havde af

penge: tre francs og tyve, en sand skat, som han stirrede på med store øjne.

Han tog dem og lod hende kærtegne sig så meget hun ville.

Endnu i fire år tømte hun hele sin sparebeholdning ud mellem hans hænder, og han stak dem med god samvittighed i lommen, idet han til gengæld fandt sig i hendes kys. En gang var det tredive sous, en gang to francs og en gang tolv sous (hun græd af sorg og ydmygelse, men det havde været et dårligt år). Sidste gang havde hun hele fem francs, et stort rundt pengestykke, som fik ham til at le med en tilfreds latter.

Hun tænkte ikke længere på andet end ham, og han ventede med en vis utålmodighed på, at hun skulle komme igen og løb hende i møde, så snart han så hende, hvad der fik pigebarnets hjerte til at hoppe af fryd.

Så forsvandt han. Han var blevet sendt til en kostskole. Hun fik det at vide gennem en række behændigt stillede spørgsmål. Så udfoldede hun al sin snedighed for at få sine forældre til at forandre deres vandringsplan, således at de kom her gennem egnen under ferien. Det lykkedes hende, men først efter et helt års listige overtalelser.

Der var altså gået to år, uden at hun havde set ham, og hun kunne næppe kende ham igen, så forandret var han; han var blevet større og smukkere og tog sig imponerende ud i sin skoleuniform med de forgyldte knapper. Han lod, som om han ikke kendte hende igen og spankede stolt forbi hende.

Hun græd over det to dage i træk, og fra det øjeblik led hun uafbrudt.

Hvert år kom hun igen og sneg sig forbi ham, uden at turde hilse på ham og uden at han værdigede hende så meget som et

blik. Hun elskede ham vanvittigt. Hun sagde til mig:

"Det er den eneste mand, jeg har haft øje for her på jorden, hr. doktor; jeg ved knapt, om der eksisterer andre."

Hendes forældre døde. Hun fortsatte deres håndtering, men hun anskaffede sig to hunde i stedet for én, to skrækindjagende hunde, som ingen turde vove sig i lag med.

En dag, da hun igen drog ind i den by, hvor hendes hjerte var blevet tilbage, fik hun øje på en ung kvinde, som ved hendes tilbedtes arm kom ud fra Chouquets apotek. Det var hans kone. Han var blevet gift.

Samme aften styrtede hun sig ud i kæret på pladsen udenfor mairiet. En drukkenbolt, som var blevet forsinket på hjemvejen, fiskede hende op og bar hende hen til apoteket. Den unge Chouquet kom ned i slåbrok for at tage hende under behandling. Uden at lade sig mærke med, at han kendte hende, klædte han hende af, gned hende og sagde så med barsk stemme til hende:

"De må jo være gal! Så dum har man ikke lov til at være!"

Det var tilstrækkeligt til at helbrede hende. Han havde talt til hende. Hun var lykkelig for lange tider.

Han ville ikke tage imod noget for den hjælp, han havde ydet hende, skønt hun trængte stærkt ind på ham for at få lov til at betale.

Hele hendes liv henrandt på denne vis. Hun flettede stolesæder og tænkte på Chouquet. Hvert år så hun ham igen bag hans butiksruder. Hun havde vænnet sig til at købe forskellige småmedikamenter hos ham. På den måde kunne hun se ham på nærmere hold, tale med ham og atter få lejlighed til at give ham penge.

Som jeg sagde Dem ved begyndelsen af min fortælling, døde hun nu i foråret. Efter at hun havde fortalt mig hele denne triste historie, bad hun mig om at overgive ham, som hun så trofast havde elsket, alle de penge, hun i sit hele liv havde sparet sammen, for det var kun for ham, hun havde arbejdet, sagde hun; hun havde endog sultet sig selv for at kunne lægge mere til side og være vis på, at han ville tænke på hende, i det mindste én gang, når hun var død.

Hun gav mig derpå to tusinde og tre hundrede og syv og tyve francs. Jeg lod de syv og tyve francs blive tilbage hos præsten for at dække omkostningerne ved hendes begravelse og tog resten med mig, så snart hun havde draget sit sidste suk.

Den næste dag begav jeg mig hen til Chouquets. De var næsten færdige med at spise deres frokost og sad overfor hinanden, svære og røde, duftende af apotekervarer, opblæste og veltilfredse.

De opfordrede mig til at tage plads og bød mig en kirsch, som jeg tog imod. Så begyndte jeg med bevæget stemme min beretning, overbevist om, at de ville give sig til at græde.

Så snart det var gået op for Chouquet, at dette omflakkende kvindemenneske, den fattige stolefletterske, havde elsket ham, fo'r han så harmfuld op, som om hun havde ødelagt hans rygte, frataget ham alle hæderlige folks agtelse, krænket hans ære og såret ham i hans inderste.

Hans kone, der var blevet lige så rasende som han, blev ved at sige: "Den tøjte! den tøjte! den tøjte!" uden at kunne finde på noget andet.

Han havde rejst sig; med lange skridt gik han op og ned i stuen, hans kalot var gledet skævt ned på det ene øre. Han

stammede:

"Har man nogensinde hørt magen? Er det ikke skrækkeligt for en mand at stå overfor sådan noget, doktor? Hvad skal jeg gøre? Åh, havde jeg bare vidst det, mens hun levede, så ville jeg have ladet hende arrestere af gendarmerne og kaste i fængsel. Og hun skulle ikke så let være sluppet ud igen, det svarer jeg Dem for!"

Jeg sad ganske målløs overfor dette resultat af den fromme gang, jeg havde påtaget mig. Jeg vidste hverken ud eller ind. Men jeg måtte fuldføre mit ærinde. Jeg tog derfor atter ordet:

"Hun har overdraget mig det hverv at levere Dem hendes sparepenge, som beløber sig til to tusinde og tre hundrede francs. Da det, jeg lige nu fortalte Dem, synes at være Dem i så høj grad ubehageligt, vil det måske være det bedste at skænke disse penge til de fattige."

Manden og konen stirrede på mig, lamslåede af forbavselse.

Jeg trak pengene frem af min lomme, stakkels mønter fra alle lande, med alle præg, guldstykker og kobberskillinger blandede mellem hinanden. Så spurgte jeg:

"Nå, hvad bestemmer De Dem til?"

Fru Chouquet var den første, der talte:

"Ja ... eftersom det var hendes sidste vilje ... så finder jeg ... at det er vanskeligt for os at afslå at tage imod dem."

Manden, som syntes lidt forvirret, indskød:

"Vi kan jo altid købe noget til vore børn for dem."

"De kan gøre med dem, hvad De vil," svarede jeg tørt.

Han fortsatte:

"Giv mig dem kun, eftersom hun har pålagt Dem det. Vi finder nok en lejlighed til at gøre noget godt med dem."

Jeg gav ham pengene, hilste og gik.

Den følgende dag kom Chouquet hen til mig og spurgte uden nogen som helst indledning:

"Hun har jo også efterladt sig en vogn, dette … dette fruentimmer? Hvad gør De med den, med denne vogn?"

"Ingenting. De kan tage den, hvis De vil have den."

"Det var udmærket; det passer mig storartet; jeg kan nemlig bruge den som lysthus i min have."

Han ville gå; jeg holdt ham tilbage:

"Der er også den gamle hest og de to hunde. Vil De have dem med?"

Han standsede overrasket:

"Ih nej, Vorherre bevares; hvad skulle jeg stille op med dem? Dem kan De råde over, som De vil."

Og han lo. Derpå rakte han mig sin hånd, som jeg trykkede. Hvad skal man sige til det? Det kan ikke gå, at lægen og apotekeren er fjender.

Jeg har selv beholdt hundene. Præsten, som har god staldplads, har taget hesten. Vognen bruger Chouquet til lysthus og for pengene har han købt sig fem jernbaneaktier.

Se, det er den eneste store kærlighed, jeg har truffet på i mit liv."

Lægen tav.

Marquisen, som havde tårer i øjnene, sukkede:

"Ak ja, der ser De, det er kun kvinderne, som forstår at elske!"

Menuet

Til Paul Bourget.

De virkelig store ulykker gør ikke videre indtryk på mig," sagde Jean Bridelle, en gammel ungkarl, som gik for at være en skeptiker. "Jeg har set krigen på nært hold, jeg har vandret over lig uden at føle medynk. Alt det stærkt brutale i naturen eller hos menneskene kan få os til at udstøde skrig af rædsel eller af harme, men det frembringer ikke den stikken i hjertet eller får det gys til at løbe os ned ad ryggen, som synet af visse pinlige og rørende ubetydeligheder.

Den heftigste sorg, det er muligt at føle, er utvivlsomt en moders sorg ved tabet af et barn eller en mands ved tabet af en moder. Den er voldsom, forfærdelig, den sønderriver og bringer til fortvivlelse, men der findes dog lægedom for den, ligesom for dybe blødende sår. Der er imidlertid øjeblikke, hvor vi kan komme til at stå overfor et eller andet, vi lige skimter eller aner, en eller anden hemmelig sorg, en eller anden af skæbnens hjemsøgelser; i sådanne øjeblikke røres der i os en hel verden af smertefyldte tanker, og foran os åbnes et sekund på klem den hemmelighedsfulde dør ind til alle de uhelbredelige, sammensatte, moralske lidelser, der er så meget dybere, som de synes ubetydelige, så meget mere nagende, som de synes næsten ugribelige, og så meget mere indgroede, som de synes overfladiske; disse øjeblikke efterlader i vor sjæl ligesom en skygge af sørgmodighed, en bitter smag og en fornemmelse af skuffelse, som det varer længe, inden vi helt kan frigøre os for.

Jeg har altid i mine tanker to eller tre små hændelser, som andre sikkert ikke en gang ville have lagt mærke til, men som stadig smerter i mig som to lange og smalle, ulægelige rifter.

De vil måske slet ikke kunne forstå det spor, som disse hastige indtryk har efterladt hos mig. Jeg vil fortælle Dem om den ene af dem. Det er en meget gammel historie, men for mig står den lige så levende, som om den var hændt i går. Det kan godt være, at det alene er min fantasi, som har fremkaldt min rørelse.

"Jeg er nu halvtreds år. Den gang var jeg imidlertid ung og studerede jura. Da jeg var lidt sørgmodig og lidt drømmende anlagt og tilmed gennemtrængt af en vis melankolsk filosofi, brød jeg mig ikke synderlig om de støjende caféer med de skrålende kammerater og deres idiotiske pigebørn. Jeg stod tidligt op og en af mine bedste glæder var henimod klokken otte om morgenen at drive rundt inde i den del af Luxembourghaven, som var afgrænset til en plantage.

Ja, De har vel næppe kendt denne plantage? Den var som en have, der var blevet glemt fra det forrige århundrede, en have, der ejede den samme skønhed som en gammel dames milde smil. Tætte hække adskilte de smalle og regelmæssige alleer, der lå rolige og stille mellem deres to omhyggeligt tilklippede løvvægge. Gartnerens store saks holdt bestandig disse grenmure indenfor snorlige linjer. Hist og her traf man på små blomstergrupper, bede med mindre træer, der var stillet i orden som skoledrenge, der er på spadseretur, delinger af pragtfulde, højstammede roser eller regimenter af frugttræer.

Hele det ene hjørne af denne henrivende idyl var beboet af bier. Solen lyste ind gennem dørene, der ikke var større end et

fingerbøl, ind til deres stråkuber, som med ens mellemrum var anbragt på lange planker; i alle gangene summede de gyldne insekter som uindskrænkede herskere over den fredlyste afkrog, fordi de var de eneste skabninger, der befolkede de stille løvkorridorer.

Jeg gik derhen hver morgen. Jeg satte mig på en bænk og læste. Undertiden lod jeg min bog falde ned på mine knæ for at drømme, mens jeg lyttede efter Paris, der levede om mig, og nød den uendelige hvile mellem de efter gammeldags mode tilklippede elme.

Men jeg opdagede snart, at jeg ikke var den eneste, der, så snart lågerne blev lukket op, besøgte dette sted; nu og da kom jeg pludselig ved en eller anden omdrejning til at stå ansigt til ansigt med en løjerlig lille, gammel mand.

Han havde sko med sølvspænder, klapbenklæder, en tobaksfarvet frakke, et halsbind med kniplinger og en mærkelig grå, storflosset hat med bred skygge, en hat, som ledte tanken helt tilbage til Syndfloden.

Han var mager, meget mager og kantet. Hans ansigt var én smilende grimasse; hans livlige øjne var i uafbrudt bevægelse under de klippende øjenlåg. Han støttede sig altid til en prægtig guldknappet stok, som åbenbart rummede en eller anden erindring for ham.

I begyndelsen forundrede han mig, men lidt efter lidt fattede jeg en glødende interesse for ham. Jeg udspejdede ham gennem bladvæggene og fulgte efter ham på afstand, skjult bag busketterne for ikke at blive set.

En morgen, da han troede, at han var ganske alene, gav han sig til at gøre nogle underlige bevægelser; først hoppede han et

par gange lige op i vejret, så bukkede han dybt, så gjorde han med sine skrøbelige ben et par endnu ret spændstige, kunstfærdige trin, hvorpå han gav sig til at dreje trippende rundt, idet han samtidig bøjede sig og smilede, som om han stod overfor et publikum, indtog yndefulde stillinger, rundede armene, snoede sin stakkels marionetkrop og sendte både rørende og latterlige, graciøse hilsener ud i det tomme rum. Han dansede!

Jeg blev stående lamslået af forbavselse og spurgte mig selv, om det var ham eller mig, som var gal.

Men pludselig standsede han, gjorde et par skridt fremad, således som skuespillerne på scenen, så bukkede han og trak sig atter tilbage med yndefulde smil og indsmigrende fingerkys, som han med sin rystende hånd kastede hen mod de to rækker tilklippede træer.

Derpå fortsatte han alvorsfuld sin spadseretur.

Fra den dag at regne tabte jeg ham ikke mere af syne, og hver morgen begyndte han forfra på sin ejendommelige motion.

Jeg fik en brændende lyst til at komme til at tale med ham. Til sidst vovede jeg mig til det; jeg tog hatten dybt af for ham og sagde:

"Det er dog et dejligt vejr i dag."

Han besvarede min hilsen.

"Ja, min herre, aldeles et vejr som i gamle dage."

Otte dage senere var vi venner og jeg havde fået hele hans historie. Han havde i Ludvig den Femtendes tid været balletmester ved den store opera. Hans smukke stok var en gave fra hertugen af Clermont. Når jeg ledte samtalen hen på dans, kunne han ikke holde op igen med at snakke.

Så en dag betroede han mig:

"Jeg er gift med mlle. Castris, min herre. Hvis De ønsker det, vil jeg gerne forestille Dem for hende, men hun kommer først herhen senere på dagen. Denne have, ser De, er vor glæde og vort liv. Det er alt, hvad vi har tilbage fra gamle dage. Vi synes, at vi slet ikke kunne leve, hvis vi ikke havde den. Den er gammel og fornem, ikke? Jeg har en fornemmelse, som om luften her er ganske den samme som i min ungdom. Min hustru og jeg tilbringer det meste af dagen i den. Men jeg kommer allerede om morgenen, for jeg står tidligt op."

Så snart jeg havde spist frokost, skyndte jeg mig tilbage til Luxembourghaven, og jeg fik snart øje på min ven, som ceremonielt ved sin arm førte en meget gammel og meget spinkel, helt sortklædt, lille dame, for hvem jeg blev forestillet. Det var mlle. Castris, den store ballerina, som var blevet forgudet af prinserne, forgudet af kongen, forgudet af hele det galante århundrede, som synes at have ladet en duft af elskov blive tilbage i verden.

Vi satte os alle tre på en bænk. Det var i maj måned. En mild blomsterduft bølgede gennem de sirlige alleer; solen listede sig ned gennem bladene og såede store lysdråber ud over os. Mlle. Castris' sorte kjole så ud, som om den var dyppet i solskin.

Der var ikke en sjæl i haven. I det fjerne hørtes droskernes rullen.

"Forklar mig en gang," sagde jeg til den gamle balletmester, "hvorledes menuetten egentlig var?"

Han skælvede:

"Menuetten, min herre, det var dronningen for alle danse og dansen for alle dronninger, forstår De mig? Fra det øjeblik, det

var forbi med kongerne, var det også forbi med menuetten."

Og i en svulmende stil begyndte han på en begejstret lovprisning, hvoraf jeg intet forstod. Jeg bad ham om at beskrive mig trinnene, alle bevægelserne, stillingerne. Han forsnakkede sig, kunne ikke finde ordene, og blev nervøs, ulykkelig og ude af sig selv over sin afmagt.

Men pludselig vendte han sig om imod sin alderstegne livsledsagerinde, som stadig sad lige tavs og alvorlig:

"Elise, vil du ikke? Vil du ikke nok, hvad, så ville du være rigtig sød? Jeg ville dog gerne vise den herre, hvorledes det var."

Hun så sig lidt ængstelig om til alle sider, rejste sig og stillede sig uden at sige et ord overfor ham.

Så blev jeg vidne til en uforglemmelig scene.

Med barnlige lader dansede de frem og tilbage foran hinanden, smilede, bukkede, nejede og trippede ligesom to gamle dukker, som en lige så gammel mekanisme, der har været itu, men igen er blevet gjort i stand af en af fortidens dygtigste arbejdere, får til at danse efter hin tids skik.

Og mens jeg så på dem bevægedes mit hjerte af ukendte stemninger, og jeg følte mig opfyldt af et uudsigeligt vemod. Det forekom mig, at det syn, jeg så for mig, både var ynkeligt og komisk, at det var et helt århundredes afblegede skygge. Jeg havde lyst til at le og følte på samme tid trang til at græde.

Pludselig standsede de. Menuetten var forbi. I nogle sekunder blev de stående overfor hinanden og skar de mest overraskende grimasser; så faldt de hulkende i hinandens arme.

Tre dage senere rejste jeg bort til en provins. Jeg så dem aldrig mere. Da jeg atter kom tilbage til Paris, var planteskolen

blevet ophævet. Hvad er der blevet af de to gamle uden deres kære have fra fordums dage med dens gange, dens fortids-duft og dens elmes graciøse figurer?

Er de døde? Flakker de om i de moderne gader som et par forviste uden håb? Eller danser de som snurrige spøgelser en fantastisk menuet i måneskin mellem cypresserne på en kirkegård, ned ad grusbelagte stier, kantede med grave?

Mindet om dem lever stadig i min sjæl, jeg kan ikke slippe det, det sidder fast og smerter som et sår. Hvorfor? Jeg ved det ikke.

De finder det formodentlig latterligt?"

Til søs

Til Henry Céara.

For nogen tid siden kunne man i bladene læse følgende linjer:

> ***Boulogne-sur-mer**,*
> *den 22. januar.*
>
> Der skrives til os:
> "En skrækkelig ulykke har vakt stor bestyrtelse blandt hele vor fiskerbefolkning, som allerede i de sidste to år er blevet hårdt prøvet. En fiskerbåd, sejlet af ejeren, Javel, blev på hjemvejen til havnen slynget mod vest og knustes mod bølgebryderens klipper ud for havnemolen.
>
> Til trods for alle redningsbådenes anstrengelser og til trods for, at der med raketter blev sendt liner ud til folkene, omkom skibsdrengen og fire mand.
>
> Det dårlige vejr holder sig. Der befrygtes nye ulykker."

Hvem er den Javel? Er det den enarmedes broder?

Hvis den stakkels mand, som er blevet skyllet omkring af bølgerne, og som måske har fundet sin død under vragstumperne af sin sønderslåede båd, er den, jeg tænker på, så har han for atten år siden overværet et andet drama, et drama, der var simpelt og forfærdeligt, som alle de dramaer, der foregår på havet.

Javel, den ældre, var den gang ejer af en slæbevodsbåd.

En slæbevodsbåd er det rigtige fiskerfartøj. Med sit runde skrog er det så solidt, at det ikke behøver at frygte noget slags vejr, det tumles uden frist om på bølgerne ligesom en prop, altid er det ude, altid gennempisket af Kanalens skarpe og salte blæst; med svulmende sejl bearbejder det utrætteligt havet; ud fra den ene side hænger et stort vod, som skraber oceanets bund og løsner og opsamler alle de dyr, der sover mellem dets klipper, de flade fisk, som ligger klæbede til sandet, de tunge krabber med deres krogede kløer og hummerne med de spidse moustacher.

Når brisen er frisk og bølgeslaget kort, giver båden sig til at fiske. Nettet er fæstet langs henad en lang træstang, som er afstivet med jern; ved hjælp af to tykke tove, der glider på to ruller, anbragte hver ved sin ende af fartøjet, sænkes stangen med voddet i havet. Idet båden nu lader sig drive for vind og strøm, slæber den afsted med dette redskab, som hærger og plyndrer havbunden.

Javel havde om bord sin yngre broder, fire mand og en skibsdreng. Han var i smukt, klart vejr sejlet ud fra Boulogne for at kaste voddet ud.

Men det blæste snart op og en storm tvang båden til at flygte. Den søgte over mod den engelske kyst, men det oprørte hav piskede mod klinterne, rasede mod landjorden og gjorde det umuligt at komme ind i nogen havn. Den lille båd stod atter udefter og vendte tilbage til den franske kyst. Stormen gjorde stadig havnedæmningerne utilgængelige, alle de steder, hvor fartøjet kunne have søgt ly, var indhyllede i skum, larm og fare.

Båden styrede atter ud i rum sø; den fo'r hen over bølgerne, svajende, gennemrusket, drivende våd, overdænget med

vældige skvulp, men til trods for alt med humøret oppe; den var vant til at være ude i storme, som til tider kunne tvinge den til at tilbringe en fem-seks dage flakkende rundt mellem de to genbolande uden at kunne lægge ind nogen af stederne.

Endelig, da de atter var kommet ud i rum sø, stilnede blæsten, og skønt bølgerne endnu gik højt, gav Javel alligevel ordre til at kaste voddet ud.

Det store fiskenet blev altså hevet udenbords og to mænd forude og to bagude begyndte at dreje spillet med tovene. Pludselig rørte voddet ved bunden, men en vældig bølge fik fartøjet til at hælde og Javels yngre broder, som havde taget plads forude og styrede nettets nedsænkning, vaklede og fik sin arm i klemme mellem tovet, som ved rykket et øjeblik var blevet slappet, og træet, det gled over. Han gjorde en fortvivlet anstrengelse for med den anden hånd at løfte tovet, men båden slæbte allerede voddet og det strammede tov gav ikke efter.

Manden, der krympede sig af smerte, råbte om hjælp. Alle ilede til. Hans broder forlod roret. De kastede sig over tovet og bestræbte sig for at frigøre armen, som det knuste. Det var forgæves.

"Vi må skære det over," sagde en matros og trak op af sin lomme en bred kniv, som i to snit kunne redde den ulykkeliges arm.

Men at skære tovet over ville være det samme som at miste voddet, og voddet kostede penge, mange penge, femten hundrede francs; og det tilhørte Javel den ældre, som så stærkt på sine ejendele.

Han skreg med angstfyldt hjerte:

"Nej, nej, skær det ikke over, vent, jeg vil luve."

Og han løb hen til roret og lagde rorpinden hårdt om.

Båden lystrede næsten ikke, den var lammet af nettet, der hindrede dens bevægelser, og blev desuden ført med af vinden og strømmen.

Javel den yngre lod sig falde ned på knæ; hans tænder var sammenbidte og hans øjne flakkede vildt. Han sagde intet. Hans broder kom tilbage, stadig lige angst for matrosens kniv:

"Vent, vent, skær ikke, vi kan kaste ankeret ud." Ankeret blev kastet, hele kættingen blev løbet ud, hvorpå spillet blev drejet tilbage for at slappe vodtovene. Det lykkedes, og endelig blev armen, som hang ganske livløs i det blodige uldne ærme, gjort fri.

Javel syntes fuldstændig sløv. Blusen blev trukket af ham og noget frygteligt kom til syne, en uformelig masse, hvorfra blodet strømmede rykvis ud, som om det blev pumpet frem inde fra. Manden kastede et blik på sin arm og mumlede:

"Færdig!"

Så, da blodet samlede sig i en pøl på dækket, skreg en af matroserne:

"Han forbløder sig, vi må surre åren."

De tog et stykke sejlgarn, et stykke tykt, brunt, tjæret sejlgarn, snærede det om armen ovenover såret og trak til af alle livsens kræfter.

Blodet standsede lidt efter lidt og til sidst hørte det helt op med at løbe.

Javel den yngre rejste sig, hans arm hang slapt ned ved siden. Han tog om den med den anden hånd, løftede den op, drejede den og rystede den. Alt var brudt, knoglerne knuste; musklerne alene holdt den fast til kroppen. Han betragtede den med et

sløvt eftertænksomt blik. Så satte han sig på et sammenfoldet sejl og kammeraterne rådede ham til stadig at holde såret vådt for at undgå koldbrand.

En spand blev stillet hen ved siden af ham og med et minuts mellemrum øste han vandet op ved hjælp af et glas og badede uafbrudt armen ved at lade en lille stråle klart vand løbe ned over den.

"Du har det vist bedre nede," sagde hans broder.

Han gik nedenunder, men efter en times forløb kom han atter op; han kunne ikke lide at være alene, og desuden foretrak han at være i fri luft. Han satte sig på ny på sejlet og begyndte igen at bade sin arm.

Fangsten var god. De store hvidmavede fisk lå, gennemrystede af dødstrækninger, ved siden af ham; han sad og stirrede på dem uden at høre op med at overrisle sin knuste arm.

Da de skulle lægge ind til Boulogne, brød en ny storm løs, og det lille fartøj måtte begynde forfra på sin omflakken, skumplende og rystende den uhyggeligt tilskadekomne.

Natten faldt på. Stormen varede ved lige til daggry. Da solen stod op, fik de atter England i sigte, men da havet havde lagt sig lidt, gav de sig til at krydse tilbage mod Frankrig.

Henimod aften kaldte Javel den yngre på sine kammerater og viste dem nogle sorte striber, en styg begyndende forrådnelse, på hele den del af armen, som hang slapt og dinglede.

Matroserne undersøgte den og fremsatte deres anskuelser om den.

"Det kunne lige godt se ud til koldbrand," mente den ene.

"Der må saltvand til," erklærede en anden.

Der blev hejst noget saltvand op og hældt ud over det syge sted. Den tilskadekomne blev ligbleg, skar tænder og vred sig lidt; men han skreg ikke.

Så, da svien var taget af, sagde han til sin broder:

"Giv mig din kniv."

Broderen rakte ham kniven.

"Hold min arm lige op i vejret og træk i den."

Der blev gjort, som han bad om.

Så gav han sig selv til at skære. Han skar langsomt og med eftertanke og oversnittede de sidste sener med bladet, der var så skarpt som en barberkniv, og snart havde han kun en stump tilbage. Han udstødte et dybt suk og erklærede:

"Det måtte gøres. Jeg var færdig."

Han syntes lettet og åndede i kraftige drag. Han gav sig atter til at hælde vand over det stykke af armen, han havde tilbage.

Natten blev igen slem og de kunne endnu ikke komme i land.

Da dagen gryede, tog Javel den yngre sin afskårne arm og undersøgte den længe. Den var gået stærkere i forrådnelse. Kammeraterne kom også hen for at undersøge den, de lod den gå fra hånd til hånd, befølte den, vendte og drejede den og lugtede til den.

Hans broder sagde:

"Det er vel det bedste at kyle den overbord."

Men Javel den yngre blev vred:

"Det manglede bare! Det manglede bare! Jeg vil inte ha' det. Den tilhører vel nok mig, eftersom det er min arm, ikke sandt?"

Han tog den og lagde den ned mellem sine fødder.

"Den rådner alligevel," sagde den ældste.

Pludselig fik den tilskadekomne en idé. For at holde fisken frisk, når de var længe ude på havet, plejede de at lægge den lagvis ned i salttønden.

Han spurgte:

"Hvorfor skulle jeg inte putte den ned i lagen?"

"Næ, det er sandt," erklærede de andre.

En af tønderne, som allerede var fuld af de sidste dages fangst, blev tømt ud og armen blev lagt helt ned på bunden. Der blev strøet et lag salt oven over, og derefter blev fiskene igen en efter en lagt på plads.

En af matroserne kom med en spøg:

"Barestens jeg inte kommer til at sælge den, når jeg råber med fiskene!"

De lo alle sammen undtagen de to brødre Javel.

Det blæste stadig stærkt. De blev ved at krydse i retning af Boulogne lige til den næste dag klokken ti. Den tilskadekomne blev ved med at hælde vand over såret.

Fra tid til anden rejste han sig og gik op og ned ad dækket.

Hans broder, der passede roret, fulgte ham med øjnene og rystede på hovedet.

Omsider nåede de ind i havnen.

Lægen undersøgte såret og erklærede, at der intet videre var at frygte. Han lagde en rigtig forbinding om og anordnede hvile. Men Javel ville ikke lægge sig, førend han havde fået sin arm, og han skyndte sig tilbage til havnen for at finde tønden, som han havde mærket med et kors.

Den blev tømt i hans nærværelse og han greb armen, som i lagen havde trukket sig sammen og var blevet friskere. Han

svøbte den ind i et håndklæde, han havde taget med til dette brug, og gik hjem.

Hans kone og hans børn undersøgte faderens afskårne arm, følte på fingrene og bortskrabede de saltkorn, der var blevet siddende under neglene; så blev snedkeren kaldt til for at lave en lille kiste.

Den næste dag stillede hele fartøjets mandskab for at overvære det afskårne lems begravelse. De to brødre gik side om side i spidsen for sørgetoget. Kirkens sakristan gik med kisten under armen.

Javel den yngre hørte op med at sejle. Han fik en lille ansættelse ved havnen, og når han senere hen talte om sit ulykkestilfælde, betroede han altid ganske sagte sin tilhører:

"Ja, hvis min broder havde villet skære tovet over, så havde jeg haft min arm endnu, det er sikkert nok. Men han ser nu en gang meget på sine ejendele."

Helgenfabrikanten

Til Paul Alexis.

Vi kørte ud fra Rouen og fulgte i trav vejen til Jumièges. Den lette vogn fløj hurtigt gennem de grønne græsmarker, så slog hesten over i skridt for at arbejde sig op ad bakken ved Canteleu.

Dér findes en af de smukkeste udsigter i hele verden. Bagved er Rouen, byen med de mange kirker, med de gotiske klokketårne, der er lige så gennembrudte som udskåret elfenbensnips; lige overfor ligger fabrik-forstaden, Saint-Sever, hvis tusinde rygende skorstene ranker sig op imod himlen som genboer til den gamle stads tusinde hellige tårne.

Dér ligger domkirkens spir, den største højde, menneskehænder har bygget op; og dernede "Lynet"s "ildpumpe", dets næsten lige så uhyre rival, som rager en meter op over den største af Ægyptens kæmpepyramider.

Foran os snoede Seinen sig, oversået med øer, til højre kantet med hvide klinter, kronede af en skov, og til venstre med mægtige græsgange, som langt, langt borte begrænsedes af en anden skov.

Hist og her lå store skibe for anker langs bredden af den brede flod. Tre vældige dampere gled efter hinanden afsted i retning mod Havre og en kæde af fartøjer, dannet af en tremaster, to skonnerter og en brig, blev trukket op mod Rouen af en lille bugserdamper, der udspyede en sky af sort røg.

Min ledsager, som var barnefødt på denne egn, så ikke en gang på det overraskende landskab, der oprullede sig for os,

men sad hele tiden og smilede; det var, som om han lo indvendig. Pludselig brød det ud af ham:

"De kan tro, De skal få noget komisk at se; fa'r Mathieus kapel! Det er syltetøj, min gode."

Jeg tilkastede ham et forbavset blik. Han fortsatte:

"De skal få et lille kig ind i Normandiet, som ikke så snart skal gå Dem af glemme. Fa'r Mathieu er den bedste normanniske type i mange miles omkreds og hans kapel er et af verdens underværker, hverken mere eller mindre. Men det er bedst, at jeg først giver Dem en lille forklaring.

Fa'r Mathieu, som også går under navnet "fa'r Druk", er en forhenværende stabssergent, der har trukket sig tilbage til sin hjemstavn. Han sidder inde med alle de fornødne forudsætninger til at kunne smelte en gammel soldats grovkornede lystighed og den normanniske bondes udspekulerede fiffighed sammen til et fuldendt hele. Da han var kommet tilbage til sin fædrene egn, lykkedes det ham ved mangesidig protektion og udfoldelse af en vidunderlig snedighed at blive udnævnt til opsynsmand ved et undergørende kapel, som har den hellige jomfru til patronesse, og som væsentligt bliver søgt af besvangrede piger. Han har døbt sin mirakelstatue: "Vor Frue for den svære mave" og han behandler den med en slags overlegen fortrolighed, som dog ikke udelukker en vis respekt. Han har selv forfattet og ladet trykke en særlig bøn til sin gode jomfru. Denne bøn er et mesterværk af ufrivillig ironi og et ægte udtryk for den normanniske tankegang, hvori spotteriet er blandet med helgenfrygten, den overtroiske frygt for et eller andets hemmelige indflydelse. Han tror ikke meget på sin jomfru og

alligevel tror han lidt på hende, af forsigtighed, og han tager hensyn til hende, af politik.

Her er begyndelsen af denne mærkelige bøn:

"Vor gode frue, hellige jomfru Maria, som er den naturlige patronesse for alle ugifte mødre her på egnen og over hele jorden, beskyt din tjenerinde, som har syndet i et øjebliks forglemmelse."

– – –

Og påkaldelsen ender således:

"Men kald frem for alt din hellige ægtefælles nåde ned over mig og gå i forbøn for mig hos Gud fader, så at han skænker mig en mand, der er lige så god som din."

Denne bøn, som er forbudt af den lokale gejstlighed, sælger han underhånden, og den går for at være i høj grad saliggørende for dem, der fremsiger den med den tilstrækkelige andagt.

Han taler i det hele taget om den hellige jomfru på samme måde som en frygtet fyrste bliver omtalt af sin kammertjener, der er inde i alle sin herres små intime hemmeligheder. Han kan en mængde morsomme historier om hende og han er ikke bange for med dæmpet stemme at fortælle dem, når han sidder sammen med gode venner ved et glas.

Men det vil De selv komme til at høre.

Da de indtægter, som tilflyder ham gennem kapellet, ikke forekommer ham tilstrækkelige, har han til sin jomfru føjet en lille handel med helgener. Han fører dem alle eller næsten alle. Da der ikke var plads til dem i kapellet, har han indlogeret dem i brændeskuret, hvorfra han henter dem ud, så snart en troende spørger efter dem. Han har selv lavet disse træfigurer, som er

uimodståelig komiske, og han har malet dem alle skrigende grønne med noget farve, som blev tilovers et år, da han fik sit hus strøget over. De ved nok, at helgenerne helbreder sygdomme, men hver af dem har sin specialitet, og det gælder om ikke at forveksle dem eller tage fejl. De er lige så skinsyge på hinanden indbyrdes, som om de var skuespillere.

For ikke at gøre forkert, går de gamle koner til Mathieu for at spørge ham til råds:

"Hvad for en helgen er monstro den bedste for ørepine?"

"Ja, der er jo Sankt Osymus, som er god; så er der også Sankt Pamphilius, han er heller ikke dårlig."

Men det er endnu ikke alt.

Da Mathieu har en del tid tilovers, så drikker han; men han drikker kunstnerisk og med overbevisning, så rigeligt, at han er fuld hver eneste aften. Han er fuld, men han ved det; han ved det så godt, at han hver dag optegner den nøjagtige grad af sin drukkenskab. Det er egentlig hans hovedbeskæftigelse, kapellet kommer først bagefter.

Og han har opfundet – hør godt efter og hold Dem fast – han har opfundet "dillemetret".

Instrumentet eksisterer ikke, men Mathieus iagttagelser er lige så nøjagtige som en matematikers.

De vil bestandig høre ham sige:

"Siden i mandags har jeg nået fem og fyrre."

Eller:

"Jeg var mellem to og halvtreds og otte og halvtreds."

Eller også:

"Jeg havde vel en seks og tres à halvfjerds."

Eller også:

"Så skulle da Satan stå i det. Jeg troede, at jeg var hen ad de halvtreds, og så opdager jeg, at jeg er på fem og halvfjerds."

Han tager aldrig fejl.

Han forsikrer, at han aldrig har nået at få meteren fuld, men da han selv tilstår, at hans iagttagelser hører op med at være nøjagtige, så snart han er kommet over de halvfems, kan man ikke stole ubetinget på denne forsikring.

Når Mathieu indrømmer, at han er kommet over de halvfems, så kan De være rolig for, at han er mægtig fuld.

Ved sådanne lejligheder bliver hans kone, Mélie – nok en seværdighed – ude af sig selv af raseri. Hun venter på ham i døren, og så snart han kommer, hyler hun:

"Nå, der er du, dit svin, din drukkenbolt, dit afskum!"

Smilet dør om Mathieus mund, han retter sig i vejret overfor hende og siger i en streng tone:

"Hold mund, Mélie, det er ikke øjeblikket til at indlade sig på drøftelser. Vent til i morgen."

Hvis hun så bliver ved med at skrige op, går han tættere hen til hende og fortsætter med dirrende røst:

"Hold din kæft, siger jeg; jeg er lige på halvfems; jeg måler ikke mere; tag dig i agt eller jeg slår!"

Så holder Mélie klogeligt inde.

Hvis hun imidlertid næste dag vil komme tilbage til dette emne, ler han hende lige op i ansigtet og svarer:

"Så, så! Lad os bare ikke tale mere om det, nu er det jo forbi. Så længe jeg ikke har nået op til meteren, gør det ikke noget. Men hvis jeg kommer over meteren, giver jeg dig lov til at skænde på mig, på ære!"

Vi var nået op til toppen af bakken. Vejen gik ind gennem den herlige Roumare-skov.

Efteråret, det vidunderlige efterår, blandede sit guld og sit purpur med det sidste levende grønne, som om noget af solen var smeltet og i dråber dryppet ned i skovenes tykning.

Vi kørte igennem Duclair; så i stedet for at køre videre til Jumièges drejede min ven af til venstre ind på en tværvej, som førte ind i krattet.

Og snart fik vi oppe fra toppen af en stor bakke igen udsigt ned over den prægtige Seine-dal, hvori floden snoede sig for vore fødder.

Vi standsede udenfor en ganske lille bygning til højre; den var skifertækket og prydet med et lille tårn af størrelse som et parasolskaft; den støttede sig op til et nydeligt lille hus med grønne skodder og helt overbevokset med kaprifolier og roser.

En kraftig stemme råbte:

"Der kommer venner!"

Og Mathieu viste sig på tærsklen. Det var en mager mand på en tresindstyve år. Han havde fuldskæg og lange hængende moustacher.

Min ledsager trykkede hans hånd og forestillede mig for ham. Mathieu lod os træde ind i et køligt køkken, som også tjente ham til opholdsværelse.

Han sagde:

"Ser De, min herre, jeg holder nu ingen særlig dagligstue. Jeg kan bedst lide ikke at komme for langt fra madgryden. Kasserollerne er et udmærket selskab."

Så vendte han sig om imod min ven:

"Hvorfor kommer De en torsdag? De ved jo, at det er min jomfrus konsultationsdag. Jeg kan ikke gå hjemmefra."

Han løb hen til døren og udstødte et skrækkeligt brøl: "Mélie!", som måtte runge helt ned til matroserne på skibene, der gled op og ned ad floden helt nede i dalens bund.

Mélie svarede ikke.

Mathieu kneb lunt det ene øje til:

"Hun er ikke rigtig fornøjet med mig, ser De, fordi jeg i går var oppe på de halvfems."

Min ledsager gav sig til at le:

"På de halvfems, Mathieu? Hvorledes gik det til?"

Mathieu svarede:

"Det skal jeg såmænd sige Dem. Det var mig ikke muligt sidste år at opdrive mere end tyve skæpper abrikosæbler. Der er ingen flere, og dog er de de eneste til at lave most af. Så lavede jeg altså et fad, som jeg i går stak hul på. Det er en nektar kan De tro, af en nektar at være; De skal selv få den at smage. Polyte var her og vi gav os til at drikke en slurk og så nok en, for man kunne blive ved at drikke af det lige til i morgen. Til sidst får de mange slurke mig til at blive helt kold i maven. "Hvad om vi tog en lille cognac for at varme os?" siger jeg til Polyte. Han var straks med på det. Men cognacen satte ild i kroppen på os, så at vi igen måtte ty til mosten. Og sådan bliver vi ved fra varme til kulde og fra kulde til varme til jeg på en gang mærker, at jeg er nået til halvfems. Polyte var ikke langt fra meteren."

Døren gik op og Mélie viste sig. Uden en gang at give sig tid til at sige goddag til os, skreg hun:

"I forbandede svin, I var minsandten oppe på meteren begge to."

Men Mathieu blev vred:

"Sig ikke sådan noget, Mélie, sig ikke sådan noget; jeg har aldrig været på meteren."

Vi fik en fortrinlig frokost, som blev serveret foran døren under to lindetræer ved siden af det lille kapel ved "Vor Frue for den svære mave" og foran det storslåede landskab. Og Mathieu fortalte os med en vis spot blandet med overraskende lettroenhed de mærkværdigste mirakelhistorier.

Vi havde drukket meget af den herlige, pikante, søde, friske og berusende æblemost, som han foretrak frem for alle andre drikke, og vi sad overskrævs på stolene og røg af vore piber, da to skikkelige koner kom gående hen imod os.

De var gamle, indtørrede og krumbøjede. Efter at have hilst, bad de om Sankt Blanc. Mathieu blinkede hen til os og svarede:

"Nu skal De få ham."

Og han forsvandt ind i sit brændeskur.

Han blev vel nok en fem minutter derinde, så kom han tilbage med et bestyrtet ansigt. Han løftede armene mod himlen:

"Jeg ved ikke, hvad der er blevet af ham; jeg kan ikke længere finde ham, og jeg er dog vis på, at jeg havde ham."

Han holdt begge hænderne som en råber for munden og brølede igen:

"Mélie!"

Konen svarede fra den anden ende af gården:

"Ja, hvad er der?"

"Hvor er Sankt Blanc? Jeg kan ikke finde ham noget steds i skuret."

Mélie udkastede følgende formodning:

"Var det ikke ham, som du tog forgangen uge at stoppe hullet i kaninhuset med?"

Mathieu skælvede:

"I Djævelens skind og ben, det er nok muligt!"

Så sagde han til konerne:

"Følg bare med."

De fulgte efter ham og vi gjorde det samme, syge af undertrykt latter.

Det forholdt sig rigtigt. Stukket ned i jorden som en simpel pæl og oversmurt med skarn og søle tjente Sankt Blanc til lukke for kaninerne.

Så snart de to koner fik øje på ham, faldt de på knæ, slog kors for sig og begyndte at mumle bønner. Men Mathieu styrtede frem og sagde til dem: "Vent lidt, De ligger jo midt i snavset, nu skal jeg give Dem et knippe hø."

Han hentede høet og lavede en slags bedeskammel af det. Så kastede han et blik på sin medtagne helgen, og øjensynlig bange for, at den skulle bringe hans forretning i miskredit, tilføjede han:

"Det er bedst at vaske ham en smule af."

Han tog en spand og en børste og gav sig til at skrubbe kraftigt løs på sin træmand, mens de to gamle stadig lå og bad.

Da han var færdig, erklærede han:

"Så, nu fejler han ingenting mere."

Og han fik os tilbage for at drikke endnu et bæger.

Men da han førte glasset til munden, standsede han og sagde lidt forlegen:

"Det er lige meget, da jeg stak Sankt Blanc ned til kaninerne, mente jeg, at han ikke mere var noget værd. I de sidste to år

havde ingen spurgt efter ham. Men helgenerne, ser De, de går alligevel aldrig af mode."

Han drak og tilføjede:

"Nå, skal det være et glas til? Mellem venner kan man ikke være bekendt at gå til mindre end halvtreds, og jeg er ikke kommet længere end til otte og tredive."

En normannisk bryllupsspøg

Til A. de Joinville.

Bryllupstoget skred ned gennem hulvejen under de høje skyggefulde træer, der var plantet som hegn om gårdene. Først kom de nygifte, så deres slægtninge, så gæsterne, så egnens fattige og så drengene, der sværmede som fluer omkring stadsen, borede sig ind mellem rækkerne og klatrede op på grenene for bedre at komme til at se.

Brudgommen var en køn, kraftig fyr, han hed Jean Patu og var den rigeste gårdmand i vid omkreds. Men frem for alt var han en fanatisk jæger, som mistede al sund sans, når det gjaldt om at tilfredsstille sin lidenskab, og som med begge hænder øste penge ud til sine hunde, sine klappere, sine fritter og sine bøsser.

Bruden, Rosalie Roussel, var blevet meget omsværmet af alle de giftefærdige mænd i omegnen, for hun var ret tiltalende og havde en klækkelig medgift. Hun havde imidlertid valgt Patu, måske fordi hun syntes bedre om ham end om de andre eller måske endnu mere fordi han havde mest på kistebunden, en omstændighed, en forstandig normannisk pige aldrig lader ude af betragtning.

Idet de drejede ind af leddet til deres fremtidige fælles hjem knaldede fyrretyve geværskud, uden at man kunne se, hvem der affyrede dem, da de skydende havde gemt sig i grøfterne. Denne salve vakte stor munterhed hos mændene, der trampede tungt af sted i deres festklæder, og Patu forlod sin unge kone og fo'r ind på en karl, han havde fået øje på bag et træ, og vristede

våbenet fra ham for selv at sende et skud op i luften, idet han sprang om som et kådt føl.

Så fortsattes vejen under æbletræerne, som allerede var tunge af frugter, og mellem køerne, der gloede med deres store øjne og langsomt rejste sig og blev stående med mulen vendt imod optoget.

Mændene blev igen alvorlige efterhånden som de kom nærmere til madstedet. Nogle af dem, de rigeste, havde høje skinnende silkehatte, som skurrede besynderligt mod omgivelserne, de andre bar gamle, storflossede hoveddækninger, der så ud, som om de var lavet af muldvarpeskind, og de allerfattigste mødte med kasket.

Alle kvinderne havde sjaler, som hang slapt over ryggen og hvis ender var anbragt ceremonielt over armene. De var røde, spraglede og flammende, disse sjaler, og deres pragt syntes at forbavse de sorte høns på møddingen, ænderne ved bredden af dammen og duerne oppe på tagene.

Alt det grønne rundt om, træerne og græsset, syntes at blive endnu stærkere ved siden af dette gloende purpur og de to farver, der således blev sammenstillet, blændede under middagssolens ild.

Den store hovedbygning syntes at vente på dem helt nede ved enden af æbletræernes hvælving. En røgdunst stod ud gennem indgangsdøren og de åbentstående vinduer og en tæt madlugt slog optoget i møde fra alle den vældige bygnings åbninger, ja, endog fra selve murene.

Som en slange bugtede gæsternes række sig hen over gården, de første, som nåede huset, brød kæden og spredtes, mens dens bageste del endnu ikke var nået igennem det åbne led.

Grøfterne var overfyldt med drenge og fattige nysgerrige, og geværskuddene holdt ikke mere op, de knaldede løs fra alle sider på en gang og blandede luften med krudtdamp og med den ejendommelige lugt, der beruser ligesom absinth.

Foran indgangen tjattede kvinderne ned ad deres kjoler for at slå støvet af dem, løsnede tørklæderne, der tjente dem som hattebånd, og tog deres sjaler af og lagde dem over armen; så først gik de ind i huset for for alvor at skille sig af med disse prydelser.

Bordet var dækket i det store køkken, som kunne rumme hundrede mennesker.

Klokken to blev der givet signal til at gå til bords. Klokken otte spistes der endnu, mændene sad i skjorteærmer med opknappet vest og blussende ansigter og åd som tærskere. Den gule æblemost lyste munter, klar og gylden i de store glas ved siden af den mørke, blodrøde vin.

Mellem hver ret blev der drukket det traditionelle glas brændevin, som gød ild i årerne og gjorde hovederne vilde.

Fra tid til anden tumlede en af gæsterne som en overfyldt tønde ud til de nærmeststående træer og kom lidt efter tilbage lettet og atter sulten.

Kvinderne var skarlagenrøde, de pustede og stønnede og deres kjoleliv stod ud som balloner, der på midten var klemt ind af korsettet, men svulmede ud foroven og forneden. Af blufærdighed blev de siddende ved bordet, men da en af dem, der var stærkere besværet end de andre, omsider tog mod til sig og gik ud, fulgte resten snart hendes eksempel. De kom igen, gladere og mere lattermilde. Og de grovkornede, spøgende hentydninger begyndte.

En krydsild af sjofelheder fo'r tværs over bordet, og alle tog sigte på brudenatten. Hele det landlige vids arsenal blev udtømt. I hundrede år var de samme slibrigheder gået igen ved de samme lejligheder, og skønt de alle kendte dem, fik de alligevel hver gang de to rækker gæster til at bryde ud i en rungende latter.

Helt nede ved enden af bordet sad fire unge fyre, som hørte til inde i nabogården, og lagde råd op om, hvorledes de skulle spille de nygifte et puds; de syntes at have fundet på noget godt, for de trippede i gulvet af fornøjelse og havde travlt med at hviske sammen.

Den ene af dem benyttede sig af et øjebliks stilhed til at råbe:

"Det bliver en hel svir for krybskytterne i nat, i sådan et måneskin! ... Hør du, Jean, du får nok andet at bestille end at passe på dem, hvad?"

Brudgommen vendte sig om og sagde brysk:

"Nå, det kunne jo være, at jeg ikke ville råde dem til at komme alligevel!"

Men den anden gav sig til at le:

"Å jo, de kan roligt komme, du afbryder såmænd ikke noget for deres skyld."

Hele bordet rystede af latter, gulvet gyngede og glassene klirrede.

Men ved tanken om, at nogen kunne benytte sig af hans bryllup til at øve krybskytteri på hans enemærker, blev brudgommen rasende:

"Ja, lad dem prøve på det, siger jeg bare!"

Svaret var en regn af tvetydigheder, som fik bruden, der dirrede af spændt forventning, til at rødme.

Endelig, da der var drukket flere ankere brændevin, søgte de alle til ro. De nygifte gik ind i deres sovekammer, der ligesom alle gårdens andre værelser lå i stueetagen. Da det var meget lummert, åbnede de vinduet og lukkede skodden. En lille, skrigende smagløs lampe, en gave fra brudens fader, stod og brændte på kommoden, og sengen var rede til at modtage det unge par, der ikke til deres første favntag behøvede så mange ceremonier som befolkningen i byerne.

Den unge kone havde allerede taget sit hovedtøj og sin kjole af og sad i skørt og snørede sine støvler op, mens Jean, der var i færd med at ryge en cigar ud, skævede fra siden hen på sin fremtidige livsledsagerinde.

Hans øjne skinnede med en mere sanselig end kærlig glans, for han attråede hende mere end han elskede hende; og pludselig, med en rask bevægelse som en mand, der skal til at give sig i lag med et arbejde, smed han sin kjole.

Hun havde taget sine støvler af og sad nu og trak strømperne af benene; så sagde hun til ham – de havde været Dus fra barnsben:

"Gå hen og skjul dig bag ved gardinet, mens jeg går i seng."

Han lod først, som om han ville sige nej, så betænkte han sig og gik med en listig mine hen og gemte sig med undtagelse af hovedet. Hun lo og ville binde ham for øjnene, og de fjasede lidt sammen, glade og forelskede, uden noget tillært snerperi og uden forlegenhed.

For at få en ende på det gav han efter og vendte ryggen til; så, på et sekund, løsnede hun sit sidste skørt, der gled ned langs hendes ben og faldt sammen som en flad ring omkring hendes fødder. Hun lod det blive liggende, trådte ud af det, nøgen

under sin flagrende chemise, og lod sig glide ned i sengen, hvis fjedre gav sig under hendes vægt.

Han skyndte sig hen til hende, også han havde fået sine støvler af og var i benklæder. Han bøjede sig ned over sin kone og søgte hendes mund, som hun skjulte i hovedpuden, da der pludselig lød et geværskud i det fjerne, i retning af skoven ved Râpées, forekom det ham.

Han rettede sig urolig i vejret og løb med bankende hjerte hen til vinduet og lukkede skodden op.

Gården lå badet i fuldmånens gule lys. Æbletræernes skygge forlængede sig som mørke pletter ud fra deres fod, og længere borte lyste markernes modne korn.

Som Jean stod lænet ud ad vinduet og lyttede efter hver lyd i natten, lagde to blottede arme sig pludselig om hans hals og hans kone trak ham tilbage, idet hun mumlede:

"Bryd dig ikke om det, hvad gør det, kom med mig."

Han vendte sig om, omfavnede hende, følte på hendes legeme gennem det tynde linned og løftede hende så op i sine kraftige arme og bar hende hen til deres leje.

Men i samme øjeblik, han lagde hende ned i sengen, der bøjede sig under vægten, lød et nyt skud, denne gang betydeligt nærmere.

Så blev Jean lynende vred og svor:

"Nu skulle da Satan! ... De tror, at der er fred og ingen fare, fordi jeg ikke vil gå fra dig ... Men vent bare, vent bare!"

Han trak sine støvler på, tog sit gevær, der altid hang således, at han let kunne få fat i det, ned fra væggen, løb hen til vinduet og svingede sig ud i gården.

Hun ventede en time, to timer, lige til daggry. Hendes mand kom ikke tilbage. Så tabte hun hovedet, råbte om hjælp og fortalte om Jeans raseri og hans jagt efter krybskytterne.

Alle gårdens folk satte sig straks i bevægelse for at gå ud og søge efter deres herre.

De fandt ham en halv mil fra gården. Han stod bundet til et træ, surret fast fra hoved til fod, hans gevær var ganske forvredet og hans benklæder drejede skævt, om hans hals hang to døde harer og på hans bryst var fæstet en plakat, hvorpå der stod:

"Man skal smede, mens jernet er varmt!"

Senere hen, når han fortalte om sin bryllupsnat, tilføjede han:

"Ja, det var min salighed et ordentligt puds, de dér spillede mig! De tog mig uden videre i kraven, de bæster, og svøbte mig en sæk om hovedet, men hvis jeg nogen sinde kan få lejlighed til det, så vanker der!"

Det er den måde, man forlyster sig på ved bryllupper i Normandiet.

Det bæst til Morin

Til M. Oudinot.

I

"Se," sagde jeg til min ven Labarbe, "der sagde du igen "det bæst til Morin". Hvorfor pokker hører man aldrig tale om Morin, uden at han betegnes som "det bæst"?"

Labarbe, som nu er blevet deputeret, så forbløffet på mig:

"Hvad for noget, du bor i La Rochelle og du kender ikke Morins historie?"

Jeg måtte tilstå, at jeg virkelig ikke kendte Morins historie. Så gned Labarbe sig i hænderne og begyndte på sin fortælling:

"Du har jo kendt Morin selv, ikke sandt? Du husker nok hans store manufakturforretning på kajen i La Rochelle?"

"Ja, aldeles tydeligt."

"Nå ja, vid så, at Morin i 1862 eller 63 tog ind til Paris, hvor han skulle tilbringe en fjorten dages tid. Det officielle påskud var, at han skulle forny sit lager, men i virkeligheden var det kun for at more sig og slå gækken lidt løs. Du ved hvad fjorten dage i Paris betyder for en handelsmand fra provinsen. Det gyder ild i hans blod. Varietéforestillingerne og synet af de mange kvinder er hver aften en ny ophidselse. Han bliver helt ude af sig selv. Han drømmer kun om trikotklædte danserinder, nedringede skuespillerinder, runde ben og bløde skuldre, alt sammen så nær, at han kun behøver at strække hånden ud, uden at han dog hverken kan eller tør gøre forsøg på det. Det er knapt nok, at

han en eller to gange søger en eller anden tarvelig tilfredsstillelse. Og når han rejser hjem, er hans sjæl endnu i oprør og hans tanker ophidsede, mens hans læber ligefrem har kløe efter kys.

Morin befandt sig netop i denne sindstilstand, da han løste sin billet til Rochelle til iltoget 8,40 om aftenen, og han spadserede fuld af fortrydelse og forvirring op og ned i den store forsal i Orléans'er-banegården, da han pludselig standsede for at iagttage en ung dame, der stod og kyssede en ældre.

Hun havde løftet sit slør op og Morin mumlede begejstret:

"Det var et satans flot stykke pigebarn!"

Da hun havde sagt farvel til den ældre dame, gik hun ind i ventesalen og Morin fulgte bag efter hende; så gik hun ud på perronen og Morin fulgte bag efter hende; hun steg op i en tom kupé og Morin fulgte stadig bag efter hende.

Der var ikke mange rejsende med toget. Lokomotivet fløjtede og de kørte. De var alene.

Morin slugte hende med øjnene. Hun så ud til at være en nitten-tyve år; hun var høj og lys, og havde en kæk holdning. Hun svøbte et rejsetæppe om sine ben og strakte sig ud på sædet for at sove.

Morin spurgte sig selv:

"Hvem er hun?"

Og tusinde formodninger, tusinde planer gik igennem hans hoved. Han sagde til sig selv:

"Der fortælles så mange jernbaneeventyr. Det er måske sådan et, som frembyder sig for mig. Hvem ved? Man kan hurtigt få lykken med sig! Var det ikke Danton, som sagde: "Man skal blot

være dristig, dristig og altid dristig!"? Hvis det ikke var Danton, så var det Mirabeau. Nå, det er nu lige meget. Men jeg er ikke dristig, deri stikker humlen. Åh, hvis man blot var tankelæser! Jeg er vis på, at man hver dag uden at ane det lader de mest storartede lejligheder gå forbi sig. Hun behøvede jo kun at gøre en bevægelse, som kunne lade mig forstå, at hun ikke ville have noget imod det ..."

Han byggede luftkasteller, på hvis tinder sejren vinkede. Han forestillede sig, hvorledes han ved sin ridderlige optræden fik hende til at indlade sig med ham; han ville gøre hende små tjenester og bedåre hende ved en livlig og galant konversation, som ville ende med en kærlighedserklæring, som atter ville ende med ... ja, det kan du tænke dig til.

Natten gik imidlertid hen og den smukke pige sov stadig, mens Morin sad og udpønsede hendes fald. Dagen gryede og snart sendte solen sin første stråle, en lang, klar stråle, der kom ude fra horisonten, ind over den sovendes indtagende ansigt.

Hun vågnede, satte sig op, kastede et blik ud gennem vinduet, et andet hen på Morin og smilede. Hun smilede lykkeligt, indladende og muntert. Morin skælvede. Der var ingen tvivl mulig, det smil havde adresse til ham, det var en diskret indbydelse, det var det tegn, han havde håbet og ventet på. Det skulle sige det samme, dette smil, som:

"Hvad er De dog for en dumrian, hvad er De dog for et fjols, hvad er De dog for en tåbe, at De er blevet siddende dér uden at røre Dem lige fra i går aftes?

Se dog på mig, er jeg ikke henrivende? Og De har virkelig kunnet tilbringe hele natten alene sammen med en så smuk

kvinde uden at turde gøre det mindste forsøg på en tilnærmelse, store tosse, som De er!"

Hun blev ved at se hen på ham og smile; hun begyndte endogså at le. Han tabte aldeles hovedet og ledte efter noget at sige, som kunne passe til omstændighederne, en kompliment, et eller andet, lige meget hvad. Men han fandt intet, intet. Enhver kryster kan få et pludseligt anfald af mod og således gik det Morin. Han tænkte: "Skidt, jeg vover alt!" og pludselig uden nogen som helst forberedelse kastede han sig over hende med fremstrakte hænder og lysten mund, greb hende om livet og kyssede hende.

Med et skrig fo'r hun op og råbte: "Hjælp! Hjælp!" hvinende af angst. Hun rev kupédøren op, fægtende med armene ud i luften og vanvittig af skræk, mens Morin, som var fuldstændig forfjamsket, og som følte sig aldeles overbevist om, at hun ville kaste sig ud, holdt hende tilbage i hendes kjole og stammede:

"Frøken ... åh frøken ... frøken!"

Toget sagtnede sin fart og standsede. To konduktører, som havde fået øje på den unge dames fortvivlede optræden, styrtede til. Hun faldt om i deres arme, idet hun stønnede:

"Den mand ville ... ville ..."

Og hun besvimede.

Toget havde gjort holdt ved Mauzé. Gendarmen på banegården arresterede Morin.

Da offeret for hans brutalitet igen var kommet til bevidsthed, afgav hun sin forklaring. Hendes udtalelser blev ført til protokols. Og den stakkels manufakturhandler fik først lov til at tage hjem om aftenen, anklaget for krænkelse af den offentlige blufærdighed."

II

"Jeg var den gang redaktør for departementets ledende organ, og jeg så hver aften Morin i Café du Commerce.

Dagen efter sit eventyr kom han hen til mig, han vidste ikke, hvad han skulle stille op. Jeg lagde aldeles ikke skjul på min mening:

"Du er et bæst. Man har ikke lov til at opføre sig på den måde."

Han græd; hans kone havde banket ham og han så i ånden sin forretning ruineret, sit navn vanæret og trukket i skarnet og hvorledes hans venner, opfyldt af forargelse, ikke længere ville tage hatten af for ham. Han endte med at indgyde mig medlidenhed og jeg kaldte på min medarbejder Rivet, en lille gemytlig fyr, som altid vidste gode råd, for at høre, hvad han sagde.

Han rådede mig til at henvende mig til den kejserlige fiskal, som var en af mine venner. Jeg sendte Morin hjem til sig selv og begav mig hen til nævnte øvrighedsperson.

Jeg fik at vide, at den krænkede kvinde var en ung pige, frk. Henriette Bonnel, som lige havde taget sin lærerindeeksamen i Paris, og som, da hun hverken havde fader eller moder, tilbragte sine ferier hos sin onkel og tante, et par skikkelige borgerfolk i Mauzé.

Hvad der gjorde stillingen alvorligere for Morin var, at onklen havde indgivet klage. Det offentlige ville nok gå ind på at lade sagen falde, hvis blot denne klage blev taget tilbage. Det var altså det, som det gjaldt om at opnå.

Jeg gik hen til Morin. Jeg fandt ham i sengen, han var så syg af sindsbevægelse og sorg, at han havde måttet lægge sig. Hans

kone, et kraftigt, knoklet og mandhaftigt stykke fruentimmer, lod ham ikke et øjeblik i fred. Hun fulgte mig ind i sovekammeret, idet hun skreg mig lige ind i ansigtet:

"Kommer De for at se til det bæst til Morin? Værs'go, dér er han, afskummet!"

Og hun plantede sig foran sengen med hænderne i siden. Jeg udviklede, hvorledes sagerne stod, og han bønfaldt mig om at henvende mig til den unge dames familie. Det var en meget delikat mission, men ikke desto mindre påtog jeg mig den. Den stakkels fyr blev ved med at gentage:

"Jeg forsikrer dig, jeg fik ikke en gang kysset hende, nej, ikke en gang. Det sværger jeg dig til!"

Jeg svarede:

"Det er lige meget, du er alligevel et bæst."

Og jeg tog tusinde francs, som han gav mig til at bruge, hvis jeg mente det passende.

Da jeg imidlertid ikke holdt af at vove mig alene ind i hendes families hjem, bad jeg Rivet om at tage med mig. Han gik ind på det, men på den betingelse, at vi rejste med det samme, da han den næste eftermiddag havde vigtige forretninger i La Rochelle.

To timer senere ringede vi derfor på døren til et nydeligt landsted. En smuk ung pige kom ud og lukkede op. Det var sikkert hende. Jeg sagde ganske sagte til Rivet:

"Nu begynder jeg minsandten at forstå Morin."

Onklen, hr. Tonnelet, viste sig at være abonnent på mit blad og en af vore mest glødende politiske tilhængere. Følgen var, at han modtog os med åbne arme, komplimenterede os, trykkede

vore hænder og var overstrømmende begejstret over at se to af sin avis' spidser i sit hjem. Rivet hviskede mig i øret:

"Jeg tror, at det vil lykkes os at få affæren ordnet for det bæst til Morin."

Niecen havde trukket sig tilbage og jeg gik løs på det delikate spørgsmål. Jeg foreholdt ham, at det ikke ville gå af uden skandale, og jeg gjorde gældende, at en ung dame uundgåeligt ville lide skade i folks omdømme, hvis en sådan sag blev offentlig bekendt, for ingen ville nogensinde tro på, at det kun drejede sig om et simpelt kys.

Den skikkelige mand syntes at vakle, men han kunne intet bestemme uden sin kone, som først ville komme hjem sent om aftenen. Pludselig udstødte han et triumfskrig:

"Næ, jeg får en glimrende idé! Jeg har Dem og jeg beholder Dem. De må spise middag og overnatte her begge to, og når min kone kommer tilbage, taler vi videre om det, og så håber jeg, at vi nok bliver enige."

Rivet gjorde indvendinger, men ønsket om at få det bæst til Morin trukket ud af det, fik overhånd, og vi tog imod indbydelsen.

Onklen rejste sig strålende, kaldte på sin niece og foreslog os, at vi skulle spadsere en tur rundt på hans ejendom.

"Og så gemmer vi de alvorlige forretninger til i aften," erklærede han.

Rivet og han gav sig til at tale om politik. Hvad mig angår, så varede det ikke længe, førend jeg havde indrettet det således, at jeg kom nogle skridt bag efter sammen med den unge pige. Hun var virkelig henrivende, henrivende!

Meget forsigtigt begyndte jeg at tale til hende om hendes eventyr i den hensigt måske at skaffe mig en forbundsfælle i hende.

Men hun lod ikke til i mindste måde at blive flov; hun hørte på mig med en mine, som om hun morede sig kosteligt.

Jeg sagde til hende:

"Tænk dog over, frøken, hvor mange ærgrelser og hvor meget besvær det vil føre med sig. De bliver nødt til at give møde for retten, til at udsætte Dem for spottende og indiskrete blikke, til at tale i nærværelse af alle de mennesker, til offentligt at skildre den ubehagelige scene i kupéen. Sig mig en gang, mellem os, tror De ikke, at De havde gjort bedre i slet ikke at sige noget, men blot at have vist fyren til rette uden at tilkalde konduktørerne, eller simpelthen at skifte vogn?"

Hun gav sig til at le:

"Det er sandt nok, hvad De siger, men herregud, sæt Dem i mit sted! Jeg blev bange, og når man bliver bange, tænker man ikke længere over, hvad man gør. Da jeg først havde forstået situationen, fortrød jeg, at jeg havde skreget, men det var for sent. De må også huske på, at den dumrian kastede sig over mig som en gal mand uden at sige noget og med et vanvittigt udtryk i ansigtet. Jeg vidste ikke en gang, hvad han ville mig."

Hun så lige på mig uden spor af forvirring eller blusel. Jeg sagde til mig selv:

"Død og pine, hun er ikke bange. Jeg kan forstå, at det bæst til Morin har taget fejl."

Jeg sagde skæmtende:

"Ved De hvad, frøken, De må indrømme, at han var til at undskylde, for man kan jo dog vanskeligt befinde sig overfor en

så smuk ung dame uden at nære et ubetinget berettiget ønske om at kysse hende."

Hun lo af fuld hals:

"Ja, men mellem ønske og handling er der plads for respekt, min herre."

Sætningen var pudsig, skønt ikke meget tydelig. Jeg spurgte meget raskt:

"Nuvel, og hvis jeg nu kyssede Dem, lige nu, hvad ville De så gøre?"

Hun stod stille og kastede et undersøgende blik på mig, så sagde hun roligt:

"Åh, med Dem er det noget helt andet."

Ja, det vidste jeg minsandten godt, at "det var noget helt andet" med mig, eftersom jeg i hele byen gik under navnet "den kønne Labarbe". Jeg var tredive år den gang. Men alligevel spurgte jeg:

"Hvorfor det?"

Hun trak på skuldrene og svarede:

"Åh, for det første er De ikke så dum som han ..." så tilføjede hun, idet hun så skælmsk på mig: "og for det andet heller ikke så grim."

Førend hun havde kunnet gøre en bevægelse for at undgå det, havde jeg kysset hende lige midt på kinden. Hun sprang til side, men det var for sent. Så sagde hun:

"Nå, De generer Dem såmænd heller ikke. Men jeg råder Dem til ikke at gøre det om igen."

Jeg anlagde en beskæmmet mine og sagde med halv stemme:

"Åh frøken, efter dette har jeg kun et eneste ønske, og det er at blive slæbt for retten af samme grund som Morin."

Nu var det hendes tur til at spørge:

"Hvorfor det?"

Jeg så hende dybt i øjnene og svarede alvorligt:

"Fordi De er en af de mest henrivende skabninger, jorden har frembragt; fordi jeg ville være stolt og vigtig af, at man vidste, at jeg havde villet bruge vold imod Dem, jeg ville betragte det som en ære; fordi folk ville sige, når De havde set Dem: "Vist fortjente Labarbe at komme i fedtefadet, men han er skam til at misunde alligevel."

Hun lo lystigt:

"Nej, hvor De er komisk!"

Inden hun endnu havde fået talt ud, slog jeg armene omkring hende og anbragte en række grådige kys over alt, hvor jeg kunne komme til, i håret, på panden, på munden, over det hele, da hun altid ufrivilligt blottede et eller andet sted i sin iver for at beskytte de andre.

Endelig lykkedes det hende at gøre sig fri, hun var rød og krænket:

"De opfører Dem plumpt, min herre, og De får mig til at angre, at jeg har hørt på Dem."

Jeg greb hendes hånd og stammede lidt flov:

"Om forladelse, om forladelse, frøken. Jeg har såret Dem, jeg har været brutal! Vær ikke vred på mig. Hvis De vidste ..." Jeg søgte forgæves efter en undskyldning.

Efter et øjebliks forløb svarede hun:

"Jeg behøver intet at vide."

Men nu havde jeg fundet på noget, og jeg udbrød:

"Frøken, jeg har elsket Dem i et helt år!"

Hun blev virkelig overrasket og så på mig.

Jeg fortsatte:

"Ja frøken, De må høre mig. Jeg kender ikke Morin og jeg bryder mig pokker om ham. Jeg er lige glad, enten han kommer i fængsel eller ej. Jeg så Dem her i fjor. De stod nede ved lågen. Det gav et ryk i mig, da. Jeg fik øje på Dem, og siden har Deres billede uafbrudt stået for mig. De kan tro mig eller De kan lade være at tro mig, ganske som De vil. Jeg fandt Dem tilbedelsesværdig; mindet om Dem forfulgte mig stadig; jeg ville se Dem igen, jeg greb det bæst til Morin som påskud og her er jeg! Omstændighederne har fået mig til at gå over grænsen; tilgiv mig, jeg bønfalder Dem, tilgiv mig!"

Hun så mig ind i øjnene som for at overbevise sig om, at jeg talte sandt, og hun mumlede:

"Å, passiar!"

Jeg hævede hånden og sagde i en oprigtig tone (jeg tror endogså, at jeg i det øjeblik var oprigtig):

"Jeg sværger Dem til, at jeg taler sandhed."

Hun sagde bare:

"Mon?"

Vi var alene, ganske alene, Rivet og onklen var forsvundet ved en omdrejning af alleen, og jeg indlod mig på en rigtig erklæring; jeg talte ømt og længe, og jeg trykkede og kyssede hendes hænder. Hun hørte på mig som på noget nyt og behageligt uden rigtig at vide, hvad hun skulle tro.

Jeg endte med at blive revet med, med at mene, hvad jeg sagde; jeg var bleg, jeg stønnede, jeg skælvede, og ganske forsigtigt listede jeg min arm om hendes liv.

Jeg hviskede sagte ind mod de små hår, der krusede sig ved hendes øre. Hun syntes næsten livløs, så drømmende stirrede

hun ud for sig.

Så mødte hendes hånd min og trykkede den, jeg indesluttede langsomt hendes liv i et sitrende favntag, som stadigt blev inderligere; hun rørte sig slet ikke mere; jeg strejfede hendes kind med mine læber og pludselig, uden at søge, fandt min mund hendes. Det blev et langt, langt kys, som ville have været endnu længere, hvis jeg ikke havde hørt: "Hm! Hm!" nogle skridt bagved mig.

Hun flygtede bort gennem et buskads. Jeg vendte mig om og fik øje på Rivet, som kom hen imod mig.

Han plantede sig midt på vejen og sagde strengt:

"Nå, så det er på den måde, du ordner affæren for det bæst til Morin!"

Jeg svarede lidt indbildsk:

"Ja herregud, man gør, hvad man kan, kære. Og onklen? Hvor langt er du kommet med ham? Jeg svarer for niecen."

Rivet erklærede:

"Jeg har ikke haft det så morsomt med onklen."

Jeg tog hans arm og vi gik op mod huset."

III

"Middagen gjorde det fuldstændig af med mig. Jeg sad ved siden af hende, min hånd fandt hele tiden hendes under dugen, min fod trykkede hendes og vore blikke mødtes uafbrudt.

Bagefter spadserede vi en tur i haven i måneskin, og jeg tilhviskede hende al den ømhed, der steg op i mit sind. Jeg holdt hende fast ind til mig og hvert øjeblik kyssede jeg hende på munden. Onklen og Rivet gik foran os, ivrigt diskuterende. Deres skygger fulgte dem alvorsfuldt på gangens hvide grus.

Vi gik ind. Lidt efter bragte telegrafbudet et telegram fra tanten, hvori hun meddelte, at hun først ville tage hjem næste morgen klokken syv med det første tog.

Onklen sagde:

"Nå, Henriette, vis så herrerne op på deres værelser."

Vi trykkede den brave mands hånd til godnat og gik ovenpå. Hun viste os først hen til det værelse, der var bestemt for Rivet, som hviskede til mig:

"Gud bevares, der var såmænd ingen fare for, at hun først skulle vise os til dit!"

Derpå førte hun mig hen til det værelse, hvor jeg skulle tilbringe natten. Så snart jeg var alene med hende, tog jeg hende på ny i mine arme og søgte at gøre hende fortumlet og få bugt med hendes modstand. Men da hun mærkede, at hun var nær ved at bukke under, rev hun sig løs og løb sin vej.

Jeg lod mig glide ned under mine tæpper; jeg var ærgerlig, urolig og meget flov; jeg vidste, at jeg ikke ville komme til at sove noget videre, og jeg spurgte mig selv, hvilken dumhed jeg måtte have begået, da jeg pludselig hørte en let banken på min dør.

Jeg spurgte:

"Hvem er det?"

En dæmpet stemme svarede:

"Det er mig."

Jeg klædte mig hastigt på og lukkede op; hun kom ind.

"Jeg havde glemt," sagde hun, "at spørge Dem om, hvad De plejer at drikke om morgenen: chokolade, te eller kaffe?"

Jeg svarede hende ikke, jeg slyngede heftigt mine arme om hende og stammede: "Jeg, jeg … jeg." Men hun snoede sig ud af

min favn, pustede mit lys ud og forsvandt.

Jeg blev alene tilbage i mørket. Jeg var rasende, jeg ledte efter tændstikkerne, men kunne ikke finde dem. Endelig fik jeg fat på dem og jeg gik ud i korridoren, halvt vanvittig, med mit lys i hånden.

Hvad ville jeg? Jeg havde mistet al selvbeherskelse, jeg ville finde hende, jeg ville! Jeg gik nogle skridt uden at tænke over, hvad jeg gjorde. Så faldt der mig pludseligt noget ind:

"Hvis jeg nu kom ind til onklen, hvad skulle jeg så sige?"

Først efter nogle sekunders forløb fandt jeg på et svar:

"For pokker, jeg kan naturligvis sige, at jeg ledte efter Rivets værelse, da jeg havde noget vigtigt at sige ham."

Jeg gav mig til at inspicere dørene og anstrengte mig for at regne ud, hvilken der kunne være hendes. Men der var intet, som kunne lede mig på spor. På lykke og fromme tog jeg fat på en nøgle og drejede den om. Jeg skubbede døren op og gik ind … Henriette sad op i sin seng og stirrede forvildet på mig.

Så skød jeg stille slåen for, gik på tåspidserne hen til hende og sagde:

"Jeg glemte, frøken, at bede Dem om noget at læse …"

Da jeg hen ad morgenstunden listede mig tilbage til mit værelse, blev jeg midt i korridoren standset ved, at en hånd greb arrigt fat i mig og en stemme – det var Rivets – hviskede:

"Er du ikke snart færdig med at ordne affæren for det bæst til Morin?"

Allerede klokken syv om morgenen bragte hun mig min chokolade. Jeg har aldrig drukket mage til chokolade, så fløjlsblød, så duftende, så berusende. Jeg kunne slet ikke mere løsrive mine læber fra koppens kant.

Næppe var den unge pige gået fra mig, før Rivet kom ind. Han så ud til at være nervøs og gnaven som en mand, der ikke har fået sovet ordentligt, og han sagde arrigt til mig:

"Hvis du bliver ved på den måde, så vil jeg bare lade dig vide, at du ødelægger hele affæren for det bæst til Morin."

Klokken otte kom tanten. Der behøvedes ikke mange overtalelser. De brave folk lod deres klage falde og jeg lod fem hundrede francs blive tilbage til egnens fattige.

De ville absolut have, at vi skulle blive og tilbringe dagen hos dem. De ville endog arrangere en udflugt til nogle ruiner. Henriette gjorde bag de gamles ryg tegn til mig: "Så bliv da!" Jeg tog imod indbydelsen, men Rivet holdt på, at han absolut måtte afsted.

Jeg tog ham til side; jeg bad ham, jeg tiggede ham, jeg sagde til ham:

"Hør nu, min egen kære Rivet, gør det for min skyld!"

"Men han lod til at være i dårligt humør og svarede hidsigt:

"Nej, jeg har fået nok af at ordne den affære for det bæst til Morin."

Jeg blev altså nødt til også at tage bort. Det var et af de hårdeste øjeblikke i min tilværelse. Jeg kunne godt være blevet ved at ordne den affære for det bæst til Morin hele mit liv igennem.

I kupéen, efter at de sidste tavse og knugende afskeds-håndtryk var udvekslet, sagde jeg til Rivet:

"Du er et asen."

Han svarede:

"Næ, ved du hvad, min ven, du begyndte at irritere mig ganske kolossalt."

Da vi ankom til redaktionskontoret, fik jeg øje på en større mængde, der ventede på os. Så snart vi viste os, haglede det ned med spørgsmål:

"Nå, hvorledes gik det? Blev affæren så ordnet for det bæst til Morin?"

Hele La Rochelle var i bevægelse i den anledning. Rivet, hvis dårlige humør havde tabt sig undervejs, måtte gøre sig umage for ikke at le og erklærede:

"Ja, den er ordnet, takket være Labarbe."

Vi gik hen til Morin.

Han lå i en lænestol med sennepsplaster under fødderne og kolde omslag på hovedet. Han var lige ved at dø af spænding. Og han hostede hele tiden, en tør, døende hoste, uden at det var nogen muligt at begribe, hvornår han var blevet forkølet. Hans kone stirrede på ham med et par tigerindeøjne, som om hun ville sluge ham.

"Så snart han fik øje på os, gennemrystedes han af en skælven fra hoved til fod. Jeg sagde:

"Det er ordnet, dit bæst, men gør aldrig sådan noget mere."

Han rejste sig, snappede efter vejret, greb mine hænder og gav sig til at kysse dem, som om jeg var en kongelig person. Han græd, han svimlede, han kyssede Rivet og han kyssede endog sin kone, der med et kraftigt skub sendte ham tilbage i lænestolen.

Men han kom sig aldrig efter den historie, sindsbevægelsen havde været for voldsom.

Hele egnen kaldte ham aldrig mere andet end "det bæst til Morin!", og dette øgenavn ramte ham som et piskeslag, hver gang han hørte det.

To år efter døde han.

Da jeg mange år senere – i 1875 – stillede mig til valg, aflagde jeg et besøg hos den nye notar i Tousserre, hr. Belloncle, i den hensigt at vinde ham for min kandidatur. En køn, statelig dame tog imod mig.

"Kan De ikke kende mig igen?" spurgte hun.

Jeg stammede:

"Nej ... jeg ... jeg ved ikke rigtig ... jeg ..."

"Jeg er Henriette Bonnel."

"Ah!"

Jeg følte, at jeg blev bleg.

Hun syntes at være i fuldkommen ligevægt og så smilende på mig.

Så snart hun havde ladet mig blive alene med sin mand, tog han begge mine hænder og trykkede dem, så at han var nær ved at knuse dem.

"Jeg har allerede i lang tid omgåedes med planer om at besøge Dem. Min hustru har talt så meget om Dem. Jeg ved ... ja, jeg ved under hvilke smertelige omstændigheder, De har lært hende at kende, jeg ved også, hvorledes De optrådte, så taktfuldt, så hensynsfuldt og så diskret i hele den affære" ... Han tøvede, så tilføjede han ganske sagte, som om han vovede et uartigt ord ..."i den affære med det bæst til Morin!"

Frygt

Til J. K. Huysmans.

Vi gik op på dækket efter middag. Foran os lå Middelhavet uden en krusning i det stille månelys. Det vældige fartøj gled afsted og spyede en tyk slange af sort røg op imod den stjernebesåede himmel; og bagved skummede, sprøjtede og boblede det hvide kølvand, brust op ved det tunge skibs hastige fart og gennempisket af skruen; det brødes i et sådant spil af klarhed, at det lignede kogende måneskin.

Vi var en seks eller otte stykker; vi sad tavse og beundrende med blikket vendt mod Afrikas fjerne kyst, som var målet for vor rejse. Kaptajnen, der sad midt iblandt os og røg en cigar, genoptog samtalen fra middagsbordet:

... "Ja, den dag var jeg virkelig bange. Mit skib blev siddende seks timer spiddet på klippen, gennemrusket af bølgerne. Heldigvis blev vi henimod aften taget op af et engelsk kulskib, som havde fået øje på os."

En høj, alvorlig mand med et ansigt, der var brunet af solen, tog ordet for første gang. Der var noget over ham, som straks sagde, at man havde en mand for sig, som mellem uophørlige farer havde gennemstrejfet store ukendte lande; det var, som om hans øjne i deres dyb endnu gemte noget af alle de ejendommelige egne, han havde set; han hørte til de mænd, i hvem man aner, at modet er blevet deres anden natur.

"De siger, kaptajn," sagde han, "at De var bange, det tror jeg ikke på. De tager fejl af ordet og af den fornemmelse, De følte. En energisk mand er aldrig bange, når han står overfor en

truende fare. Han kan blive bevæget, urolig, febrilsk, men frygt, det er noget ganske andet."

Kaptajnen svarede leende:

"Da forsikrer jeg Dem minsandten for, at jeg var ordentlig bange den gang."

Manden med den bronzebrune hud talte igen:

"Må jeg have lov til at forklare, hvad jeg mener. Frygt (og selv de modigste mænd kan føle frygt) er en forfærdelig, en gyselig følelse, det er som om sjælen løstes op og faldt i stumper, som om tankerne og hjertet vred sig i krampetrækninger, det er så rædselsfuldt, at alene mindet får det til at gyse igennem en. Men hvis man er modig, kender man ikke til frygt, hverken når man står overfor et angreb eller foran en uundgåelig død, overhovedet ikke ved nogen kendt form af fare; det er kun under visse abnorme omstændigheder, under visse hemmelighedsfulde indflydelser, overfor ubestemmelige farer, at frygten indfinder sig. Den rigtige frygt er sådan noget som en levning af tidligere tiders fantastiske rædsel. En mand, som tror på spøgelser, og som tror at se et om natten, må føle hvad frygt er i hele sin forfærdelige grufuldhed.

For omtrent ti år siden fik jeg ved højlys dag en anelse om, hvad det vil sige at føle frygt. I fjor vinter, i en decembernat, lærte jeg den for alvor at kende.

Og dog har livet tumlet mig om i eventyr, hvoraf mange sikkert syntes at måtte ende med døden. Jeg har ofte været i kamp. Jeg er blevet udplyndret og efterladt som død. I Amerika er jeg som oprører blevet dømt til at hænges og ved Kinas kyst er jeg blevet kastet i vandet fra dækket af et skib. Hver gang

troede jeg mig fortabt og hver gang ventede jeg roligt, uden rørelse og endog uden beklagelse, på, hvad der ville komme.

Men frygt, det er slet ikke det.

Jeg mærkede det første gang i Afrika. Og dog er frygten en datter af Norden, solen splitter den som en tåge. Læg vel mærke til det, mine herrer. I Orienten regnes livet for intet, derfor er man straks rede til at give afkald på det; desuden er nætterne klare og frie for den dystre ængstelse, som betager hjernen i de kolde lande. I Orienten kender man til panik, men man står fremmed overfor frygt.

Og dog? – Nu skal De høre, hvad der hændte mig i det Afrika, vi nu styrer henimod:

Jeg drog igennem de store sandstrækninger ved Ouargla. De kender det fine, glatte sand ved oceanets endeløse bredder? Tænk Dem så, at oceanet selv midt under en storm var blevet til sand; forestil Dem en tavs orkan og ubevægelige bølger af gult støv. De er høje som bjerge, disse forskellige og ulige bølger, der hæver sig op som rasende vande, blot endnu større og riflede som moiré. Ned over dette oprørte, stumme og stivnede hav sender sydens brændende sol sin ubarmhjertige flammeglød. Og man må arbejde sig hen over disse bølger af gyldent sand, klavre op og klavre ned uden ende, uden hvile, uden skygge. Hestene raller, synker i til knæet og glider, idet de skal ned ad den modsatte skråning af disse forunderlige bjerge.

Vi var to venner med et følge af otte spahier og fire kameler med deres drivere. Vi talte ikke længere, vi var overvældede af hede og træthed og lige så indtørrede af tørst som den glødende ørken. Pludselig udstødte en af vore mænd et slags skrig; alle standsede, og vi blev holdende uden at røre os, overraskede ved

et uforklarligt fænomen, som er vel kendt af alle, der rejser i hine øde egne.

Et eller andet sted, tæt ved os, i en ubestemmelig retning, lød en tromme, sandets hemmelighedsfulde tromme; trommeslagene hørtes ganske tydeligt, snart klangfuldere, snart svagere og snart igen i kraftige, fantastiske hvirvler.

Araberne stirrede rædselsslagne på hinanden og en af dem sagde i sit eget sprog:

"Døden er over os!"

Og i det samme styrtede min ledsager, min ven, ja, næsten min broder, hovedkulds ned af hesten, ramt af solstik.

I to timer arbejdede jeg forgæves på at frelse ham, mens den usynlige tromme stadig fyldte mine øren med sin ensformige, uregelmæssige og uforståelige støj, og jeg følte frygten, den rigtige frygt, den hæslige frygt lægge sig knugende over mig som jeg sad der ved siden af den elskede døde i det lumre, solfyldte hul mellem fire sandbjerge, mens det ukendte ekko, to hundrede mile fra den nærmeste franske landsby, stadig sendte trommens hastige hvirvler over mod os.

Den dag forstod jeg, hvad frygt ville sige; en anden gang, senere, skulle jeg forstå det endnu bedre …"

Kaptajnen afbrød fortælleren:

"Undskyld, men denne tromme? Hvad er det?"

Den anden svarede:

"Jeg ved det ikke. Ingen ved det. Officererne, som ofte hører den besynderlige lyd, tilskriver den i almindelighed et ekko, som mellem sanddalene bliver mange gange forstørret og gjort uforholdsmæssigt kraftigere af små sandskorn, som vinden fører med sig og som slår imod totter af hentørret græs, for

man har altid bemærket, at fænomenet finder sted i nærheden af nogle små planter, der er så brændte af solen, at de er hårde som pergament.

Trommeslagene skulle altså kun være en slags lydspejling, det er det hele. Men det fik jeg først at vide senere.

Jeg kommer nu til det andet af mine eventyr, hvori frygten spillede en rolle.

Det var sidste vinter i en skov i det nordlige Frankrig. Mørket faldt to timer for tidligt på, så sort og overtrukken var himlen. Jeg havde til fører en bonde, som gik ved siden af mig på en ganske smal vej under en hvælving af graner, hvori blæsten hylende ruskede. Imellem toppene så jeg de oprevne skyer fare afsted, som om de flygtede for noget rædselsfuldt. Af og til, under et særligt voldsomt vindstød, bøjede hele skoven sig med en ynkelig klagen i samme retning; trods den hurtige gang og mine tykke klæder var jeg gennemisnet af kulde.

Vi skulle have aftensmad og overnatte hos en skovfoged, hvis hus ikke længere lå langt borte. Jeg skulle opholde mig der nogle dage for at jage.

Nu og da så min fører op imod himlen og mumlede: "Et uhyggeligt vejr!" Så fortalte han mig om de mennesker, vi var undervejs til. Faderen havde to år tidligere dræbt en krybskytte og siden den tid gik han trist og tungsindig om, som om mindet pinte ham. Hans to sønner var begge gift og boede sammen med ham.

Mørket var tæt. Jeg kunne intet se hverken foran eller på siden af mig, den uophørlige støj af grene, der slog imod hinanden, fyldte natten. Endelig fik jeg øje på et lys, og snart

dundrede min ledsager på en dør. Nogle hvinende kvindeskrig svarede os. Så spurgte en halvkvalt mandsrøst:

"Hvem er det?"

Min fører sagde sit navn og vi blev lukket ind. Det var et uforglemmeligt billede:

En gammel hvidhåret mand med ville øjne stod midt i køkkenet med et ladt gevær rettet imod døren, mens hans sønner, to kraftige karle, bevæbnede med økser, holdt vagt lige indenfor den. Henne i en af de mørke kroge skimtede jeg to kvinder, der lå på knæ med ansigtet skjult ind imod væggen.

Vi forklarede, hvem jeg var. Den gamle satte sin bøsse fra sig mod en stol og gav befaling til, at mit værelse skulle gøres i stand; så, da kvinderne ikke gjorde mine til at røre sig, sagde han pludseligt til mig:

"Ser De, herre, i nat for to år siden dræbte jeg en mand. I fjor kom han igen og kaldte på mig. Jeg venter ham atter i nat."

Og i en tone, der fik mig til at trække på smilebåndet, sagde han:

"De kan derfor nok forstå, at vi ikke er rigtig rolige."

Jeg beroligede ham, så godt jeg kunne, henrykt over at være kommet netop den aften og blive vidne til denne overtroiske rædsel, der formede sig som et helt skuespil. Jeg gav mig til at fortælle historier og lidt efter lidt lykkedes det mig at få dem alle gjort roligere.

Henne foran ildstedet lå en gammel, næsten blind og skægget hund og sov. Det var en af de hunde, der ligner mennesker, man kender.

Udenfor ruskede stormen i det lille hus og gennem en smal rude, et slags kighul, som var anbragt ved siden af døren, så jeg

med mellemrum i skæret fra de flammende lyn en klynge træer, hvis grene sammenfiltredes af blæsten.

Til trods for alle mine anstrengelser mærkede jeg godt, at rædslen stadig havde tag i folkene, og hver gang jeg hørte op med at tale, anspændte de alle deres øren for at opfange enhver lyd i det fjerne. Jeg blev til sidst ked af at se på deres dumme frygt og skulle lige til at bede dem om at vise mig til sengs, da den gamle skovfoged pludselig sprang op fra sin stol og på ny greb sin bøsse, idet han stammede:

"Der er han! Der er han! Jeg kan høre ham!"

Begge kvinderne faldt atter på knæ i krogen og gemte deres ansigter og sønnerne tog igen deres økser. Jeg ville endnu en gang prøve på at bringe dem til fornuft, da den sovende hund pludselig vågnede, løftede hovedet, strakte hals og stirrede med sine næsten udslukte øjne ind i ilden; således stod den et øjeblik og udstødte så et af de langtrukne, uhyggelige hyl, som på landet får alle de, der om natten færdes ude, til at skælve. Alle så hen på den, den stod ubevægelig og stirrede, som om den så noget foran sig; og atter gav den sig til at tude imod noget usynligt, noget ukendt, noget forfærdeligt uden tvivl, for hårene rejste sig på dens krop. Skovfogeden var blevet gusten, han råbte:

"Den lugter ham! Den lugter ham! Den var med, da jeg skød ham."

Og de to rædselsslagne kvinder gav sig begge til at hvine om kap med hunden.

Uvilkårligt løb det mig koldt ned ad ryggen. Dette dyr, der så noget på dette sted, på denne tid og midt iblandt disse folk, der var ude af sig selv, var skrækkeligt at se.

En hel time tudede hunden uden at røre sig, den tudede som havde den mareridt, og frygten, den rædselsfulde frygt, gjorde sig til herre over mig. Frygt for hvad? Ved jeg det? Det var frygt – dermed er alt sagt.

Vi blev stående ubevægelige, ligblege i spændt forventning om, at et eller andet forfærdeligt skulle ske; med bankende hjerte lyttede vi anspændte, den mindste lyd gik os til marv og ben. Hunden gav sig til at krybe rundt i værelset, snusende til væggene og stadigt tudende. Det dyr gjorde os gale! Så kastede bonden, der havde vist mig vej derhen, i et udbrud af rasende rædsel sig over det, sparkede en dør, der vendte ud til en lille gård, op og slyngede det udenfor.

Det tav øjeblikkelig og vi stod tilbage i en stilhed, der var endnu mere rædselsvækkende. Men pludselig fo'r vi sammen alle på én gang: et væsen sneg sig langs med ydermuren ude imod skoven; det nåede hen til døren, som det syntes at famle op ad med en tøvende hånd; så hørte vi intet i to minutter, der gjorde os vanvittige; så kom det atter igen, stadig glidende langs muren; det kradsede let på den, således som et barn kradser med en negl. Og pludselig kom et hoved til syne bag kighullets rude, et hvidt hoved med øjne, der lyste ligesom rovdyrenes, og fra dets mund udgik en ubestemmelig lyd, en klagende mumlen.

Et dumpt knald rungede gennem køkkenet. Den gamle skovfoged havde skudt. Og straks styrtede sønnerne til og spærrede for lugen ved at rejse det lange bord på højkant foran den og rykke skabet hen bag ved bordet.

Men jeg sværger Dem til, at jeg ved lyden af dette skud, som jeg ikke ventede, følte både mit hjerte og min sjæl og mit

legeme lammet af angst, så at jeg var lige ved at styrte om og dø af frygt.

Vi blev stående lige til daggry, ude af stand til at røre os eller til at sige et eneste ord, grebet af et knugende vanvid.

Først da en spinkel lysstråle trængte ind gennem en skodde og forkyndte dagens komme, turde vi tage barrikaden bort fra udgangen.

Ved foden af muren udenfor døren lå den gamle hund med kæben knust af en kugle.

Ved at grave et hul under plankeværket var den sluppet ud af gården."

Manden med det brune ansigt tav; så tilføjede han:

"Den nat løb jeg dog ingen fare. Men jeg ville alligevel hellere leve alle de timer om igen, hvor jeg har set en skrækkelig død lige i øjnene, end det sekund, da skuddet gik af mod det hvide hoved i kighullet."

Træskoene

Til Léon Fontaine.

Den gamle præst snøvlede de sidste ord af sin prædiken hen over kvindernes hvide hovedtøj og mændenes filtrede eller vandkæmmede hår. De bønder, der var kommet langvejs fra for at overvære messen, havde stillet deres store kurve på gulvet ved siden af sig; julidagens lumre hede gjorde den lugt af kvæg og stald, som slog ud fra de mange mennesker, næsten kvælende. Hanernes galen lød ind gennem den vidt åbne dør sammen med brølene fra køerne, der lå ude på en mark i nærheden. Nu og da trængte en luftning fyldt med markduft ind under portalen, fik på sin vej hovedtøjernes lange bånd til at vifte og sendte alterkerternes små gule flammer flakkende frem og tilbage.

... "Det ske efter Herrens vilje. Amen!" sluttede præsten. Så tav han, åbnede en bog og gav sig, således som det hver uge var skik, til at lægge sine sognebørn sognets små intime anliggender på hjerte. Han var en gammel hvidhåret mand, som i snart fyrre år havde været egnens sjælehyrde, og han benyttede sig af gudstjenesten til at fremkomme med sine fortrolige meddelelser til sin menighed.

Han fortsatte:

"Til eders bønner anbefaler jeg Désiré Vallin, der er meget syg, og ligeledes Paumelles kone, som ikke kan komme sig efter sin barselseng."

Han kunne ikke huske mere og gav sig til at lede efter et par små stumper papir, som han havde stukket ind i sit breviar.

Endelig fandt han dem og vedblev:

"Jeg formaner karlene og pigerne til ikke om aftenen at benytte kirkegården til deres spadsereture, da jeg ellers må sige det til fogeden. – Césaire Omont søger en net ung pige af hæderlig vandel til at forrette hans tjeneste."

Han tænkte endnu nogle sekunder efter, så tilføjede han:

"Det er alt, mine brødre, og hermed ønsker jeg eder al velsignelse i Faderens, Sønnens og den Hellig-Ånds navn."

Så gik han ned fra prædikestolen for at læse messen videre.

Da familien Malandain var kommet tilbage til deres hytte, den sidste i La Sablière ved vejen til Fourville, satte faderen, en lille, gammel og udtørret bondemand, sig til bords, mens hans kone tog gryden af ilden og datteren, Adelaide, tog glassene og tallerkenerne frem af skabet, og sagde:

"Det ville kanske være helt godt med den plads hos Césaire Omont, når man sådan ser hen til, at han er enkemand, at han ikke kan komme ud af det med sin svigerdatter, at han er alene og at han har grunker. Jeg kunne jo ellers prøve på at sende Adelaide hen til ham."

Hans kone satte den sodede gryde på bordet og tog låget af, og mens dampen steg op mod loftet og fyldte hele stuen med kållugt, overvejede hun sagen.

Manden fortsatte:

"Gu' har han grunker, det er vist nok. Men man skulle forstå at sno sig, og det kan Adelaide aldrig en bid."

Konen svarede:

"Vi kunne jo se ad alligevel."

Så vendte hun sig om imod datteren, et kraftigt, enfoldigt udseende stykke pigebarn med gult hår og røde æblekinder, og

skreg:

"Hører du, dit tykke dyr! Du skal hen til Césaire Omont og se om han vil have dig, og så skal du gøre alt, hvad han vil have."

Pigen lo dumt uden at svare. Så begyndte de alle tre at spise.

Da der var gået ti minutter, tog faderen igen fat:

"Hør godt efter, tøs, og prøv på at huske, hvad jeg siger dig ..."

Og langsomt og omstændeligt udviklede han for hende, hvorledes hun havde at opføre sig, forudså de mindste småting, som kunne gøre deres til at vinde en gammel enkemand, der stod sig dårligt med sin familie.

Moderen havde hørt op med at spise for at høre efter, hun sad med gaflen i hånden og så skiftevis på manden og datteren, mens hun med tavs og anspændt opmærksomhed lyttede til denne belæring.

Adelaide rørte sig ikke, hun sad og stirrede frem for sig med et ubestemt, lydigt og sløvt blik.

Så snart måltidet var endt, lod moderen hende tage hovedtøjet på og de gik sammen hen til Césaire Omont. Han boede i et lille stenmuret stuehus, der stødte lige op til de andre bygninger, som beboedes af hans forpagtere. For han havde trukket sig tilbage fra bedriften for at leve af sine penge.

Han var henved en fem og halvtreds år og var svær, lun og gemytlig som en rig mand. Han lo så støjende og råbte så højt, at murene var lige ved at falde om, drak most og brændevin af svingende glas og gik for endnu at være kvindekær, til trods for sin alder.

Han holdt af at spadsere rundt i markerne med hænderne på ryggen og trampe med træskoene dybt ned i den fede jord, idet han så på kornets vækst og agerkålens blomstring med et blik

som en velhavende amatør, der nok interesserer sig for det, men som det ikke længere kunne falde ind at anstrenge sig.

Der blev sagt om ham:

"Han er lidt som vinden blæser, han er ikke altid lige nem at komme tilrette med."

Da de to kvinder kom ind til ham, sad han stor og bredmavet ved bordet og slubrede sin kaffe i sig. Han lænede sig tilbage på stolen og spurgte:

"Hvad vil I?"

Moderen tog ordet:

"Det er vor stykke tøs, som jeg mener kunne bruges til pige her, efter hvad præsten sagde i morges."

Césaire så på pigen, så spurgte han barsk:

"Hvor gammel kan hun vel være, det lange øg?"

"Hun bliver en og tyve til Mikkelsdag."

"Det er godt. Hun får femten francs om måneden og kosten. Så venter jeg hende i morgen til at lave min morgenmad."

Og han affærdigede de to kvinder.

Næste morgen tiltrådte Adelaide sin nye tjeneste og gav sig straks uden at sige et ord til at arbejde støt, således som hun var vant til hjemmefra.

Hen imod klokken ni, da hun lå og skrubbede stengulvet i køkkenet, brølede Césaire på hende:

"Adelaide!"

Hun skyndte sig ind til ham.

"Her er jeg, herre."

Så snart hun stod overfor ham med forvirrede blikke og de røde hænder hængende slapt ned, erklærede han:

"Hør nu godt efter, hvad jeg siger dig, at det kan være klart og reelt mellem os. Du er mit tyende, ikke andet. Forstår du? Vi blander ikke vore træsko."

"Nej, herre."

"Hver har sin plads, min pige, du har køkkenet og jeg har mine stuer. Ellers er alt for dig ligesom for mig. Er du med?"

"Ja, herre."

"Nå, det er godt, gå så til dit arbejde."

Og hun gik ud og arbejdede videre.

Klokken tolv dækkede hun middagsbordet til sin herre i det lille tapetserede værelse; så, da suppen var stillet ind, gik hun ud og kaldte på ham.

"Maden er på bordet, herre."

Han kom ind, satte sig, så sig omkring, foldede sin serviet ud, betænkte sig et øjeblik og skreg så med tordenstemme:

"Adelaide!"

Hun kom forfjamsket løbende. Han råbte, som om han ville æde hende med hud og hår:

"For satan ... og du? Hvor skal du sidde?"

"Ja men ... herre ..."

Han hylede:

"Jeg kan ikke for den lede satan fordrage at spise alene ... Vil du sætte dig der, eller også kan du rejse ad Helvede til. Hent din tallerken og dit glas."

Rædselsslagen bragte hun det forlangte, idet hun stammede:

"Her er jeg, herre."

Og hun satte sig lige overfor ham.

Så blev han lystig, han klinkede, slog i bordet og fortalte historier, som hun hørte på med nedslagne øjne uden at turde

mæle et ord.

Fra tid til anden rejste hun sig for at gå ud og hente brød, æblemost og tallerkener.

Da hun kom med kaffen, satte hun kun en kop foran ham; han blev atter vred og brummede:

"Nå, og til dig?"

"Jeg drikker ikke kaffe, herre."

"Hvorfor drikker du ikke kaffe?"

"Fordi jeg ikke kan lide det."

Så brød han igen løs:

"Jeg holder ikke af at drikke min kaffe alene, for satan. Hvis du ikke vil drikke med, så kan du rejse ad Helvede til … Vil du se til, at du stikker ud efter en kop til og det i en hurtighed."

Hun løb ud og skænkede sig en kop, satte sig på ny på sin plads ved bordet, smagte på den sorte drik og skar en grimasse, men da hendes herre så rasende på hende, tyllede hun det alt sammen i sig. Så måtte hun drikke det første glas brændevin til at skylle halsen med, det andet til at skylle efter med og det tredje til at give de to andre et spark bagi.

Så affærdigede Césaire hende:

"Gå så ud og vask op, du er en skikkelig pige."

Det samme gentog sig ved aftensmåltidet. Derpå måtte hun spille domino med ham og så sendte han hende til sengs.

"Gå i seng, jeg går selv til ro om lidt."

Hun skyndte sig op på sit værelse, et kvistkammer oppe under taget. Hun bad sin aftenbøn, klædte sig af og lod sig glide ned under tæpperne.

Men pludselig fo'r hun forfærdet i vejret. Et rasende råb fik hele huset til at ryste:

"Adelaide!"

Hun lukkede døren op og svarede ned fra loftet:

"Ja, her er jeg, herre."

"Hvor er du?"

"I min seng, herre."

Så brølede han op:

"Vil du se til, du straks kommer ned, for satan ... Jeg holder ikke af at gå alene i seng, for satan ... og hvis du ikke vil, så kan du rejse ad Helvede til, for satan."

Aldeles ude af sig selv og ledende efter sit lys, svarede hun oppe fra:

"Nu kommer jeg, herre."

Og han hørte hendes små træsko på de nøgne fødder klapre imod trappen; da hun var kommet til det sidste trin, tog han hende i armen, og så snart hun havde skubbet sine smalle trætøfler af udenfor døren ved siden af Césaires store både, puffede han hende ind foran sig idet han brummede:

"Vil du se, at du kan rappe dig, for satan! ..."

Og hun blev ved at gentage uden mere at vide, hvad hun sagde:

"Her er jeg, herre, her er jeg, herre."

Seks måneder senere, da hun en søndag var hjemme for at se til sine forældre, så hendes fader nysgerrigt på hende og spurgte:

"Du skal vel ikke ha' en unge?"

Hun gloede dumt ned på sin mave og svarede:

"Næ, det tror jeg da ikke."

Men han ville vide fuld besked og gav sig til at udspørge hende:

"Sig mig, har I ikke en aften blandet jeres træsko?

"Jo, vi blandede dem den første aften og så alle de andre."

"Men så er du jo frugtsommelig, dit store fjog."

Hun gav sig til at græde og stammede:

"Det kunne jeg jo ikke vide – det kunne jeg jo ikke vide."

Fa'r Malandain tilkastede hende et lunt og tilfreds blik. Han spurgte:

"Hvad var det, du ikke kunne vide?"

Hun hakkede frem gennem gråden:

"Jeg kunne jo ikke vide, at man fik børn på den måde!"

Hendes moder kom hjem. Manden sagde, uden spor af vrede:

"Se, nu er hun nok frugtsommelig."

Men konen blev vred, instinktmæssigt følte hun sig oprørt og gav sig til at skælde den grædende datter ud og kalde hende for "din skidte tøs" og "din rendemaske".

Men den gamle fik hende til at tie. Og idet han tog sin hat for at gå hen og snakke med Césaire Omont om tingene, sagde han:

"Hun er alligevel mere tosset, end jeg troede. Hun vidste ikke, hvad hun gjorde, det fjols."

Ved gudstjenesten den påfølgende søndag lyste den gamle præst første gang for Onufre-Césaire Omont og Céleste-Adelaide Malandain.

Sankt Antonius

Til A. X. Charmes.

Han blev kaldt Sankt Antonius, fordi han hed Antonius, og måske også fordi han var en glad og gemytlig sjæl, som holdt af at spise godt og drikke stærkt, og som altid var parat til at fjase med pigerne til trods for sine tres år.

Han var bonde og levede i Caux-egnen. Han var stærkt rødmosset, bred over brystet, med svær mave og to lange ben, som syntes alt for spinkle til kroppens fylde.

Hans kone var død og han boede alene sammen med en pige og to karle, som han holdt i skrappe tøjler, da han så meget på sin fordel og forstod sig godt på forretninger og kvægopdrætning, såvel som på jordens dyrkning. Hans to sønner og hans tre døtre, som han alle havde fået rigt gifte, levede i nærheden og kom en gang om måneden for at spise til middag hos faderen. Vidt og bredt var han kendt for sin styrke og det var blevet til et helt ordsprog at sige:

"Han er så stærk, som om det kunne være selve Sankt Antonius."

Da prøjserne trængte ind i Frankrig, førte Sankt Antonius det store ord på kroen og lovede at æde en hel hær op med hud og hår, for som alle ægte normanner var han nok lidt fej, men ikke desto mindre pralende og storskrydende. Han slog med næven i det umalede fyrretræsbord, så at kopper og glas dansede, og skreg i fremhyklet vrede med højrødt ansigt og et listigt glimt i øjnene:

"For satan, lad mig bare få fat på dem, så skal I se løjer!"

Han stolede sikkert på, at prøjserne aldrig ville nå til Tanneville; men da han fik at vide, at de var i Rautot, rørte han sig ikke mere udenfor sit hus, men sad hele dagen og spejdede ud gennem det lille køkkenvindue, forberedt på hvert øjeblik at se bajonetterne dukke frem.

En morgen, da han sad og spiste sin vælling sammen med sine folk, gik døren op og sognefogeden, fa'r Chicot, kom ind, fulgt af en soldat med en sort pikkelhue. Sankt Antonius fo'r op med et spring, og alle så på ham i den tro, at han ville styrte sig over prøjseren, men han nøjedes med at trykke sognefogedens hånd, mens denne sagde til ham:

"Her er en til dig, Sankt Antonius. De kom i nat. Jeg råder dig til ikke at gøre dumheder, for de snakker om at brænde og skyde ihjel, hvis der blot hænder det mindste. Nu ved du besked. Giv ham noget at spise, han ser meget skikkelig ud. God morgen, jeg skal videre, der er nok til jer alle sammen."

Og han gik.

Sankt Antonius, der var blevet ligbleg, stirrede på sin prøjser. Det var en stor, kraftig fyr med hvid hud, blå øjne og et lyst skæg, der dækkede kinderne, han så fredsommelig, frygtsom og idiotisk ud. Den fiffige normanner gennemskuede ham straks og gav ham beroliget tegn til at sætte sig. Så spurgte han ham:

"Vil De have noget vælling med?"

Den fremmede forstod ham ikke. Så tog Antonius mod til sig, skød en fuld tallerken hen for hans næse og sagde:

"Der, lab det i dig, dit tykke svin."

Soldaten svarede: "Ja, ja", og gav sig til at hugge grådigt i sig, mens bonden, der følte, at hans anseelse var genoprettet, så sig

triumferende om og blinkede til sine folk, der skar de mærkeligste grimasser, da de på samme tid både var bange og havde lyst til at le.

Da prøjseren havde sat vællingen til livs, øste Sankt Antonius ham endnu en tallerken fuld, som soldaten ligeledes lod forsvinde, men han veg tilbage for den tredje, som bonden ville tvinge ham til at spise, idet han gentog:

"Nå, put så det i dig med, put så det i dig med; du skal minsandten nok blive fedet, dit svin!"

Tyskeren, som ikke forstod andet, end at manden ønskede, at han skulle spise sig mæt, lo tilfreds og forsøgte ved tegn at lade forstå, at han ikke kunne mere.

Så slog Sankt Antonius, der nu var blevet helt fortrolig med ham, ham på maven og skreg:

"Er der nok derinde i den tykke vom, hvad, dit svin?"

Men pludselig fik han et indfald, som nær havde fået ham til at kvæles af latter:

"Det passer storartet, det passer storartet – Sankt Antonius og hans svin! Der har vi mit svin!"

De tre tjenestefolk kunne ikke dy sig længere, men måtte le med.

Den gamle var så fornøjet, at han lod bringe cognac – oven i købet den bedste – og trakterede dem alle sammen. De klinkede med prøjseren, som for at smigre sin vært smækkede med tungen for at tilkendegive, at han fandt den fortrinlig. Og Sankt Antonius råbte ham ind i ansigtet:

"Hva'beha'r, den er god, hvad! Den får du ikke mage til hjemme hos dig selv, vel svin?"

Fra dette øjeblik gik Sankt Antonius aldrig mere ud uden at have sin prøjser med sig. Han havde redet sig ud af det: det var hans hævn, en hævn, der stemte godt overens med hans ry for at være et fiffigt hoved. Og hele egnen, der rystede af angst, vred sig bag sejrherrernes ryg af latter over Sankt Antonius' påfund. Når det gjaldt en spøg, måtte man forgæves søge hans lige, det var sikkert nok. Der var ikke en af de andre, som havde kunnet finde på sådan noget. Pokker til karl også!

Hver dag efter middag gik han rundt til naboerne arm i arm med prøjseren, som han forestillede med en lystig mine, idet han klappede ham på skulderen: "det er mit svin. Kan I se, hvor han bliver fed, det bæst?"

Og bønderne lo, så de rystede:

"Er han nu ikke glimrende, den skælm til Antonius! "

"Jeg vil gerne sælge dig ham, Césaire, tre daler."

"Lad gå, jeg slår til, Antonius, og du skal komme med til pølsegildet."

"Jeg for min part vil helst have hans fødder."

"Føl på hans mave, så skal du se, det er ikke andet end det bare fedt."

Og de blinkede alle sammen med øjnene uden dog at turde le alt for højt af frygt for, at prøjseren skulle ende med at opdage, at de gjorde nar ad ham. Kun Antonius selv blev dag for dag dristigere, kneb ham i benene og råbte: "Ikke andet end det bare fedt!" slog ham på bagdelen og vrælede: "Første klasses flæsk!" og løftede ham op i sine stærke arme, der var i stand til at hæve en ambolt, og erklærede: "Han vejer sine trehundrede pund uden overdrivelse." Han havde vænnet sig til over alt, hvor han

kom hen, at lade prøjseren få mad. Det var hans største fornøjelse, hans daglige adspredelse.

"Giv ham, hvad I vil, han er altædende."

Og soldaten fik brød og smør, kartofler, koldt kød og blodpølser, hvad der gav anledning til at sige:

"De er lige så gode som dem, der bliver af dig."

Han blev ved med at være sløv og godmodig, og af ren høflighed spiste han, henrykt over al denne opmærksomhed; han blev syg, bare fordi han ikke syntes, at han kunne sige Nej. Og han blev virkelig federe, hans uniform snærede ham alle vegne, hvad der gjorde Sankt Antonius begejstret og hvert øjeblik på dagen fik ham til at gentage:

"Ved du hvad, dit svin, du skulle se at få dig en anden sti. "

De var i øvrigt blevet de bedste venner af verden, og når den gamle for sine forretningers skyld skulle omkring i omegnen, fulgte prøjseren med ham, blot for at have den glæde at være sammen med ham.

Vejret var strengt; det frøs stærkt; den forfærdelige vinter i 1870 syntes at sende alle mulige hjemsøgelser over Frankrig.

Fa'r Antonius, som altid traf sine forberedelser i tide, havde forudset, at han om foråret ville komme til at mangle gødning og havde derfor købt en mødding, som en af hans naboer, der var i pengeforlegenhed, gerne ville sælge. Det blev aftalt, at han hver aften skulle komme med sin kærre og hente et læs fra møddingen.

Hver dag, så snart mørket begyndte at falde på, begav han sig altså hen til Haules gård, som lå en halv mils vej borte; hans svin fulgte ham troligt. Og hver dag var det en fest at se dyret

blive fodret. Hele egnen strømmede til ligesom om søndagen til højmesse.

Soldaten var imidlertid begyndt at blive mistænksom; når der blev lét alt for galt, rullede han med øjnene og undertiden flammede et glimt af vrede op i hans blik.

En aften, da han havde spist så meget han kunne orke, nægtede han at spise en stump mere og prøvede på at rejse sig for at gå. Men Sankt Antonius standsede ham med et kraftigt greb, lagde begge sine vældige hænder på hans skuldre og tvang ham igen ned på stolen så hårdt, at den gik i stykker under ham.

En stormende lystighed brød løs, og Antonius samlede stærkt leende sit svin op og lod, som om han forbandt det, hvorpå han erklærede:

"Når du ikke vil æde, så skal du min salighed få lov til at drikke."

Og der blev sendt bud til kroen efter brændevin.

Soldaten rullede ondskabsfuldt med øjnene, men drak ikke desto mindre og blev ved at drikke lige så meget, de ville have. Men til de tilstedeværendes store fryd holdt Sankt Antonius ham stangen.

Normannen var lige så rød i hovedet som en tomat og hans øjne skinnede; han fyldte uafbrudt glassene, klinkede og skrålede:

"Skål!"

Og uden at mæle et ord stak prøjseren det ene glas ud efter det andet.

Det var en kappestrid, en kamp, en æressag! Det gjaldt om, hvem der kunne drikke mest. Da flasken var tømt, kunne ingen

af dem mere, men ingen af dem var besejret. De gik bort sammen, og partiet var uafgjort, det var det hele. De kunne jo begynde forfra i morgen!

De stavrede svinglende udenfor og begav sig på hjemvejen ved siden af kærren med gødningen, som to heste luntende trak afsted med.

Sneen begyndte at falde og i den månetomme nat lyste trist markernes døde hvidhed. Kulden steg de to mænd til hovedet og forøgede deres rus, og Sankt Antonius, der var misfornøjet over ikke at være gået af med sejren, morede sig med at skubbe med skulderen til prøjseren for at få ham til at falde i grøften. Den anden undgik disse angreb ved at vige til side og hver gang fremstødte han på tysk nogle ord i en forbitret tone, der fik bonden til at slå en skraldende latter op. Omsider blev soldaten dog for alvor vred, og da Antonius igen prøvede på at give ham et skub, svarede han med et næveslag, der var så vældigt, at det fik den gamle kæmpe til at vakle.

Ophidset af brændevinen greb bonden fat i ham, ruskede ham et par sekunder, som om det var et lille barn, han havde at gøre med, og kylede ham af al kraft over på den anden side af vejen. Så lagde han, tilfreds med denne bedrift, armene over kors og gav sig atter til at le.

Men prøjseren rejste sig hurtigt igen, trak blank og styrtede frem imod Antonius.

Da bonden så det, greb han midt om sin pisk, sin store palmetræspisk, der var lige så stærk som den var smidig.

Prøjseren kom lige imod ham med sænket pande og sablen holdt lige frem, han var vis på at dræbe. Men den gamle greb med den ene hånd om klingen, hvis spids var lige ved at trænge

ind i hans underliv, og stødte den til side, idet han med piskeskaftet førte et hårdt slag lige mod tindingen på sin fjende, der styrtede om for hans fødder.

Han blev stående og stirrede forfjamsket og i sløv forbavselse på dette legeme, som først gennemrystedes af et par trækninger og så blev liggende ubevægelig på maven. Han bukkede sig ned over det, vendte det om og så længe på det. Mandens øjne var lukkede og en blodstrøm randt ned fra et sår i panden. Til trods for mørket kunne Antonius tydeligt se den brune blodplet på sneen.

Han tabte fuldstændig hovedet og blev stående uden at røre sig, mens hestene med sindige skridt stadig luntede videre med kærren.

Hvad skulle han gøre? Han ville blive skudt. Hans gård ville blive brændt og hele egnen lagt øde. Hvad skulle han gøre? Hvad skulle han gøre? Hvorledes skulle han bære sig ad med at skjule liget, dølge dødsfaldet og narre prøjserne? Han hørte stemmer i det fjerne i sneens dybe stilhed. Det gjorde ham aldeles ude af sig selv, han tog pikkelhuen, der var trillet et stykke henad vejen, op og satte den på sit offers hoved, så tog han ham fat om livet, løftede ham op og løb efter kærren. Så snart han havde nået den, smed han liget op oven på gødningen. Når han først var kommet hjem, måtte han altid kunne finde på råd.

Han gik med små skridt og pinte sin hjerne, men han fandt ikke på noget som helst. Han så, han følte, at han var fortabt. Han nåede ind i gården. I et af tagvinduerne var der lys, det var pigen, der endnu ikke havde lagt sig til at sove; han lod hastigt hestene rykke tilbage, så at vognen stod lige ved det hul, der var

gravet til gødningen. Han kom i tanker om, at når han væltede læsset, måtte liget, der lå ovenpå, komme til at ligge underst; og han lod kærren vippe bagover.

Som han havde forudset, kom manden til at ligge begravet under gødningen. Antonius jævnede bunken med en møggreb, som han derefter stak ned i jorden ved siden af. Han kaldte på karlen og gav ham ordre til at sætte hestene ind i stalden. Så gik han op i sit sovekammer.

Han gik i seng, stadig grundende over, hvad han skulle gøre, men uden at kunne finde på det fjerneste; for hvert minut, der gik, voksede hans rædsel. Han ville blive skudt! Han svedte af angst og tænderne klaprede i munden på ham. Han stod rystende op, han kunne ikke længere holde det ud under sine dyner.

Han listede sig ned i køkkenet, tog cognacsflasken i skabet og sneg sig atter op. Han drak to store glas i et træk, men opnåede kun at få sin gamle rus til at flamme op igen uden at hans rædsel derfor blev mindre. Det var en nydelig historie, han der havde lavet, fjols, asen, som han var.

Han gik op og ned i værelset og ledte efter forklaringer og løgne, der kunne redde ham ud af det, og med mellemrum skyllede han halsen med en slurk cognac for at skyde hjertet op i livet.

Men han fandt stadig ikke på noget, ikke på noget som helst.

Henimod midnat gav gårdhunden, en slags ulvehund, som han kaldte "Slughals", sig til at tude, således som hunde tuder, når de lugter lig. Det gik fa'r Antonius til marv og ben, og hver gang dyret igen begyndte på sin lange og uhyggelige klagen, løb en kold gysen ned ad den gamles ryg.

Han var sunket sammen på en stol, det værkede i hans ben, han stirrede sløvt ud for sig, han kunne ikke mere; han ventede blot med angstfyldt spænding på, at "Slughals" igen skulle begynde på sin tuden, og den mindste lyd fik ham til at fare sammen, mens hans nerver dirrede af rædsel.

Uret nedenunder slog fem. Hunden holdt slet ikke mere op. Bonden blev næsten vanvittig. Han rejste sig for at gå ned og løse dyret og slippe for at høre på det. Han gik ned, lukkede døren op og gik ud i natten.

Det sneede endnu. Alt var hvidt. Ladebygningerne lå som store sorte pletter. Han gik hen til hundehuset. Hunden sled i sin lænke. Han løste den. "Slughals" gjorde et spring lige i vejret, så blev den stående ganske stille med opspilet gab og strakte poter; den snuste hen imod møddingen og hårene rejste sig på dens krop.

Sankt Antonius stammede skælvende fra hoved til fod:

"Hvad skaber du dig for, dit bæst?"

Han gik et par skridt frem i mørket og rettede sit blik henimod møddingen.

Og han så en skikkelse, en menneskelig skikkelse, sidde på den.

Han stirrede på den, stønnende og lamslået af angst. Men pludselig fik han tæt ved siden af sig øje på møggreben, som han havde stukket ned i jorden. Han rev den op, og i et af de udbrud af frygt, som gør selv de mest feje dumdristige, styrtede han fremad for at se, hvad det var.

Det var ham, det var hans prøjser, der, tilsølet af skarn, havde arbejdet sig ud fra sit leje af gødning, som havde varmet ham og kaldt ham til bevidsthed. Mekanisk havde han sat sig ned og

der var han blevet siddende under sneen, der overpudrede ham, tilsølet af skarn og blod, endnu bedøvet efter rusen, fortumlet af det slag, han havde fået, og udmattet efter såret.

Han fik øje på Sankt Antonius, og alt for sløv til at forstå noget gjorde han en bevægelse for at rejse sig.

Men i samme øjeblik den gamle genkendte ham, skummede han som et vildt dyr.

Han stammede:

"Å, dit svin, dit svin! Du er altså ikke død! Og nu angiver du mig, skal vi få at se. Vent bare … vent bare!"

Og han styrtede hen imod tyskeren, han kastede med begge sine armes kraft møggreben, som han holdt hævet som en lanse, frem og borede alle fire jernspidser lige til skaftet ind i brystet på ham.

Soldaten væltede om på ryggen, idet han udstødte en lang dødsrallen, mens den gamle bonde, der havde trukket sit våben ud af sårene, gang på gang igen borede det ned i hans mave, i hans underliv og i hans hals. Han stødte til som en rasende og gennemhullede fra hoved til fod det skælvende legeme, hvorfra blodet flød ud i store pøle.

Endelig holdt han inde, forpustet af den voldsomhed, hvormed han var gået til værks, og indåndede luften i fulde drag. Det fuldførte mord havde dæmpet uroen i hans nerver.

Så, da hanerne galede rundt om i hønsegårdene og dagen begyndte at gry, gav han sig i lag med at begrave manden.

Han gravede et hul ned i møddingen, til han nåede jorden, så gravede han dybere endnu; han arbejdede uregelmæssigt, i udbrud af vild kraft og med store arm- og kropbevægelser.

Da graven var dyb nok, rullede han ved hjælp af møggreben liget derned, kastede jord på og stampede længe på den for at gøre den fast. Så skuffede han møddingen på plads og smilede ved at se den tætte sne, som blev ved at falde, og dækkede sporene med sit hvide slør.

Så stak han atter greben ned i en dynge gødning og gik tilbage op i sit sovekammer. Cognacsflasken stod endnu halvfuld på bordet. Han tømte den i et drag, kastede sig på sengen og faldt i en dyb søvn.

Da han vågnede, var han ædru, og hans hjerne var rolig og klar nok til, at han kunne forudse, hvad der ville komme, og tage sine forholdsregler.

En time senere løb han egnen rundt og spurgte over alt, om ingen vidste noget om hans soldat. Han henvendte sig til officererne for at få at vide, sagde han, hvorfor hans mand var blevet taget fra ham.

Da det gode forhold, der havde været imellem dem, var almindelig bekendt, var der ingen, som fattede mistanke til ham, og han gav selv efterforskningerne en bestemt retning ved at forsikre, at prøjseren hver aften plejede at løbe efter pigebørn.

En gammel pensioneret gendarm, som i nærheden havde en kro, hvori hans smukke datter vartede op, blev arresteret og skudt.

Originaltitler og førsteudgaver

Sneppen: *La Bécasse*, i *Le Gaulois* 5. december 1882.

Den gale: *La Folle*, i *Le Gaulois*, 5. december 1882.

Et hanegal: *Un coq chanta*, i *Gil Blas* 5. juli 1882.

Testamentet: *Le Testament*, i *Gil Blas*, 7. november 1882.

Sønnen: *Un fils*, med titlen "*Père inconnu*" i *Gil Blas* 19. april 1882.

Walter Schnaffs' eventyr: *L'Aventure de Walter Schnaffs*, i *Le Gaulois* 11. april 1883.

Solgt: *Aux Champs*, i *Le Gaulois* 31. oktober 1882.

Pierrot: *Pierrot*, i *Le Gaulois*, 9. oktober 1882.

Kærlighed: *La Rempailleuse*, i *Le Gaulois* 17. september 1882.

Menuet: *Menuet*, i *Le Gaulois*, 20. november 1882.

Helgenfabrikanten: *Un Normand*, i *Gil Blas* 10. oktober 1882.

En normannisk bryllupsspøg: *Farce normande*, i *Gil Blas*, 8. august 1882.

Det bæst til Morin: *Ce cochon de Morin*, i *Gil Blas* 21. november 1882.

Frygt: *La Peur*, i *Le Gaulois* 23. oktober 1882.

Træskoene: *Les Sabots*, i *Gil Blas*, 21. januar 1883.

Sankt Antonius: *Saint Antoine*, i *Gil Blas* 3. april 1883.

Om "Sneppens historier"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1893).
Org.titel: *Œuvres complètes illustrées de Guy de Maupassant,* Libraire Paul Ollendorff, Paris 1899-1904.
Denne udgave efter: *Samlede Værker af Guy de Maupassant: Sneppens Historier.* På Dansk ved Loulou Lassen, f. Marcussen. A. Christiansens Forlag, København 1905.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration til "*Det bæst til Morin*" af Lucien Barbut (1862-1926).

ISBN 978-87-7628-374-2
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-567-9 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk